

A földművelésügyi minisztérium államtitkárjainak kitüntetése.

A hivatalos lap f. hó 17-iki számának közlése szerint Ő császári és apostoli királyi Felsége november hó 10-én Bécsben kelt legfelső elhatározásával *Ottlik Iván, Kazy József báró és Bartóky József dr.* földművelésügyi miniszteri államtitkároknak a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

Az OMGE. igazgató-választmánya f. hó 15-iki gyűlésén nagy örömmel és rokonszenvvel fogadta e hármas legfelsőbb kitüntetés hírért, amelyet *Bujanovics Sándor* elnök meleg és szép szavakkal jelentett be.

„A kitüntetett férfiak — mondotta többek között *Bujanovics Sándor* — a gazdatársadalom ügyei iránt mindenkor a legmelegebb érdeklődést tanúsították, az OMGE. ügyeit állandóan élénk figyelemmel kísérték és minden tőlük telhető erővel istápolták.”

Hangsúlyozta továbbá elnökünk, hogy mindhárom kitüntetett államtitkár egyrészt hosszú hivatali pályafutása alatt tett nagy és értékes szolgálatokat mezőgazdaságunk ügyének, másrészt pedig a gazdatársadalmi munkából is kivették részüket minden kínálkozó alkalommal s többek között az OMGE. igazgató-választmányának is mindhárman régi és buzgó tagjai. A választmány élénk éljenzéssel és egyhangu lelkesedéssel tette magáévá azt a *Bujanovics Sándor* elnök előterjesztette javaslatot, hogy Őfelsége által a legmagasabb hivatali címmel kitüntetett tagjait v. b. t. tanácsosokká történt kinevezésük alkalmával feliratilag üdvözlí s őszinte örömeinek adván kifejezést a mezőgazdasági érdekek eredményes szolgálatával szerzett érdemek legfelsőbb helyről jövő elismerésén, egyttal arra kéri fel a kitüntetett államtitkárokat, hogy a gazdatársadalom és az egyesület ügyei iránt tanúsított eddigi érdeklődésüket és jóakarataikat a jövőben is szíveskedjenek megőrizni.

Az OMGE. igazgató-választmányának őszinte és meleg szerencsekívánataihoz lapunk és az egész magyar gazdatársadalom osztatlanul a legnagyobb örömmel és a legteljesebb rokonérzéssel csatlakozik. *Ottlik Iván, Kazy József báró és Bartóky József dr.* egyaránt köztisztviselőnek örvendő személyében három olyan férfit ért, három olyan a mezőgazdasági érdekek önzetlen szolgálatában eltöltött fényes hivatali pályára tette fel a legszebb és legnagyobb elismerés koszoruját a királyi kitüntetés, akiket és akiknek működését nem szükséges a gazdatársadalomnak külön bemutatnunk. Hiszen előttünk, a mi szemünk láttára folyt le munkájuk, közvetlen tanui voltunk fáradozásaiknak és hivatali pályájuk fokról-fokra való emelkedésének. S amint nem hallgattuk el tevékenységükkel szemben esetről-esetre a mindenkor tárgyilagos, mindenkor az általunk közösen képviselt és védett szent ügy iránt való szeretet

sugallta birálatot: éppen úgy nem fukarkodtunk sohasem az őszinte elismerés szavával sem azért a nagy és nem egyszer valóban emberfeletti munkáért, amit mezőgazdasági kormányzatunk e három kiváló s a maguk kijelölt helyén nagy értéket jelentő vezetőférfia évek során át a mezőgazdasági érdekek előbbreviteléért kifejtett.

Az a méltányosság és tárgyilagosság, amely bíráló és elismerő szavunkat mindenkor irányította, tollunkat velük és közéleti működésük egyes eredményeinek mérlegelésével szemben vezette s amelytől egyaránt távol állott mindenkor akár az egyoldalú elfogultság, akár a kegyes udvarlás: most, úgy hiszszük, fokozott mértékben jogosít fel bennünket arra, hogy a három kitüntetett férfit legfelsőbb helyről is méltánylásra talált érdemei előtt a „Köztelek” elismerésének lobogóját is meghajthassuk.

Teszszük pedig ezt annál bensőbb örömmel és elégtétellel, mert hiszen mindhármuk egész közéleti munkája a legékebben szóló bizonyossága annak, hogy a mezőgazdaságért való működés sikerének titka, legmaradandóbb és legbecsebb eredményeinek kulcsa a mezőgazdasággal való összhangzatos együttműködésben rejlik. És hogy a felelős állásban való hivatalos munkálkodás igazi eredményeit nem a társadalmi törekvésektől, a gyakorlati élet mozgalmaitól való elzárkózás, hanem éppen az azok megértésére, értékesítésére és érvényesítésére való őszinte igyekezet, a társadalmi munkával való érintkezés keresése biztosíthatja legjobban.

A társadalmi tényezőkkel való ilyen együttműködés, az irányító és vezető hivatali tevékenységnek a gazdatársadalom munkájával és törekvéseivel való szerencsés összhangbáhozatala, a gazdatársadalmi szervezetek működésében való, érdeklődést tanúsító és a kölcsönös megértést hathatósan elősegítő részvétel — mindez nem csekély jelentőségű tényezője volt és marad azoknak a sikereknek, amelyeket *Ottlik Iván, Kazy József báró és Bartóky József dr.* közhivatali pályája oly bőségesen mutathat fel. És e sikerek nemcsak arról tesznek bizonyosságot, hogy mindhárom kiváló állami tisztviselő, hanem a gondjukra bízott mezőgazdasági érdekek oly hűséges sáfárainak is mutatják őket, akiknek a pusztá kötelességteljesítésen túlmenő ahhoz a művészet-hez is kellő érzékük van, hogy az államérdeket a társadalmi törekvésekkel lehetőleg összeegyeztessék. Mert így a maguk munkáját azzal a hatalmas segítséggel is kimélyíthetik, amelyet a szabad társulás elvén alapuló érdekképviseleti szervek közreműködése a köz javára jelent, ha valaki annak értékét és jelentőségét méltányolni, a maga feladatkörébe bekapcsolni és hasznosítani tudja.

De örömmel üdvözljük a földművelésügyi minisztérium három államtitkárának a többi minisztériumok hat más, öt évnel hosszabb ideje működő államtitkárával együtt történt királyi kitüntetését abból

a szempontból is, hogy ezzel végre biztosított a magyar és osztrák kormányok hosszabb szolgálati idővel bíró államtitkárainak teljes egyenjogusítása. Az osztrák Sektionschefeknek ugyanis ötévi szolgálat után már régén megvan a jogigényük a tiszti tanácsosi méltóságra, míg a magyar kormány államtitkárai ezt a rangot eddig csak legkivételesebben érthették el. Reméljük, hogy a jövőben az érdemes, közpályán eltöltött hosszabb munkásságnak ily külső elismerését nálunk is rendszeresítik s hogy a jól megérdemelt erkölcsi dísz és elismerést az anyagi javadalmaszának is megfelelő rendezése fogja követni, amely legmagasabb rangú közhivatalnokainknak a társadalmi és hivatali állásukhoz mért megfelelő anyagi ellenértéket is megadja önfeláldozó munkásságukért.

Még egyszer teljes melegséggel és örömmel köszöntjük földművelésügyi kormányzatunk három kiváló vezetőférfiát az őket ért legfelsőbb kitüntetés alkalmából. És abba a babérkoszoruba, amit maga a király font most homlokuk köré, sietünk belefűzni a gazdatársadalomnak, mint az ő közéleti munkájuk legilletékesebb tanúinak, bírálóinak és méltánylóinak hálája, méltányló elismerése és nagyrabecsülése virágait — a közpályán eltöltött hosszú esztendőik fáradságos munkájának e legértékesebb jutalmát.

*

Garamveszelei *Kazy József báró*, a földművelésügyi minisztérium politikai államtitkárja, országgyűlési képviselő, császári és királyi kamarás, 1856-ban született Nemesoroszin, Bars megyében. Jogi tanulmányainak elvégzése után államvizsgát tett, majd mint egyévi önkéntes szolgált a 10. számú cs. és kir. dragonyosrezdben s 1881-ben lépett segédfogalmazói minőségben a földművelésügyi minisztérium szolgálatába. Azóta, közel 35 éves hivatali pályáján fokról-fokra emelkedett az államtitkárságig s alkalma volt a minisztériumnak valamennyi ügykörében a legalaposabb tájékozottságot megszereznie, rátermettségét a legkülönbözőbb reabizott feladatok sikeres megoldásával beigazolni. Főként a párisi nemzetközi kiállítás magyar mezőgazdasági csoportjának rendezésével, a bukaresti és más mezőgazdasági kiállításaink szervezésének irányításával aratott nagy elismerést. Továbbá az ő nevéhez fűződik a hegyvidéki és erdőlyrészi népsegítő mozgalom sikeres szervezése és irányítása is, aminthogy egész hivatali tevékenységét minden téren és ügykörben nagy buzgalom, lelkes egyszerűség és nemese igyekezet hatja át. Többbizben jutalmazta már érdemes tevékenységét királyi kitüntetés, így legutóbb 1913. február havában adományozta Őfelsége neki és törvényes utódainak a magyar bárói méltóságot. Országgyűlési képviselővé 1910-ben választott meg s azóta tölti be *Kazy József báró* a politikai államtitkári állást is a földművelésügyi minisztériumban, amelynek tisztikara-

lól tehát a politikai pályára való átlépése sem választotta el. A háboru kitérése után mint szolgálaton kívüli viszonybeli honvédtuszárnagy tényleges katonai szolgálatra jelentkezett s hosszabb időn át működött a harctéren a Vöröskereszt-nél, majd, miután ebbeli eredményes tevékenységéért magas kitüntetésben részesült, hivatali érdekből szabadságotatott. Jelenleg ismét a minisztériumban tölti be hivatalát, ahol az elnöki ügyosztályon kívül a lótenyésztési, vadászati, halászati, szőlészeti, borászati, gazdasági szakoktatási, kísérletügyi, háziipari, fatenyésztési, gyümölcsstermelési, kertészeti, zöldségtermesztési, méhészeti, selyemtenyésztési és állatvédelmi ügyek tartoznak felülvizsgálata alá.

Felsőozorai és kohanóci *Ottlik* Iván cs. és kir. kamarás, 1908. március 30-án nevezetett ki a földművelésügyi minisztérium államtitkárává, amely rangig fokról-fokra emelkedett azóta, hogy a 80-as évek elején Kemény Gábor báró minisztersége alatt az akkori földművelés-, ipar- és közmunkaügyi minisztérium szolgálatába lépett.

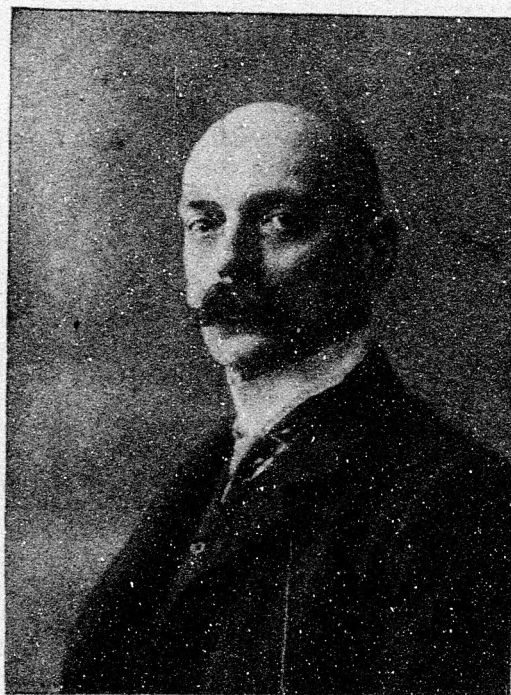
Alig van a földművelésügyi tárcának olyan ügyköre, amelyet *Ottlik* Iván gyakorlatból is ne ismerne, munkásságának javarésze azonban a vámpolitikai kérdésekre esik. Már a 90-es évek elején részt vett *Lipthay* István min. tanácsos oldalán a középeurópai, majd a Balkán-államokkal folytatott kereskedelmi szerződéses tárgyalásokon, ahol nagy hasznát vette kiváló nyelvismereteinek és vámpolitikai kérdésekben szerzett elméleti jártassá-

Bartók József dr.

gának. Azóta jelentékeny és egyre önállóbb, egyre mértékadóbb szerepe volt az Ausztriával folytatott kiegyezési tárgyalások, valamint az egyes vám- és kereskedelmi szerződések mezőgazdasági vonatkozású részeinek tárgyalásában és előkészítésében. Ezen a téren egyik elsőrendű szaktekintélyünk s immár közel másfél évtized óta

állandó hivatalos képviselője földművelésügyi kormányunknak s a magyar mezőgazdasági érdekeknek. Így többek között részben *Ottlik* Iván érdeme az olasz borvámklauzula eltörlése és igen hasznos szolgálatokat tett mezőgazdaságunknak akkor is, amidőn *Darányi* Ignác oldalán

Kazy József báró.

képviselte az 1907. évi kiegyezési tárgyalásokon érdekeinket.

Ezenkívül ismételtelen szerepelt hivatalos kiküldetésben különféle külföldi kongresszusokon is. Több ízben járt Európa különböző államaiban és Amerikában tanulmányúton s tapasztalatairól nemcsak hivatalos jelentésekben, de a nyilvánosság előtt is beszámolt. Hivatali pályáján számos kitüntetésben volt része, így tulajdonosa a III. osztályú vaskoronarendnek, a Lipót-rend lovagkeresztjének és a Ferenc József-rend csillagos közepkeresztjének. Ügykörebe a közigazgatási és vámpolitikai kérdéseken kívül az állategészségügyi, forgalmi, vizügyi, statisztikai és mezőgazdasági ügyek tartoznak. Elnöke a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézeti Bizottságnak és a Külforgalmi Tanácsnak, tagja az Országos Közlekedésügyi és Vámügyi Tanácsoknak, igazgatósági tagja az Országos Központi Hitelszövetkezetnek s régi, buzgó tagja az OMGE. igazgatóválasztmányának.

Abarai és bartóki *Bartók* József dr. 1865-ben született Békéscsabán. A vármegyénél kezdte meg pályáját, majd 1897-ben osztálytanácsosi címmel a földművelésügyi minisztérium kötelékébe lépett. 1910. évi április 8-án államtitkári címmel és jelleggel ruházta fel a király, egy évvel később pedig a Ferenc József-rend csillagos közepkeresztjével tüntette ki. Valóságos államtitkárrá nemrég nevezték ki. Fáradhatatlan munkásságának eredményei: a mezőgazdasági munkáskérdés és az azzal kapcsolatos megannyi törvényalkotás előkészítése. Meg kell itt különösen említenünk az 1898. évi II. t.-c.-ket, amely a munka-

adó és a munkás jogviszonyát törvénybe iktatta és ezáltal százados törvényhozói hiányt pótolta. Ugyyszólván valamennyi újabb mezőgazdasági vonatkozású törvényalkotásunk előkészítésében főrésze volt és alapvető munkásságot fejtett ki az Országos Gazdasági Munkáspénztár megteremtésében is. Felülvizsgálata alá tartoznak az erdészeti és erdőrendezési ügyek, az állattenyésztés, tejgazdaság, legelőügy, gazdasági felügyelőségek, gazdasági munkásügyek, mezőrendőri, birtokrendezési és tagosítási ügyek, kincstári és ménesbirtokok és a miniszteri kirendeltségek ügyei. Az Országos Gazdasági Munkáspénztár kormánybiztosa, az állandó gazdasági szakbizottság elnöke, a Ferenc József-rend közepkeresztjének, a III. oszt. vaskoronarendnek tulajdonosa. A háboru óta az Országos Gazdasági Bizottságban mint annak alelnöke, mindama tárgyalásokat vezeti, amelyek belső közigazgatási, hadseregellátási, közlekedési és takarmányozási kérdésekkel kapcsolatosak. A háborus mezőgazdasági közigazgatás irányításában s az idevonatkozólag kiadott kormányrendeletek előkészítésében kiváló szerepe volt. Azt a munkát, amit ebben az ügykörben végez nap-nap után, majd csak a háboru befejeztével fogjuk kellő áttekintéssel és tárgyilagossággal elbírálni. De ha a földművelésügyi kormány nem egy háborus intézkedésével szemben fel is emeltük bíráló szavunkat s ha sok rendelet tekintetében nem is érthettünk egyet a felelős intéző körökkel s köztük *Bartóky*val sem: mindig teljes elismeréssel emeltük ki azt a páratlan munkakész-

Ottlik Iván.

séget és lelkes odaadást, azt a vaserélyt és minden részletre kiterjedő áttekintést, azt a széleskörű tudást és erős gyakorlati érzéket, amelyek *Bartók* Józsefet jelenlegi, felelősséggel teljes és nehéz munkakörének betöltésére a legalkalmasabbá, a maga helyén egyenesen nélkülözhetlenné teszik.

Az OMGE. igazgatóválasztmányi gyűlése.

(1915. november hó 15.)

Jelen voltak *Bujnovics* Sándor elnöklete alatt: *Zselénski* Róbert gróf és *Osztrólczy* Miklós alelnökök, *Balogh* Elemér, *Bernát* István, *Bacher* Emil, *Barcza* Karoly, *Beliczey* Géza, *Czobor* Béla, *Daranyi* Gyula dr., *Desseuffy* Aurél gróf, *Drucker* Jenő dr., *Desseuffy* Emil gróf, *Esterházy* Miklós herceg, *Emödy* József, *Eröss* Rezső, *Elek* Ernő, *Elek* Henrik, *Forster* Elek, *Fodor* Jenő, *Falussy* Árpád, *György* Endre, *Hammersberg* Jenő, *Horváth* Jenő, *Jezenszky* Pál, *Koppély* Géza, *Kosinszky* Viktor, *Kovácsy* Béla, *Láng* József, *Lázár* Pál, *Matta* Árpád dr., *Meskó* Pál, *Marton* Andor, r. *Molnár* István, *Mérey* Lajos, *Mezey* Gyula, *Nick* Ede, *Pap* Géza báró, *Propper* Samu, *Rátz* István dr., *Sághy* Gyula, *Sándorházi* Lajos, *Schlesinger* Gyula dr., *Serbán* Janos, *Széchenyi* Domokos gróf, *Szily* Tamás, *Zalesky* Jenő, *Zichy* Tivadar gróf és *Zsivanovits* Béla igazgatóválasztmányi, illetve végrehajtóbizottsági tagok, az egyesületi tisztkar részéről *Rubinek* Gyula igazgató, *Szilassy* Zoltán és *Mutschenbacher* Emil dr. titkárok és *Reichenbach* Béla segédtitkár.

Távolmaradásukat kimentették *Daranyi* Ignác dr., *Esterházy* László gróf, *Liptay* Jenő, *Máday* Izidor, *Piller* Kálmán és *Reusz* Henrik.

Az elnök üdvözi a megjelent igazgatóválasztmányi tagokat és a gyűlést megnyitja.

1. A mult igazgatóválasztmányi gyűlés jegyzőkönyvének bemutatása és hitelesítése.

Mutschenbacher Emil dr. titkár bemutatja a mult igazgatóválasztmányi gyűlés jegyzőkönyvét, mely a „Köztelek”-ben megjelent és alapszabályszerű módon hitelesített.

Tudomásul szolgál és felolvasottnak tekintetik.

2. Két jegyzőkönyvhitelesítő kijelölése.

Elnök a mai gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére felkéri rudinai *Molnár* István és *Meskó* Pál igazgatóválasztmányi tagokat.

Ezután a földművelésügyi tárca államtitkárainak kitüntetésük alkalmából való üdvözlése következett, amiről külön emlékeztünk meg.

3. Tagsági ügyek.

a) Új tagok felvétele.

Mutschenbacher Emil dr. titkár bejelenti és a tanács nevében javasolja, hogy a szeptember 17-én tartott igazgatóválasztmányi gyűlés óta jelentkezett *Billitz* Béla dr., *Deutsch* Albert, *Freund* István dr., *Freytag* Béla, *Lakatos* Gyula dr., *Szekér* Gyula, *Szemere* és *György*, *Széchenyi* Pál gróf 1915. július 1. érvényességgel, *Csenkey* Ferenc, *Fülöp* Jenő, *Gedeon* Adár, *Klein* Zsigmond, *Pál* Ferenc, *Perkovics* Ferenc és *Reizmán* József 1916. évi január 1. érvényességgel az évdijas tagok sorába beiktattassanak.

Az igazgatóválasztmány, előadó-titkár előterjesztését magáévé téve, fentnevezettek az évdijas tagok sorába felveszi.

b) Kilépi és elhunyt tagok törlése.

Mutschenbacher Emil dr. titkár jelenti, hogy hősi halált haltak újabban az évdijas tagok sorából: *Barkassy* Kálmán, *Jármy* Ödön, *Orosz* Mihály, *Singer* Arthur és *Zichy* Miklós gróf.

A tanács nevében javasolja, hogy a hősi halált halt évdijas tagok emléke az egyesület kegyeletos érzéseinek kifejezése mellett jegyzőkönyvben örökíttessék meg.

Elfogadtatott.

Folytatólag jelenti titkár, hogy elhaltak az évdijas tagok sorából: *Blum* Bernát, *Dobozy* István, *Glöckner* Viktor, *Golubits* József, *Gyurkovich* Jenő, *Kosztolányi* György, *Kovács-Sebestény*, *Endre* dr., *Lovassy* Ferenc, *Mesterházy* Gyula, *Roehltz* Miklós, *Siposs* Zsigmond, *Stummer* Sándor báró, *Szenes* István, *Urdán* István báró, *Vild* Ernő és *Wagner* Gyula. A tanács nevében javasolja, hogy az elhunyt évdijas tagok emléke az egyesület részvétele jegyzőkönyvbe iktatása mellett megörökíttessék és hogy a felsoroltak a tagok sorából töröltesenek.

A választmány hozzájárult.

Ezek után titkár bejelenti, hogy az alapító tagok száma 381 és az évdijasoké 5447. A taglétszám mindezek egybevetésével összesen 5828.

Tudomásul szolgál.

4. Az egyesületi tanács javaslatai:

a) Az 1914/15. évi jelentés bemutatása.

Rubinek Gyula igazgató bejelenti, hogy a folyó évi közgyűlés elé terjesztendő évi beszámoló az igazgatóválasztmány tagjainak átolvasás céljából megküldték. Amennyiben a jelentés ellen észrevétel volna, kéri, sziveskedjenek a választmány tagjai megjegyzéseiket kifejezésre juttatni, amennyiben pedig észrevétel nem merülne fel a jelentés ellen, felhatalmazást kér arra vonatkozólag, hogy a jelentés az igazgatóválasztmány nevében a folyó évi közgyűlés elé terjesztessék. Általános tájékozással közli még az igazgató, hogy az évi jelentés két részre oszlik. Az első rész az 1913/1914. évi működést, a második rész pedig az 1914/1915. évi egyesületi működést ismerteti s így a tavalyi évkönyv kiadásának elhalasztásával megszakadt folytonosság helyre lesz állítva.

Az évi jelentés ellen észrevétel nem merül fel, az elnök határozatilag kimondja, hogy azt az igazgatóválasztmány változatlanul terjeszti az idei közgyűlés elé.

b)–c) Az ülei rendes évi közgyűlés napjának és tárgysorozatának megállapítása; javaslat az ücsésedésben levő második alelnöki állás betöltésének elhalasztására.

Mutschenbacher Emil dr. titkár az egyesületi tanács nevében javasolja, hogy a folyó évi rendes közgyűlés december hó 12-én délelőtt 10 órakor tartassék meg a Magyar Mezőgazdák Szövet-

kezetének székházában. Ami a közgyűlés tárgysorozatát illeti, abba a szokásos adminisztratív természetű pontozatok vetessenek fel.

Az alapszabályszerűleg előrt rendes napjaindi tárgyakon kívül előadó-titkár szerint még két pontot kellett volna a mult közgyűlés határozatából a most tartandó közgyűlés tárgysorozatába felvenni. Ezek az ücsésedésben levő második alelnöki szék betöltésének kérdése s a néhai *Pallavicini* Ede örgrófról tartandó emlékezésed volna.

A háborus állapotra és a nehéz közlekedési viszonyokra való tekintettel a tanács nevében azt javasolja, hogy az alelnöki szék betöltése a háboru utáni időre halasztassék s ugyancsak a háboru befejezése utáni közgyűlés egyik pontjául vételessék fel a néhai *Pallavicini* Ede örgrófról mondandó emlékezésed is. Emellett természetesen a szokásos *Károlyi* Sándor gróf emléklakoma is elmarad az idén, aminek jóváhagyó tudomásulvételét kéri.

Elnök határozatilag kimondja, hogy a folyó évi rendes közgyűlés december 12-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni az előterjesztett és a „Köztelek” lap legközelebbi számában közzéteendő tárgysorozattal. A néhai *Pallavicini* Ede örgrófról tartandó emlékezésed és a második alelnöki szék betöltését a háboru követő közgyűlésre javasolja halasztani az igazgatóválasztmány, a *Károlyi*-emléklakoma elmaradását pedig tudomásul veszi.

d) Kilépi igazgatóválasztmányi és számvizsgálóbizottsági tagok névsorának bemutatása.

Mutschenbacher Emil dr. titkár utal arra, hogy az alapszabályok értelmében az év végén kilépi választmányi tagok névsora a közgyűlést megelőző igazgatóválasztmányi gyűlésen bejelentendő és egyuttal a „Köztelek” lapban is közzéteendő. Ezek folytán bejelenti, hogy az igazgatóválasztmányból a f. év végén, hat évre szóló megbízásuk lejártával kilépnek: *Behlen* István gróf, *Bolla* Mihály, *Bornemisza* Elemér báró, *Csokonics* Sándor gróf, *Daranyi* Béla dr., *Desseuffy* Emil gróf, *Eröss* Rezső, *Forster* Aurél, *Köhler* Adolf báró dr., *Kokas* József, *Makfalvay* Géza, *Matta* Árpád dr., *Nagy* Ferenc dr., *Pálffy* Béla gróf, *Piller* Kálmán Róth Lóránd, *Sághy* Gyula, ifj. *Sporzon* Pál, *Teleki* József és *Ujhelyi* Imre.

A felsoroltaknak megbízása lejártán, a közgyűlésen választásra kerülnek.

Tudomásul szolgál.

Bejelenti továbbá a titkár, hogy a mult egyesületi évfolyamon elhunytak *Kosztolányi* Tamás dr., *Rodiczky* Jenő dr. és *Széll* Kálmán az igazgatóválasztmány sorából, kiknek helye a közgyűlés alkalmával az alapszabályok értelmében arra az időre lesz betöltendő, míg mandátumuk lejárt volna.

Eszerint az egyesületi alapszabályok 35. § a értelmében az idei rendes közgyűlésen választandó 23 igazgatóválasztmányi tag, még pedig 6 évre 20, 3 évre 1 és 5 évre 2 igazgatóválaszt-

**Tengericsutkából
takarmánydarát**
készít a **Lanz-féle őrlőgép.**

A különben eddig csak tüzelésre használt tengericsutka ezen géppel mint **kitűnő takarmány** értékesíthető.

Ajánlattal szolgálnak:

HAHN ARTHUR ÉS TÁRSAI, Budapest, VIII., Öllői-ut 52/K.

Sürgőnycim: CASE BUDAPEST

CASE elsőrendű
amerikai
GŐZ-SZÁNTÓGÉPEK
KUKORICA-MORZSOLÓK

manyi tag, továbbá 1 évre 5 számvizsgálóbizottsági tag.
Tudomásul szolgál.

e) Szövetségi nagygyűlésre 30 kiküldött jelölése.

Mutschenbacher Emil dr. titkár javasolja, hogy az egyesület közgyűlését követő nagygyűlésre a következő igazgatóválasztmányi tagok küldeszenek ki:

Beliczey Géza, Bernát István, Bethlen István gróf, Bolla Mihály, Bujanovics Gyula, Darányi Gyula dr., Darányi Ignác dr., Desseuffy Aurél gróf, Desseuffy Emil gróf, Gaál Jenő dr., Galgóczy Károly, Hammersberg Jenő, Hutya Ferenc dr., Jesszenszky Pál, Kerpely Kálmán, Koppély Géza, Kvassay Jenő, Libits Adolf, Matta Árpád dr., Makfalvay Géza, Mezössy Béla, Nehrebeckzy György, ráthonyi Reusz Henrik, Rubinek Gyula, Serbán János, Szent-Iványi Zoltán, Széchenyi Viktor gróf, Szilassy Zoltán, Tallán Béla báró és Wekerle Sándor dr.
Elfogadtatott.

f) Személyi ügyek.

Rubinek Gyula igazgató bejelenti, hogy Krolópp Hugó, az ipari és üzemi szakosztály titkára, november 3-án mint hadiönkéntes, tényleges katonai szolgálatra bevonult.

Az egyesületi tanács nevében javasolja, hogy Péterfy Tamás szerkesztőségi segédhivatalnoknak 400 korona rendkívüli segély szavazzassék meg.

Közli végül, hogy az egyesület könyvtárosát súlyos betegsége folytán szükségessé vált helyettesíteni. Helyettesének havi 100 korona külön jutalom engedélyezését kéri.

Igazgató-választmány az előterjesztéseket magáévá véve, Péterfy Tamás számára 400 korona rendkívüli segély kiutalványozását rendeli el. A könyvtáros helyettesének havi 100 korona jutalmat szavaz meg és tudomásul veszi ipari titkár katonai szolgálatra történt bevonulását.

g) A komlóértékesítő iroda fenntartásának ügye.

Mutschenbacher Emil dr. titkár utai a múlt igazgatóválasztmányi gyűlés e tárgyban történt állásfoglalására, amidőn kimondatott, hogy az egyesület kebelében működő komlóközvetítő-iroda csak az esetben tartassék fenn a folyó komló-idényre, hogyha a földművelésügyi kormány az eddig élvezett 1200 korona költséghozzájárulást megadja. Mivel időközben az egyesület saazi bizománya átmenetileg a maga közvetítői jutalékairól lemondott, miáltal a közvetítési költségek lényegesen csökkentek, a tanács nevében javasolja, hogy a folyó idényre az iroda fenntartassék azzal, hogy az esetleg még felmerülő fenntartási költségek viselését az egyesület magára vállalja, tekintet nélkül arra, vajjon a földművelésügyi kormány hajlandó lesz-e a folyó idényre az eddigi élvezett támogatást egész összegében vagy részben megadni.
Tudomásul szolgál.

h) Földművesiskolai ösztöndíjak odaítélése.

Mutschenbacher Emil dr. titkár, az egyesületi tanács nevében javasolja, hogy az OMGE. kezelése alatt álló nagyatádi ösztöndíj Kiss György karcagi földművesiskolai tanulóknak, a Bakó János-féle ösztöndíj Jellinek Sándor ugyancsak karcagi földművesiskolai tanulóknak, a herceg Batthyány-féle ösztöndíj pedig Kuti János pápai földművesiskolai tanulóknak ítéltessek oda.
Elfogadtatik.

Jelenti végül titkár, hogy a kertészeti tanintézeti ösztöndíj nem kerül az idén kiosztásra, mivel jelenleg a kertészeti tanintézetben szünetel a tanítás.

Tudomásul szolgál.

i) A Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének adománya.

Köszönettel vette tudomásul az igazgatóválasztmány Mutchenbacher Emil dr. titkár jelentése alapján, hogy a Magyar Mezőgazdák Szövetkezet 10,000 K.-át adományozott az egyesületnek a tápiószélei tangazdaságban végzendő vetőmagnemesítések céljára. Előadó-titkár javaslatára az adomány felhasználását illető lépések megtételével az igazgatóválasztmány az egyesületi tanácsot bizta meg és az adományért hálás köszönetet szavaz a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének.

j) A budapesti kir. m. tudományegyetem rektorának kérelme.

Mutschenbacher Emil dr. titkár jelenti, hogy a budapesti kir. m. tudományegyetem rektora mozgalmat indított a háborúból visszatérő egyetemi hallgatók segítségére szolgáló alap megteremtése érdekében. A tanács nevében javasolja, hogy a fentvázolt célra 500 K. adományozassék.

Az igazgatóválasztmány elfogadta.

Több tárgy nem lévén, elnök az OMGE. igazgatóválasztmányi gyűlését berekeszti és közli, hogy 5 perc szünet után a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének végrehajtó-bizottsága gyűlésezik.

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének végrehajtó-bizottsági gyűlése.

(1915. november hó 15-én.)

Az OMGE. igazgatóválasztmányi gyűlését követő szünet letelte után a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének végrehajtó-bizottsága gyűlésezett Zselénski Róbert gróf alelnök elnöklése alatt.

1. A múlt végrehajtó-bizottsági gyűlés jegyzőkönyvének bemutatása és hitelesítése.

Elnök megnyitván a gyűlést, kiment Bujanovics Sándor elnököt, ki elfoglaltsága folytán a tárgyalást nem vezetheti. Üdvözlővén a megjelenteket, rátértek a napirend tárgyalására.

Szilassy Zoltán szövetségi titkár bemutatja a múlt végrehajtó-bizottsági gyűlés jegyzőkönyvét, mely a „Köztelek”-ben egész terjedelmében megjelent és hitelesített.
Tudomásul szolgál.

2. Két jegyzőkönyvhitelesítő felkerése.

Elnök a mai gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére Matta Árpád és Emödy József végrehajtó-bizottsági tagokat kéri fel.

3. Szövetségi nagygyűlés napjának és tárgysorozatanak megállapítása.

Szilassy Zoltán szövetségi titkár az egyesületi tanács nevében javasolja, hogy a folyó évi (XX.) nagygyűlés december 12-én délelőtt 12 órakor, az OMGE. közgyűlését követőleg tartassék meg a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének székházában. Bemutatja egyúttal az egyesületi tanács javasolta tárgysorozatot. A végrehajtó-bizottság az előterjesztést magáévá teszi.

4. Szövetségi tagok felhívása végrehajtó-bizottság kiküldöttének az 1916-1918. évekre való megválasztására és megnevezésére.

Szilassy Zoltán szövetségi titkár bejelenti, hogy fenti tárgyban a felhívás a szövetségi tagokhoz elment, felkérvén őket, hogy tartsák meg mandátumukat.

Tudomásul szolgál.

5. Jelentés a szövetségi iroda 1914-1915. évi működéséről.

Szilassy Zoltán szövetségi titkár a szövetségi iroda 1914-1915. évi működését illetőleg jelenti, hogy az iroda mindennemű közérdekű ügyből, mely a szövetség kötelékébe tartozó gazdátársadalmi szervezetek érdekeire befolyással volt, állandóan kivette részét, szoros kapcsolatban tartván minden idevágó tevékenységet az Országos Magyar Gazdasági Egyesület munkálkodásával. Kiemeli előadó-titkár különösen azt a tényt, hogy az adminisztratív államsegélyt élvező vármegyei gazdasági egyesületek leg-többje bevezette a földművelésügyi kormány által megkövetelt egységes könyvvezetést, amivel állandó segítségükre volt a kiküldött központi főkönyvelő, aki segédkezett az új rendszer bevezetésénél. Az egységes számvitel rendszere mindenütt kitűnően bevált.

Helyeslőleg tudomásul szolgál.

6. Beszámoló az újabb mezőgazdasági vonatkozású kormányintézkedésekről.

Mielőtt a végrehajtó-bizottság a napirend eme pontjának tárgyalására rátért volna, Desseuffy Aurél gróf indítványt tesz a tárgyalás módjára vonatkozólag. Tekintettel arra, hogy igen sok kérdés vár megvitatásra, javasolja, hogy az igazgató minden egyes kérdést külön adjon elő és a következő kérdés megvilágítására csak azután térjen rá, ha az előzetesen előadottakat a végrehajtó-bizottság letárgyalta.

Rubinek Gyula igazgató hozzájárul az előterjesztéshez, hangoztatja azonban, hogy a tárgyalás illetén módjának nagy hátránya, hogy a végrehajtó-bizottság egy kérdést esetleg megragad és a legfontosabb kérdések megvitatásánál nem lesznek azután jelen a végrehajtó-bizottság érdekelt tagjai.

Elnök kísérletképpen pártolja Desseuffy Aurél gróf indítványát, amit a végrehajtó-bizottság magáévá tesz.

Rubinek Gyula igazgató jelentést tesz ezek után a múlt végrehajtó-bizottsági gyűlés óta történt előterjesztések eredményéről. Közli, hogy az egyesület felterjesztést intézett a kormányhoz a gőz- és motoros ekeknél alkalmazott fűtők és gépészek szabadságának meghosszabbítása tárgyában. Mivel e tekintetben intézkedés nem történt, javasolja, hogy a mai gyűlésből sürgetessék meg a gőz- és motoros ekeknél alkalmazott fűtők és gépészek szabadságolási idejének meghosszabbítása. Ugyancsak a mai gyűlésből kellene megsürgötni a gazdatisztek december 31-ig történő szabadságolását is.
Elfogadtatott.

Bejelenti ezek után igazgató, hogy az egyesület az abraktakarmányok árának maximalását is kérte. Tudomása szerint a vonatkozó kormányrendelet már készen van, azonban, hogy miért nem jelent még meg, érthetetlen. Javasolja, hogy a végrehajtó-bizottság sürgettesse meg az abraktakarmányok armaximalását megállapító kormányrendeletet.

Elfogadtatott.

A hadifoglyok mezőgazdasági munkában való igénybevétele tárgyában igazgató szerint igen sok panasz érkezett az egyesülethez, amelyet személyes közbenjárás és felterjesztések révén is igyekezett az egyesület orvosolni. A földművelésügyi miniszter nagy elismerésemellett buzgalommal igyekezett a hadifoglykérdést véglegesen rendezni s ez irányban hosszas és ismételt tárgyalásokat folytatott a hadügyminiszterrel, amelyek megállapodásokra is vezettek. Sajnos, e megállapodásokat a gyakorlatban nem tartották be, aminek eredménye azután az, hogy minden foglyot más gyakorlatot követett. Előadó több

HIZOTT SERTÉSEKET
levágásra való hussertéseket és leszurt sertéseket a legelőnyösebben értékesíti

KÖKÉNYESSY & LÖWINGER
SERTÉSBIZOMÁNYI CÉG
WIEN, ST.-MARX.

Sürgönycim: KÖKÉNYESSY WIEN, ST.-MARX.
TELEFON: 76-48.

Szállítás és eladás módozatal felől bárkinek díjmentesen megbízható és gyors felvilágosítással szolgál.

konkrét eset felsorolása után közli, hogy ezen tapasztalatokból kifolyólag az egyesület felterjesztést intézett a miniszterelnökhöz, aki válaszléírátában közli, hogy az egyesület panaszát a földművelésügyi kormányhoz tette át és biztosítja az egyesületet, miszerint azon lesz, hogy a gazdaközönségre nézve oly nagyhorderejű ügy a gazdatársadalom érdekeinek legcélszerűbb módon oldassék meg. Szólv korántsem okolja a földművelésügyi minisztert, hogy ez a kérdés még ma sem oldatott meg, hanem minden felelősséget e tekintetben a hadügyminiszterre hárít, aki ebben a kérdésben rendet teremteni nem tud. Közli igazgató, hogy mielőtt a miniszterelnök leírátát az egyesület megkapta, érkezett egy másik értesítés a földművelésügyi miniszter-től, mely, ugylátszik, végre végleges megoldást tartalmaz. A hadifoglyok téli felruházását a hadügyminisztérium végre dülöre hozta, amennyiben elrendelte, hogy a közigazgatás sürgősen írja össze a szükségletet s a fogolytáborparancsnokságok szolgáltatassák ki a ruhákat s ha kellő készletük nincs, úgy készpénzt bocsát a gazdák rendelkezésére, hogy maguk szerezzék be azt. A hadifoglyok kérvényezését illetőleg a kérvények a jövőben a főszolgabírákhoz adandók be, akik véleményezés után továbbítani fogják a Miltárkommandókhöz, honnan a kérvény, ha ellentét van a két vélemény között, a hadügyminisztériumba megy és csak azután adatik ki intézkedés végett a fogolytáborokkal rendelkező pozsenyi parancsnokságnak. Előadó szerint ez megint olyan megnehezítése a hadifoglyok kérelmezésének, mely kívánatosá teszi a régi ismert állapot visszaállítását.

Rendkívül nehéz az élelmezési térítés kérdése is. Most ebben az ügyben egyöntetűleg fognak eljárni, t. i. élelmezési megtérítést senki sem kap a jövőben. E megoldás egyformán méltányos ugyan mindenkire, bár logikailag nem érthető, mert ha az aratás idején adtak térítést, úgy most, midőn az élelmezés sokkal drágább, midőn a foglyok helyiségének fűtéséről kell gondoskodni s midőn a munkaidő is sokkal rövidebb, mint a nyári hónapokban, igazán érthetetlen, hogy éppen ilyenkor drágítják meg a hadifoglyok igénybevételét az élelmezési térítés megvonásával. E tekintetben egyébként felterjesztést intézett az egyesület a kormányhoz, kifejtve, hogy ezt a megoldást méltányosnak nem találja. A hadifoglyok 10—20-as csoportban való igénybevételére a jövőben csak *kivételesen* adnak engedélyt, ami szintén sérelmes, különösen a középüzemekre nézve. Kérelmezendő volna tehát, hogy ilyen csoportokba ne *kivételesen*, hanem *rendszeresen* engedélyezzék a hadifoglyokat.

Kötelező a jövőben kaució letétele a hadifoglyokért, ami szólv szerint igazán nem lényeges, mert ahol a hadifogly jó bánásmódban részesül, ott úgy sem hagyja el gazdáját.

György Endre kifogásolja, hogy nem tesznek különbséget a mezőgazdasági és ipari munkában foglalkoztatott hadifoglyok között. Ebből a szempontból nem tartja nyugodtan elfogadhatónak a hadifoglyok után fizetendő fejenkénti 30 korona kauciót, mert míg az ipari telepeken, ahol kaszárnyyszerűleg helyezik el a hadifoglyokat, könnyen ellenőrizhetők, addig a mezőgazda-

sági üzemben ez szinte lehetetlen dolog, tehát igazságtalan a gazdaközönséget anyagilag felelőssé tenni a hadifoglyokért, ha esetleg már korábban bennük van a szökési szándék. Az élelmezési kárpótás megvonása szintén sérelmes, éppen a fenti szempontokból nézve, mert míg az ipari munkában mindegy, hogy téli, vagy nyári idő van, addig a mezőgazdasági munkában az időjárás rendkívül módon befolyásolja az elvégzendő munkamennyiséget. Midőn a hadügyi kormány az élelmezési pótlék megvonásáról intézkedett, komoly tévedésbe esett, mi ellen a végrehajtó-bizottságnak állást kell foglalnia, hangoztatván ama különbségeket, melyek az ipari és gazdasági munka között vannak s amely körülmények mérlegelés tárgyává teendők a hadifoglyok kiadási feltételeinek megállapításánál.

Zichy Tivadar gróf hozzájárul György Endre felfogásához s utal ama tapasztalati tényre, hogy csak a lusta, munkakerülő hadifoglyok szöknek meg s azok, akikkel jól bannak s kedvelik a munkát, sosem gondolnak a szökésre. Ebből a szempontból nézve a dolgokat, a kaució behozatala igazságtalan s a maga részéről annak eltörlése mellett foglal állást. Kívánatosnak tartja ezzel kapcsolatban, hogy a hadifoglyok kiadása körüli vitás ügyek végérevalahára igazságosan rendeztesse a hadügyminisztérium és a földművelésügyi minisztérium között, legfőképpen azonban arra legyenek figyelemmel, hogy a kölcsönös megállapodások minden vonalon szigorúan betartassanak. A hadifoglytáborok például nagyon önkényesen járnak el. Vagy nem ismerik a megállapodásokat, vagy gondatlanságból a legkellemetlenebb helyzeteket idézik elő. A múlt év folyamán pl. szólv uradalma 500 hadifoglyot kért. Alig, hogy ott voltak, azonnal jött egy rendelet, hogy ezek mellé 15% őrt kell állítani. Nem közönséges embereket, hanem erdőőröket és csőszöket, kik jártasak a fegyverkezelésben és fel vannak esküdve. Ha ilyenek nincsenek, kötelességvé tételt az uradalomnak, hogy másokat keressen, képeztesse ki ezeket a fegyverkezelésre és eskettesse fel a főszolgabírónál. (É nek derülség.) Ezt az intézkedést még számos más érthetetlen rendelkezés követte, épp ezért célszerű volna lépéseket tenni oly irányban, hogy a hadifoglytáborok érthető utasításokkal láttassanak el.

Rudnai Molnár István felhívja a figyelmet ama praktikus körülményre, hogy Németországban képzettségük szerint osztályozzák a hadifoglyokat és a tudásuknak megfelelő munkakörbe állítják. Célszerű volna ezt az eljárást nálunk is követni, mert szólvval megtörtént pl. az, hogy a nagynehezen kieszközölt 30 hadifoglyot azért volt kénytelen visszaküldeni, mert köztük pincér, borbély, ügyvédbojtár, stb. inkább volt, mint olyan ember, aki mezőgazdasági munkában használható lett volna.

Sághy Gyula fontosnak tartja, hogy a kisbirtokosoknak is bocsássanak hadifoglyokat rendelkezésükre. Ezért rendszeresíteni kellene az ötös csoportokat is. Az óvadékot illetőleg szólv súlyt helyez arra, hogy csak a megszökött hadifoglyok után vesziethesse el a gazda az óvadékot. Az élelmezési megtérítésre vonatkozólag elvárja, hogy ha az ipari munkánál élel-

mezési megtérítést adnak, úgy adják meg az élelmezési térítést a gazdasági munkánál is.

Szily Tamás szerint kár volt visszavonni ama kormányrendeletet, mely módot nyújtott a megyek alispánjainak arra, hogy az egyik helyen felszabadult hadifoglyokat vármegyéjük területén ott helyezték el, ahol rájuk leginkább szükség volna. Javasolja, hogy eme állapot visszaállítás tárgyában az egyesület tegye meg a lépéseket s egyidejűleg tisztázza azt a kérdést, hogy a hadifoglyok után fizetendő óvadékot hol kell letétbe helyezni, mert e tekintetben ma még a legzavarosabb helyzet uralkodik.

Matu Árpád dr. bejelenti, hogy Fejér megye közigazgatási bizottsága legutóbbi gyűlésén a főispán bemutatott egy kormányrendeletet, mely szerint felhatalmazást nyert arra, hogy a felesleges hadifoglyokat a vármegyében saját belátása szerint ossza el. A gyűlés abban állapodott meg, hogy a felesleges hadifoglyokat a gazdasági felügyelőségeknek fogják bejelenteni, rájuk bízván a szétosztás munkáját.

Schl-singer Gyula dr. biztosítékot kér arra vonatkozólag, hogy amennyiben egy-egy hadifogly megszökik, a többieket ne vonják el a gazdától.

Serbán János miniszteri tanácsos utal arra az időre, amidőn első ízben volt szó a hadifoglyok kiosztásáról, amely alkalommal a hadügyi kormányzat a monarchia területére három-negyed millió hadifogly biztosítását kérte. Elhelyezésük azonban nem olyan egyszerű, mint ahogy az látszik, mert a felelős kormányznak biztosítékot kellett szereznie elhelyezésük tekintetében. Az volt az álláspont, hogy szláv vidékekre nem adhatnak szláv foglyokat, de később, midőn megállapították, hogy szökés csak alig elvéve fordul elő, még szláv vidékekre is engedélyeztek hadifoglyokat. Örszüket illetőleg úgy tervezték, hogy az bizonyos mennyiségű katonai személyzetre bízzák. Később ettől is eltekintettek s azt mondták, hogy örszükre polgárőröket kell alkalmazni, mivel a tapasztalat azt mutatja, hogy ahol jól bannak a hadifoglyokkal, ott szökés nem fordul elő, ahol pedig nem jól bannak velük, ott a szökés majdnem mindennapi. A tartásdíj tekintetében az volt tervezve, hogy a tartásdíjat a községeknek adják ki és a hadifoglyok a község szavatossága mellett elsősorban a bevonultak földjeit műveljék meg. Innen származik a 96—130 fillérig terjedő térítési díj. A kiadott hadifoglyok számát illetőleg a könnyebb ellenőrzés szempontjából inkább engedélyeztek nagyobb csoportokat, mint kisebbeket. A községeknek 30-as csoportokban adták ki a hadifoglyokat, míg az egyes birtokosoknak 20-as csoportokban bocsátották őket rendelkezésre, mert itt az ellenőrzés megvolt. Később eme nagyobb csoportokat 10-es és 20-as csoportokra csökkentették, csak hogy igénybevételük megkönnyíthessék. A hadifoglyok ruházatát illetőleg az anyaghiány folytán igaz ugyan, hogy késedelmek fordultak elő, azonban most már felruházásuk rendes nyomokon halad előre.

Rubinek Gyula az imént elhangzott felszólásra válaszolva, a közölt magyarázatokat a háború negyedik-ötödik hónapjában elfogadta volna. Ma azonban nem, mert a gazdaközönség

KEMNA FORRÓGOZEKÉI SCHMIDT

szabadalmazott

mérnök doktor hírneves
fűtosó-tulhevitőjével

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszerű teljesítő tartósság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szénét fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal
és költségvetésekkel készséggel szolgál!

KEMNA J. Budapest, V., Vilmos-császár-ut 51.
Sürgönyeim: KEMNA, BUDAPEST. Telefon 81-21.

meg az
nál is.
onni ama
a megyék
lyen fel-
területén
szükség
zaállítás
lépéseket
hogy a
hol kell
a még a

er megye
ülésén a
tet, mely
a feles-
ját be-
állapo-
yokot a
elenteni,

er arra
y hadi-
ák el a

al arra
a hadi-
három-
rte. El-
ü, mint
ányának
k tekin-
v vidé-
később,
ak alig
kre is
letőleg
nyiségű
ettől
örzvé-
nível a
bán-
for-
velük,
tartás-
gy a
hadi-
orban
Innen
ési díj.
nyebb
yeztek
közse-
hadi-
200-as
zésre,
eme
otokra
meg-
tőleg
kése-
r fel-

szóla-
rat a
gazda
nség

s illetve a termelés érdekének gondozása meg-
követeli azt, hogy a hadügyminisztérium tisztá-
ban legyen azzal, hogy az elvont munkaerőt
hadifoglyokkal kell és lehet csak pótolni s a
nem szabadna előfordulnia. A gazdaközönség
az aratás idején nem kapott hadifoglyokat,
amidőn legnagyobb szükség lett volna rájuk,
illetve csak késedelmesen, most pedig képtelen
őket foglalkoztatni, azért mert nincsenek kellő-
képp felruházva. Ezekben az állapotokon előbb
kellett volna változtatni s bár e tekintetben
mindent megtett a földművelésügyi kormányzat,
az egyesület azért fordult a bajok orvoslása
tekintetében a miniszterelnök urhoz is, hogy
illetékes helyen az egész kormány támogatásával
adjon súlyt a földművelésügyi kormány követel-
lésének.

Összegezve az elhangzott kívánalmakat, a
végrehajtó-bizottság elhatározza, hogy felterjeszt-
tést intézzen az egyesület a földművelésügyi
kormányhoz, miszerint a hadifoglyok őrzésének
kérdése bizassák rá a gazdákra s csak, ahol
nagyobb csoportok vannak, ottan legyen kötelező
a katonasággal való őrzetetésük. Kéri az egye-
sület a hadifoglyoknak ötös csoportokban való
engedélyezését s annak lehetővé tételét, hogy
egymás kölcsönös felelőssége mellett 10-20-as
csoportokban vehessék igénybe a hadifoglyokat
a gazdák. Kérlemezni fogja az egyesület az
óvadék eltörlesztését s az alispánok felhatalmazását,
hogy a vármegyékben lévő felesleges hadifog-
lyokat saját hatáskörükben elhelyezhessék ama
helyeken, ahol rájuk leginkább szükség van.

Rubinek Gyula igazgató bejelenti, hogy a
mult végrehajtóbizottsági gyűlés óta megjelent
egy rendelet, amely a gabonafoglalásáról szól
és természetes folyománya lesz e rendeletnek
a rekvirálás. Sajnos, hogy ennek be kellett
következnie, mert a gazdasági év elején a gazda-
társadalmi szervezetek azon a véleményen voltak,
hogy a rekvirálás elrendelése nélkül is ellehet
látni az ország szükségletét. Két körülmény
megtörtént a reményeket. Az egyik, hogy a
várt termés sokkal kisebb lett, a másik pedig
az, hogy e körülményre való tekintettel külön-
ösen a kisgazdaközönség visszatartja feleslegét
és nem hozza a piacra. Ezek után a kormány-
nak más nem maradt hátra, mint hogy rekviráljon.
Szólvó számítása szerint a rekvirálás által 5-6
millió métermázsza buza és rozs lesz beszerezhető.
A beszerzés mindenestre a gazdaközönség zakla-
tásával fog járni, de mivel az ország élelmezését
másként biztosítani nem lehet, a kormány rendel-
kezése ellen kifogást nem emelhetünk.

Falussy Árpád tiltakozik az ellen a mód
ellen, amelyet a gazdaközönség a gabonabe-
szerzés körül tapasztal. A gazdát felhívták, hogy
premiums áron szállítson, azonban az átvételt
legtöbbször a rendes árak életbeléptéig huzták
el. Ilyen mulasztások után ne vegye rossz néven
a kormány, hogyha a gazdaközönség egyes
tagjai eldugják terményeiket és a vidéken a
termények értékesítése körül bizonyos törvény-
ellenes eljárás fejlődik ki.

A gazdaközönség felkínálta annakidején a
termését, de az átvétellel megbízott intézmények
nem voltak mindig abban a helyzetben, hogy a
felajánlott termények elszállításáról szonnan

gondoskodjanak. Ennek következtében fejlődött
ki a kisemberben az a tudat, hogy tavasszal
drágábban fogja terményeit eladni.

Hibáztatja szóló ezzel kapcsolatban a tengeri
lefoglalásának elrendelését, aminek következtében
Szatmár vármegyében is, p. o. a zsellér, cseléd
és arató konvenciójából egy cső tengerit sem
tud értékesíteni, miáltal sem hizlálni nem tud,
sem pedig a felesleges tengeri értékesítéséből
más időben befolyó pénzekkel nem rendelkezik,
minék következtében legszükségesebb ruházati
cikknek beszerzéséről is le kell mondania.
Ezekben az állapotokon segíteni kell és módot
kell nyújtani legfőképpen a kisbirtokosoknak,
zselléreknek, cselédeknek és aratóknak, hogy a
házi és gazdasági szükségletükön felül meg-
maradjon tengerikészletüket értékesíthessék.

Eröss Rezső hibáztatja a rekvirálás elrende-
lését. Nem nagy reményeket fűz a rendelet
gyakorlati keresztülvitelének eredményéhez, mert
hiszen akárhány vidék volt az országban, hol a
termés még a legpesszimistikusabb reményeket
sem közelítette meg, de nem bizik a rekvirálás
eredményében már azért sem, mert szóló szerint
Ausztriának tulságosan lekötöttük magunkat s
ide még ma is a legelénkebb kiszállítás folyik.
Méltánytalan szóló szerint, hogy ha a gazda
bizonyos ideig nem szolgáltatja át termését, a
rekvirálási rendelet értelmében 4 koronával
alacsonyabb áron legyen kénytelen feleslegét
átadni. Ellentétben áll ez a rendelkezés a jelen-
legi gazdasági helyzettel, mert hogyan jelentse
be a gazda november hó 25-ig felesleges kész-
letét, midőn még annyi bevetetlen terület van
az országban. Erre való tekintettel a kormány-
hoz intézendő felterjesztésében hangsúlyozza az
egyesület, hogy a mai körülmények között, ami-
dön az őszi vetés befejezetlen maradt, tiltassék
el a tavaszbuza felőrlötése s tétessék lehe-
tővé, hogy a vetési célokra fennmaradó tavasz-
buzakészleteket a gazdaközönség ne legyen
köteles bejelenteni. Ugyanilyen felfogás alá
essék az árpa-, rozs- és zabkészletek felhaszná-
lása is, a legelőszertűbb volna azonban, ha a
rekvirálás alól mindenfajta gabona, legfőképpen
azonban a tavaszbuza, abszolúte kivonatték.

Sághy Gyula szintén kifogásolja, hogy sok
helyen nem vették át időben a bizományosok a
gazdaközönségnél lekötött terményeket. A kukorica
lefoglalásával kapcsolatban generális intéz-
kedést kér, hogy a gazdaközönségnél elég kukorica-
ricát hagyjanak hizlálásra.

Serbán János miniszteri tanácsos elismeri
ugyan, hogy a termények átvétele körül bajok
és fennakadások voltak, mindazonáltal hangoz-
tatja, hogy a Haditermény R.-T.-nak, mint
altruista alakulásnak, semmi haszna sem szár-
mazhatott, ha alacsonyabb, vagy magasabb áron
kerültek a termények átvételre, mert hiszen a
befolyó jutalékokból fennmaradó összegek köz-
célokra lesznek fordítva. A rekvirálásról szólva,
utal szóló a termésbecslés eredményére, mely
világosan bizonyítja, hogy felesleggel rendelke-
zünk, tehát helyes uton jár a kormány, amidőn
egyelőre a felesleges készletek bejelentését
kivánja, azután pedig rekvirál bűntető áron.
Midőn milliók csak napokra vannak biztosítva
kenyérrel, akkor a kormánynak a rekvirálási
rendeletben kifejezett álláspontra kellett helyez-

kednie és olyan rendszabályokat kell életbe-
léptetnie, hogy egyesek hazafiatalansága folytán
el ne veszítsük a háborút. A kormánynak ren-
delete végrehajtásánál a közigazgatási hatóságok
állanak rendelkezésére s ha ezek nem hajt-
ják jól végre a rendeleteit, fellebbezni lehet
határozataik ellen az alispánokhoz és felsőbb
fokon a földművelésügyi kormányhoz.

A tengeri lefoglalását illetőleg, szóló véleménye
szerint, a rendeletet rosszul hajtják végre, midőn
az egyes vármegyék közigazgatási hatóságai,
melyekre a kormány bizonyos mennyiségű kukorica
beszolgáltatását kötelezővé tette, a gazdaközön-
ségnek a házi és gazdasági szükségletükre ele-
gendő kukoricamennyiséget nem hagyják meg,
illetve az egész forgalmat megkötik. Ha ezek
az esetek megismétlődnek, forduljanak az érde-
keltek az alispánhoz, ha pedig itt nem érnek
célt, járuljanak a földművelésügyi kormány elé
panaszaikkal.

Eröss Rezső megjegyzései után Propper Samu
a legsürgősebb teendőnek tartja, hogy a kukorica-
lefoglalási rendelet a Serbán János miniszteri
tanácsos által vázolt módon értelmeztesék az
egész országban.

Végrehajtó-bizottság határozatilag kimondja,
hogy az elhangzott kívánalmak tárgyában elő-
terjesztést fog tenni a földművelésügyi kor-
málynál.

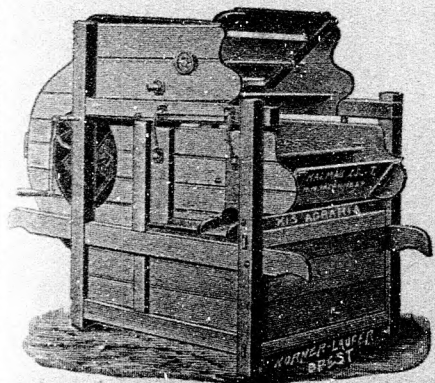
Rubinek Gyula igazgató bejelenti ezután, hogy
a gyapju lefoglalásáról egy rendelet jelent meg,
mely a jövő évi gyapjukészletek lefoglalása tár-
gyában intézkedik. A rendelet ellen lényegileg
kifogás nem emelhető, mert a hadseregnek
gyapjura feltétlenül szüksége van. Egyedüli
sérlemes intézkedése a rendeletnek, hogy lehe-
tetlenné teszi a gazdaközönségnek a várható
gyapjutermet júniusi-júliusi szállításra való
eladását. Ebben a kérdésben az egyesület el-
járásának eredményeképpen a közeljövőben
ankét lesz a földművelésügyi minisztériumban,
amelyen az egyesület képviselői is jelen lesz-
nek, hangoztatván azt az álláspontot, hogy a
gazdaközönség eladásra váró gyapjukészlete
felett szabadon rendelkezzen.

Helyeslőleg tudomásul szolgál.

Folytatólag jelenti igazgató, hogy a vasárnapi
munkaszünet kérdésében a belügyminiszter az
összes közigazgatási hatóságokat utasította a
munkaszünet felfüggesztésére és a lelkeskedő
papság is mindent elkövet, hogy az istentisz-
telet előtti és utáni idő a gazdasági munkálatok
elvégzése céljából minél jobban kihasznál-
tassék.

Tudomásul szolgál.

Ezzel kapcsolatban utalván a földművelés-
ügyi miniszter lelkes felhívására, melyben fel-
szólítja a gazdaközönséget, hogy minden tőle
telhető kövessen el az őszi munka foganatosí-
tására. Igen fontosnak tartja igazgató, hogy a
tavaszra szükséges vetőmag már most bizto-
sítottassék s azon vidékeknek, hol nagymennyi-
ségű földek maradtak művelés nélkül, bérszántó-
vállalatok alakításával segítsenek a művelés
nélkül maradt földek megmunkálásánál. Középre
nem lévén kilátás, lehetővé kell tennie ezenkívül a
kormányának, hogy traktorok legfőképpen olyanok
által legyenek igénybevehetőek, kik magukra

Minden gazdaságban
nélkülözhetetlenek. ■■

Európaszerte első helyen elismert kitűnő szerkesztő
és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták” és „Herkules” tengerimorzsolók

Ezévi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

KALMÁR ZS. és Társa, Hódmezővásárhely

különleges terménytisztító gépgyár és vasöntőde.

utaltságukban különben képtelenek volnának földjeiket megművelni.

Bacher Emil a mai körülmények között ki-zártnak tartja, hogy az őszi vetések elvégezhetők legyenek. Rendkívüli intézkedésekre van tehát szükség s nem elegendő a tavaszbuza beszerzéséről gondoskodni, hanem a tavaszbuza köz-élelmezés céljaira való felhasználását már most meg kell tiltani és feltétlenül gondoskodnia kell a kormánynak arról, hogy a tavaszbuza készletek egyenletesen oszttassanak szét. Szőlő tudomása szerint Orosz-Lengyelország megszállott területein sok tavaszbuza van, amit erre a célra meg lehetne menteni, ami mellett Romániából és Bulgáriából jön majd elég őszi buza, amelyvel a közlelmezéstől elvont tavaszbuza pótolható lesz.

Sándorházi Lajos a tavaszi vetőmag biztosításánál fontosnak tartja, hogy a gazdasági egyesületeket általánosságban hatalmazza fel a földművelésügyi kormány vetőmag beszerzésére s ne tegye kötelezővé annak előzetes bejelentését, hogy a gazdasági egyesületek hol és mennyi vetőmagot óhajtanak beszerezni. A motorikus erő biztosítása tekintetében nem elegendő, hogy a gőzekegépészek és fűtők szabadsága meghosszabbították, hanem szükséges volna, hogy bizonytalan időre felmentes-senek.

Matla Árpád dr. sürgeti, hogy a kormány haladéktalanul szólítsa fel a malmokat tavasz-buzakészleteik bejelentésére és tegye lehető-lenné az efajta buzák felőrlését.

Zselénski Róbert gróf szerint nagyon célszerű volna, hogyha a Haditermény Részvénytársaság az esetenként felmerülő szükségletnek meg-felelően az arra ráutalt gazdák őszi búzáját tavaszbuzára kicserélné.

Bacher Emil megjegyzése után, végrehajtó-bizottság határozatilag kimondotta, hogy a jövő-évi termés biztosítása céljából az elhangzott kívánalmak tárgyában illetékes helyen előterjesz-téseit meg fogja tenni.

Tudomásul vette ezek után a végrehajtó-bizott-ság Rubinek Gyula igazgató bejelentése kapcsán, hogy a III-ik hadikölcsönjegyzés sikere érdekében az egyesület a „Köztelek” és „Magyar Föld-műves” lapokban s egyéb tekintetben is minden-től telhetően elkövetett. Helyeslőleg vette tudomásul, hogy a külföldről behozott gabona át-vétele a Haditermény R.-T.-ra ruházott s ugyan-csak tudomásul vette a burgonya határárszabásá-ról szóló kormányrendeletet is.

A szántógépek zár alá vétele tárgyában ki-bocsátott miniszteri rendeletről szólva, jelenti az igazgató, hogy a rendeletnek az a célja, hogy a rendelkezésre álló szántógépek kivitele lehetlenné tétessék. A rendeletbe az egyesület felkérésére bevételt, hogy amennyiben a szántógépek igénybevételéért túl magas béreket követelnének, ez esetben a földművelésügyi mi-niszter az egyesület kérésére megszabja az igénybevételi árakat.

Tudomásul vette a végrehajtó-bizottság igaz-gató előterjesztése alapján, hogy bár az egyesület mindent elkövetett, mégsem lehetett keresztül-vinni, hogy a gazdák termésüket saját malmaik-ban felőrölhessék. Ezzel szemben a Haditer-mény R.-T. egyes esetekben felhatalmazást adhat az őrlésre az ilyen malmoknak, ha biztosítékot nyer aziránt, hogy a kormányrendeletileg meg-állapított lisztfajtákat állítja elő.

Jelenti ezek után igazgató, hogy az egyesület előterjesztésére a belügyminiszter utasította a

közigazgatási hatóságokat, miszerint a mező-gazdasági termények és termékek ármegállapít-ásainál az illetékes megyebeli gazdatársadalmi szervezeteket hallgassák meg.

Helyeslőleg tudomásul szolgál.

Igazgató jelentése, Falussy Árpád, valamint Sággy Gyula megjegyzései után tudomásul vette végül a végrehajtó-bizottság a miniszterelnök válaszeleirátában foglaltakat a kukorica határ-árszabása tárgyában.

Szilassy Zoltán szövetségi titkár bejelentette ezután, hogy a földművelésügyi miniszter kilátásba helyezte, hogy a folyó év őszen 22 vár-megyében tartandó nemesített buzavetőmaggal végzett kísérletekre segélyt engedélyez. A kísér-leti célokra szükséges vetőmag már az illetékes gazdáknál van s a kísérleti adatok összegyűjté-sére nagy súly fog helyeztetni.

Tudomásul szolgál.

Folytatólag jelenti titkár, hogy a Torontál-és Csongrádvármegyei Gazdasági Egyesületek panasz tárgyává tették, hogy az 1914-ben nyilvántartási lapokkal ellátott lovak után a kinevált jóval alacsonyabb térítési árat fizetett, mint amilyen térítést a nyilvántartási lapokkal el nem látott lovak után fizettek. Az az előterjesztésük tehát a fenti gazdasági egyesületeknek, hogy az 1914-ben nyilvántartási lapokkal ellátott és csak most átvett lovak új becselése rendeltessék el. Az egyesület a kérelem teljesítése érdekében eljárt az illetékes minisztériumnál, ahol azt a fel-világosítást kapta, hogy ez az ügy a gazda-közönség kívánalmának megfelelően már elintéz-tett. A vonatkozó rendelet a honvédelmi miniszter asztalán fekszik s remélni lehet, hogy a szóbanforgó ügy rövidesen közmegelegedésre elintéztetik.

Tudomásul szolgál.

Jelenti titkár, hogy a Pozsony- és Veszprém-vármegyei Gazdasági Egyesületek feliratot intéz-tek a földművelésügyi kormányhoz, hogy a lábadozó-otthonokban levő rokkant katonák gazdasági és háziipari oktatására segélyt enge-délyezzen. Ebben az ügyben a földművelésügyi miniszter az újonnan felállított állami rokkantügyi hivatalal tárgyal, mely magára vállalta az ilyen tanfolyamok rendezését, szervezését és a költsé-gek folyósítását. Ezen intézkedés folytán a szö-vetség az összes gazdasági egyesületekhez át-íratot intézett, felkérve őket, hogy ahol lábado-zó-otthonok vannak, foglalkozzanak gazda-sági előadások és háziipari tanfolyamok szer-vezésével, a költségekre vonatkozólag pedig lépjenek összekötetésbe az állami rokkantügyi hivattalal.

Helyeslőleg tudomásul szolgál.

Ugyancsak helyeslőleg vette tudomásul a bizottság Szilassy Zoltán szövetségi titkár be-jelentését, mely szerint a földművelésügyi minisz-ter tudatta az egyesülettel, hogy az egyes nagyobb városok közelében levő hadifogolytáborokkal kap-csolatban zöldségtermelőtelepek szerveztettek, melyeknek fenntartását a háboru után is célszerű-nek tartja. Mivel az egyesület véleménye szerint is sajnálatos volna, hogy ha ezek a nagy költséggel berendezett zöldségtermelőtelepek a háboru végén megszűnjenek, a szövetség felszólítást intézett az összes érdekelt vármegyei gazdasági egyesületekhez, indítsanak mozgalmat, hogy a helybeli gazdaközönség, vagy pedig az e célra alakítandó érdekszövetkezet vegye át ezen kertészeti telepeket a zöldségtermelés folytatá-sára, célul tűzvé ki, hogy a telepek közelében levő városok zöldséggel való ellátása megkönnyít-essék.

Tudomásul vette a végrehajtó-bizottság a föld-művelésügyi miniszter leiratát a szállítási igazol-ványok hatályának kiterjesztéséről, valamint a haszonbérleti művelés nélkül hagyott ingatlalok megműveléséről.

7. Folyó ügyek.

a) *Képviselő a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete nagygyűlésén.*

A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületé-nek nagygyűlésére a tanács határozatából Zse-lénski Róbert gróf, Matla Árpád dr., Széchenyi Domokos gróf és Szilassy Zoltán küldettek ki.

b) *A dohánybevételek gazdasági szakértők kinevezésének miniszteri jóváhagyása.*

Szilassy Zoltán szövetségi titkár jelenti, hogy a pénzügyminiszter tudomásul vette és jóvá-hagyta a szövetség elnöksége által kijelölt dohánybevételek gazdasági szakértők kinevezését.

Tudomásul szolgál.

c) *Aradvármegyei Gazdasági Egyesület beadványa a tavaszi buzavetőmagszükséglet biztosítása tárgyában.*

Szilassy Zoltán szövetségi titkár jelenti, hogy az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület felter-jesztést intézett a kormányhoz a tavaszi buza-velőmagszükséglet biztosítása tárgyában, fel-kérve az egyesületet kérelme támogatására, ami már meg is történt.

Tudomásul szolgál.

d) *Gőzekegépészek és fűtők szabadságolásának meghosszabbítása.*

Szilassy Zoltán szövetségi titkár jelenti, hogy a Nyitra- és Heves vármegyei Gazdasági Egye-sületek felterjesztést intéztek a kormányhoz a gőzekegépészek és fűtők szabadságolásának meghosszabbítása tárgyában. Kérvényüket ille-tékes helyen az egyesület is támogatta.

Tudomásul szolgál.

Tudomásul vétettek végül a következő intéz-keések és beadványok:

a) Aradvármegyei G. E. beadványa az őszi munkálatok tárgyában.

b) Biharvármegyei G. E. beadványa a gazdasági kovácsok és kerékgyártók felmentése tárgyában.

c) Pozsonyvármegyei G. E. átirata a felvidéki községek javára való segélygyűjtés tárgyában.

d) Zemplénvármegyei G. E. köszönő átirata.

e) A Magyar Gazdaszövetség átirata az elpusztult felvidéki falvak gazdasági fellendítése ügyében.

f) Zólyom város tanácsának beadványa.

g) A Magyar Földhitelezet Országos Szö-vetségének átirata a jelzálogkölcsön útján való hadikölcsönjegyzés tárgyában.

h) Az O. K. H. köszönő átirata.

i) Képviselő a Magyar Mezőgazdák Szövet-kezo közgyűlésén.

j) Baranyavármegyei G. E. beadványa a hadi-fogoly munkások táppénze és ruházata ügyében.

k) Fogarászvármegyei G. E. átirata az abrak-takarmányok határárszabása tárgyában.

l) Temesvármegyei G. E. átirata a gazdasági munkálatok és szükségleti cikkek biztosítása tárgyában.

m) Az Osztrák-Magyar Bank átirata a meg-üresedett váltóbíráli helyek betöltése tárgyában.

Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést be-rekeszti.

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖZSÉNBÁNYA RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPEST, V., ZOLTÁN-UTCA 2-4. SZ.

SZALLIT:

tatal, tokodi, darogli	ma tatali un	felsőgallai és mlekoc-	felsőgallai
akna, darabos és naplóval	tojás- és tégla-	dílgogyóri darabos és építkezési	H. A. K. ... véd-jeggy portland-
szemet.	brikettet.	meszet.	cementet.

BORSODI SZÉNÁNYÁK RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA
BUDAPEST, V., ZOLTÁN-UTCA 2-4. SZ.

SZALLIT:

Miraldi	} akna-, cséplési és darabos
Sajószentpéteri	
Sajókazai	
Mudoltlepi és	SZENET
Máninci	

A közgazdasági szakosztály gyűlése.

(1915. november 15.)

Jelen voltak: Zselénski Róbert gróf elnöklete alatt: Balogh Kálmán, Belaváry-Burchard Rezső dr., Drucker Jenő dr., Desseoffy Aurél gróf, Elek Ernő, Fenyőssy József dr., Ferenczi Imre dr., Festetics Andor gróf, Feichtinger Sándor, Giesswein Sándor, Horváth Jenő, Kocsis Béla, Kosinszky Viktor, Korányi Frigyes báró, Krolopp Alfréd, Matyasovszky Miklós, Magyar Kázmér, Matta Arpad dr., Mezey Gyula, Mendl Jeromos, Renner Róbert dr., Kombay Dezső, Sándorházi Lajos, Szabó Ferenc, Winkler János, Weiser István dr., Zsivanovits Béla, az egyesületi tisztikar részéről Rubinek Gyula igazgató, Szilassy Zoltán és Mutschenbacher Emil dr. titkárok.

1. A szakosztály megalakulása.

Rubinek Gyula igazgató megnyitván a szakosztály folyó évi első gyűlését, a tanács nevében javasolja, hogy a szakosztály elnökévé Zselénski Róbert gróf, alelnökéivé pedig Bethlen István gróf és Emőd József választassanak meg. (Leikes éljenzés.)

Zselénski Róbert gróf úgy a maga, mint alelnöktársai nevében köszönetet mond a bizalomért s áttérve a napirendre, felkéri Ferenczi Imre dr.-t, a székesfőváros szociálpolitikai szak-előadóját előadása megtartására.

2. A rokkantak visszavezetése a német mezőgazdaságba.

Ezután Ferenczi Imre dr., a székesfőváros szociálpolitikai szakelőadója tartotta meg élénk figyelem mellett hallgatott előadását „A rokkantak visszavezetése a német mezőgazdaságba” címen. Előadó szerint a német rokkantpolitika közgazdasági, népesedési és honvédelmi érdekből céltudatosan arra törekszik, hogy valamennyi, a mezőgazdaság köréből származó rokkant ismét visszatérhessen a mezőgazdasággal kapcsolatos foglalkozási ágakba. Sőt a súlyosabb városi rokkantak, nevezetesen a belső betegek érdekében is a vidéki viszonyok között kíván olesó lakásügyi és ételmezési lehetőségeket teremteni. A rokkantak visszavezetését a mezőgazdaságba nagymértékben előmozdítja a rokkantokról való gondozkodás szervezete, szelleme, irányelvei és az idevonatkozóan tervehett telepítő-rendszabályok.

A szervezet legfőbb elve a decentralizáció, amely lenyulik a legutolsó faluig és a rokkantokról való gondozkodást a lehető legelső időpontban, szülőföldje hatóságára és társadalmára bizza. A rokkantjelölteket lehetőleg mielőbb tágabb szülőföldjük utókezelő-kórházaiba szállítják. Egyes államokban, avégből, hogy a falusi rokkantakat a városi élet és elemek hatása alól kivonják, külön vidéki utókezelő kórházakban gyűjtik össze és ott kezelik és tanítják őket. A mezőgazdasági kamarák a földművelésügyi miniszter felhívására már a kórházakban szakemberekkel tartatnak megfelelő előadásokat, hogy a falusi rokkantak

érdeklődését régi foglalkozásuk iránt fenntartsák és idejüket hasznosan kitéltsek. A rokkantak figyelmét megfelelő röpivekkel, korán felhívják azokra a bőséges munkalehetőségekre, amelyek számukra éppen a mezőgazdaságban kínálkoznak. Ezt a felvilágosító munkát folytatják a polgári tanácsadás szervei, ezek a rokkantak gyakorlati munkaképességéhez képest gondoskodnak elhelyezéséről, illetve kiképzéséről. Különösen jól van megszervezve a mezőgazdasági rokkantokról való gondoskodás a rajnai tartományban. Bonnban a mezőgazdasági kamara mellett külön mezőgazdasági szaktanácsadót létesítettek, amelyhez az összes nehezebb esetek, nevezetesen a szakképzésre vonatkozó véleményezések kerülnek. Az alaposabb szakképzést a tartomány gazdasági szakiskoláin kívül a külön e célra Bonnban létesített gazdasági rokkantiskola végzi. Ez iskola négyhavi tanfolyamon kigazdákat és értelmes munkásokat intenzív önálló gazdálkodásra, illetve gazdatiszti és szövetkezeti állásokra képez ki.

A tanácsadás az egész vonalon igyekszik a hivatalos színezetet kerülni és szabad szociális alapon sikerül is a rokkant bizalmát felébrzteni. A tanácsadás elsősorban igyekszik a gazdasági rokkantakban igen elterjedt előszeretettel a különböző könnyű közalkalmazások iránt eloszlalni és a rokkantat az iránt is megnyugtanni, hogy a rokkantjárdék megállapítása és későbbi folyósítása független a munkakeresetétől. A gondoskodás nem szorítkozik a vagyontalan elemekre, hanem minden gazdasági rokkantat igyekszik ismét munkaképessé és keresővé tenni, sőt lehetőleg a továbbképzés útján egy fokkal magasabbra emelni.

Az eddigi tapasztalatok szerint az önálló gazdasággal bíró rokkantak mind visszatérhetnek a gazdálkodáshoz, mivel, ha családjaik nincsenek is, a viszonylag magas német rokkantjárdékból — teljes rokkant havi 84, illetve 114 márkát, a félrokkant havi 57 márkát kap — alkalmazottakat fogadhat, esetleg kellő szakképzés után könnyebb munkát kívánó intenzívebb kultúrára térhet át. A törpebirtokosokat esetleg társadalmi uton különböző adományokkal (állatok, szerszámok stb.), bérlettel, illetve kiegészítő járadékirtokkal igyekeznek talpra segíteni. A volt bér munkásokat, amennyiben nem önállósítják őket, a legsúlyosabb esetekben elhelyezik a nagygazdaságokban rendelkezésre álló számos könnyű alkalmazásban (pásztor, ör, esősz, állatgondozó, munkafelügyelő, magtáros) illetve közalkalmazásokban. Az alsó kar vagy a fél láb amputálása esetén a közönséges földműves munkákat is — 30—50%-os munkacsökkenéssel — lehet még művegtagok segítségével végezni. Akinek kedvük van, azokat a gazdasági mellékágokban (kertészet, baromfityényszet, méhészet, borászat, tejgazdálkodás, továbbá az erdőszetben) képezik ki és helyezik el a mezőgazdasági kamara útján. Akiknek végül kellő szellemi képességük van, azokat gazdatiszté vagy a mezőgazdasági szövetkezetek, pénztárak, egyesületek, irodai alkalmazottaivá, üzletvezetőivé stb. képe-

zik ki. Csak különösen megokolt esetekben fordul elő Németországban, hogy mezőgazdasági rokkantakat arra a néhány mechanikai és ülé foglalkozásra képeznek ki, amelyeket esetleg falun is folytatni lehet.

A német közvélemény nemesak a volt falusi rokkantak, de a városi rokkantak számára is a legfontosabb rendszabályok egyikét, a telepítésben látja. Minden rokkantnak a honi földből legalább annyi földet kíván tulajdonul vagy pedig közhasznu alapon biztosított bérletképpen adni, amennyi elégséges lakás és ételmezési szükségleteinek fedezésére. Ugy a gazdasági, mint a pusztán lakótelepítés kérdése Németországban hosszú eredményes multra tekint vissza. A rokkantügyben kibocsátott alapvető porosz miniszteri rendelet felhívja a tanácsadó szerveket, hogy a gazdasági rokkantak figyelmét idejekorán figyelmeztessék a birtokszerzés ama könnyű lehetőségére, amelyet a három évtized alatt kifejlesztett járadékirtoktörvényhozás számukra is nyújt. A rendelet meglevő közhasznu telepítőszervezetekre kívánja bizni a rokkantak telepítését is és elvileg állást foglal külön rokkanttelepek létesítése ellen. Az állami járadékbank azonban Poroszországban is csak az ingatlan 75%-áig nyújt olesó járadékkölesont és így a rokkantak közül csak azok juthatnának földhöz, akik a szükséges saját tőke felett rendelkeznek. A rokkantak érdekében tehát egész sor reformjavaslat merült fel, amelyek közül a legfigyelemreméltóbb a telepítő társaságok szövetségétől is (Gesellschaft für innere Kolonisation) az illetékes fórumok elé terjesztett kívánság, hogy a törvényhozás olyan irányban módosítsa a fennálló katonai nyugdíjtörvényeket, miszerint a járadék megfelelő részét a rokkant tőkésített formában fordíthassa járadékirtok szerzésénél a maradékköleson fedezésére. Ez a kívánság, amely a birodalmi gyűlésben is visszhangot talált és a kormány egyik legutolsó hivatalos közleménye szerint már előkészítés alatt van, némi aggálytal találkozik. Egyesek attól tartanak, hogy az egyöntetű eljárás esetén a rokkantak egyrésze belebukhatik a vállalkozásba és a megmaradt járadékból megélni nem tudván, koldusbotra fog jutni, ha pedig az, mint azt a telepítő társaságok kívánják, az egyéni esethez képest fognak a birtok nagysága és a tőkésítendő járadék részlet összege dolgában dönteni, ez a megkülönböztetés rossz vért szülhet. Ezért egyes szervezetek azt kívánják, hogy a birodalom bocsássa rendelkezésre az esetleg e célra teremtendő rokkantalapból a maradékkölesont is, az évi nyugdíjjáradéknak megfelelő része pedig folyjék az illető alapba. A spekuláció és az ingatlan tulterhelésének megelőzése céljából azt javasolják, hogy a járadékirtokra nézve tartsa fenn a birodalom elővételi és illetve visszavásárlási jogát és a törvényhozás állapítson meg egy eladósodási határt. A járadékrendszerrel szemben felhozott aggályok azonban, az eddigi kellő óvatosság mellett szerzett kedvező tapasztalatok megvilágításában, általában nem jogosultak, kényszerárverések alig fordultak elő. Má-

BÉRSZÁNTÁST

kettősrendszerű gőzekével **SZOLINSZKY JENŐ és TÁRSA**

csakis 1916. évi idényre vállal: mérnöki és bérszántó vállalat.

☎ Telefon: JÓZSEF 51-52. ☎ **BUDAPEST, VII., DAMJANICH-UTCA 58. SZ.**

szövetséges államokban, pl. Szászországban, ahol a járadékrendszer nem létezik, az állam a községek és közhasznu alapok által rendelkezésre bocsátandó földeken, örökberlet, vagy elővételi és illetve visszavásárlási jog mellett való tulajdoni átruházás formájában kívánják a rokkantakat inkább csak kisebb munkás- és iparostelkekre kitelepíteni. A másodhelyü kölcsonnt a „Heimatbank” rokkantalapja, illetve más közhasznu pénzforrások bocsátanak rendelkezésre.

A legmesszebbmenő kívánásokat, egy a területszerzés, mint a pénzügyi kérdés tekintetében a birodalommal szemben a Berlinben létrejött „Hauptausschuss für Kriegerheimstätten” támasztja, amelyekhez nem kevesebb, mint 1730 közigazgatási és szociális szervezet, kerek hárommillió taggal csatlakozott. E javaslatok szerint a birodalom és illetve a többi közszervezet kötelessége, hogy nemcsak a rokkantoknak, de minden hazatérő harcosnak a telepedésre módot nyújtson. A harcostüzhelyek, vagy lakótüzhelyek kertesházak volnának, amelyért minden harcos folyamodhatik, vagy gazdasági tüzhelyek, kertészeti vagy földművelési célokra, amelyeket csak megfelelő előképzettségű harcosok szerzhetnek meg. E szervezet messzeemenő javaslatai még Németországban sem igen fognak megvalósulni, nyugdíjtvények tervbevett reformja azonban módot fog nyújtani arra, hogy a rokkantak és hátramaradtok telepítését Németországban nagyarányokban vegyék foganatba. E munkánál a fennálló telepítő társaságok és illetve lakásépítő szövetkezetek és közhasznu társaságok fognak elsősorban a meglévő telepek keretében rokkantakat elhelyezni. Nagy szerep vár az utóbbiak sorában a szó komoly értelmében vett kertvárosokra is, aminő Németországban már harmincegy van keletkezében. Az utóbbiak egy a mezőgazdasági, kertészeti, mint az ipari rokkantak telepítésére és foglalkoztatására a legszerencsésebb módozatokat nyújtják, amint ezt a kertvárostársaságnak nagyszabásu emlékirata gondos javaslatokkal és pontos számvetéssel igazolja. A németek azonban az egészségesen hazatérő harcosokat, valamint a külföldről, nevezetesen Oroszországból visszavándorlókat is nagymértékben kívánják a mezőgazdaság körében telepíteni. A német mezőgazdasági rokkantpolitika hazai tanulságaira nézve ezuttal annak a kérdésnek gondos tanulmányozására való utalással emlékszem meg, vajjon a mi rokkantpolitikánk is nem marad-e esonka, ha egyes karitatív alapon létrejövő rokkantfalvakkal és illetve nyereszkes vállalatok telepítőüzleteivel elégednek meg és nem tetéznék be munkáját az állam vezetése alatt elsősorban a rokkantak és hátramaradtok érdekében intézményesen kiépítendő közhasznu telepítéssel?

Zeelénski Róbert gróf elnök a szakosztály meleg köszönetét tolmácsolja az igen érdekes és időszerű előadásért.

A megindult eszmecsereben *Matta* Árpád dr. megjegyzései után *Gieswein* Sándor köszönetet mond a szakosztálynak és az előadónak, hogy a ma oly időszerű kérdés tárgyalására alkalmat szolgáltattak. A rokkantkérdés a jövő kialakulás egyik legfontosabb problémája, ami mellett az egyesületnek némán elhaladnia nem szabad.

Mint örvendetes dolgot említi fel, hogy tudomása szerint Győrött már egy kertváros tervezéséről beszélnek. Ilyen alakulatokra nagy szükség is van, mert a háboru élesen megmutatta a közéletmezési bajokat, melyek a békés idők beköszöntével sem fognak egyhamar megszűnni. Ha a városok kellő érdeklődéssel fognak a munkához, a kerti kultúra előmozdításával az ételmezési kérdés, amely az állatállomány megcsökkenésével vegetáriánus irányban fog mozogni, jelentékeny mértékben megoldható lesz.

Rubinek Gyula igazgató kívánatosnak tartaná, hogy a rokkantak ügyében megindított állami mozgalom céljairól és törekvéseiről a nagyközönség mielőbb tájékoztatás, mert ma teljes homály fedi a szakkörök tervbe vett munkálkodását. Olyan szűk körben s olyan titokban folyik minden, hogy a nagyközönség teljesen tájékoztat-

lan. Fel kell hívni tehát a kormányt, tájékoztatassa sürgősen a gazdatársadalmat, hogy a rokkantak elhelyezése tárgyában milyen tervek foglalkoztatják. A második fontos kérdés a telepítés kérdése, aminek egészséges megoldásával volnának a rokkantak leginkább a mezőgazdaság körébe vonhatók. Erre a célra volna hivatott az Altruista-Bank, amiért is kívánatos, hogy működése szoros kapcsolatban jöjjön az Állami Rókkantügyi Hivatallal. A közelebbi teendőket megjelölni ma még lehetetlen, épp ezért sürgetnie kell az egyesületnek, hogy a kormány és az Állami Rókkantügyi Hivatal minél előbb tájékoztatás az egyesület terveiről, hogy azokhoz a gazdatársadalom hozzájárulhasson.

Elnök határozatilag kimondja, hogy az egyesület feliratban fogja felkérni a kormányt, hogy az Állami Rókkantügyi Hivatal terveiről és az Altruista Bank bevonásáról az akcióba mielőbb tájékoztatassa a gazdaközönséget.

Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést be-rekeszti.

Egyről-másról.

(Rézgálic és szénkéneg biztosítása. — Az abrak-takarmányműek határarszabása. — A főzöliszt határának leszállítása. — Új nyerscukorárjegyzés. — A csődön kívüli kényszerjegyzés. — Osztrák enyelgések. — Lezárták a harmadik hadikölcsön jegyzését. — Gabona-készletek bejelentése.)

Rézgálic és szénkéneg biztosítása.

A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete *Zeelénski* Róbert gróf elnökielte alatt f. hó 16-án Budapesten a régi képviselőház termében igen látogatott országos értekezletet tartott a rézgálic és a szénkéneg biztosítása kérdésében. Ismeretes ugyanis, hogy a rézgálic készítésére szükséges réz és a szénkéneghez szükséges kén a hadviselés céljaira használtatik föl, ennek folytán a hazai rézgálic és szénkéneg készítése a minimálisra csökkent, a behozatal pedig a külföldi országokból az ottani kiviteli tilalmak folytán alig, vagy csak nagy nehézségek mellett lehetséges. A rézgálic hiánya miatt ideig, eléggé kielégítőnek ígérkező szőlőtermésünk óriási károkat szenvedett és mivel ez a hiány a jövőben még nagyobbak ígérkezik, a szőlőtermelő gazdaközönség a legnagyobb aggodalmakkal van elítelve a jövő tekintetében. Természetes, hogy ezért már jóelőre szükséges a kellő intézkedések megtétele a rézgálic biztosítására. Ami kevés rézgálic az országban van és ami még remélhető, oly óriási áron kerül forgalomba, hogy azt megfizetni alig lehet: de előre nem is vehetik meg a gazdák, mert ha esetleg nem mutatkozik megfelelő termés, akkor nem érdemes felhasználni és így drágán marad a rézgálic a nyakukon, amit a békés idők bekövetkeztével olcsóbban szerezhetnének meg. Ennek a rizikóját egyesek el nem vállalhatják, ezt csak az állam teheti meg, amelynek kötelessége gondoskodni arról, hogy a szőlőtermelés megmentessék és a bortermés a jövőben biztosítsák. Ugyanez a helyzet áll a szénkéneg tekintetében is, melyivel körülbelül 40—50,000 katasztrális hold felújított szőlő tartatik fenn, amely, ha a szénkéneghez csak egy évben is elmarad, teljesen tönkre fog menni és ezáltal sok milliót érő nemzeti vagyont fog elpusztulni. Egész természetes tehát a szőlősgazdák felajdulása, panasza és kérvényezése, hogy az állam hatalmas eszközeivel siessen megmentésükre. A kormány érdekelt miniszteriumainak jelenvolt képviselői személyesen győződhetek meg az országos értekezleten történt felszólalásokból a veszedelem nagyságáról és arról, hogy gyors és gyökeres kormányintézkedésekre van szükség, amelyeket a multban tapasztalt habozó eljárás és feirendszabályok nem helyettesíthetnek. Kerüljön bármibe, a kormánynak sürgősen kell gondoskodnia a rézgálic- és szénkénegszükségletéről. A gondoskodásról való biztatás nem sokat ér, mert biztatást a multban is eleget kaptunk, rézgálicot azonban minél kevesebbet és azt is oly célszerűtlen

módon, hogy az erre fordított áldozatok teljesen kárba veszték. Az országos értekezlet megkezdéséből a kormánynál megjelent küldöttség a szőlő- és a miniszterektől kapott új biztatásokat, amelyek, hogy a kormány nem marad a pusztá jötténél, és a szőlőtermelők, a kétségtelenül fennálló nehézségek dacára, a jövőre nem fogják megkülönböztetni a szőlőtermelés biztosítására fennálló szükséges rézgálicot és szénkénegét.

Az abrak-takarmányműek határarszabása.

Hosszas késlekedés és ismételt nyomtatékos sürgetésünk után végre megjelent a hivatalos lap folyó hó 18-iki számában a 4133. M. E. számú kormányrendelet a takarmányozási célokra szolgáló ipari termékekért és hulladékokért követhető legmagasabb ár megállapításáról s e cikkek előállításának, forgalomba hozásának és szállításának szabályozásáról.

A rendelet az alább felsorolt takarmányozási célokra szolgáló ipari termékekért és hulladékokért követhető határát rendes minőség mellett métermázsánként (100 kg.) tisztasulyra a következőkben állapítja meg:

	Mégküvánt legkisebb nyersprotein- és zsirtartalommal együtt		Mégküvánt legkisebb cukortartalom		Mégküvánt legnagyobb viztartalom		Métermázsánként követhető legmagasabb ár
	százalékokban	K	százalékokban	K	százalékokban	K	
Napraforgómagpogácsa	40	—	—	—	—	—	38
Tökmagpogácsa	47	—	—	—	—	—	43
Lenmagpogácsa	40	—	—	—	—	—	38
Cukorszörp (melász)	—	—	45	—	—	—	18
Száritott répaszelet	—	—	—	—	13	—	22
Szeszgyári száritott tengerimoslék	—	—	—	—	—	12	32
Szeszgyári száritott burgonyamoslék	37	—	—	—	—	—	19
Keményítőgyári száritott tengerimoslék	—	—	—	—	14	—	32
Keményítőgyári száritott burgonyamoslék	18	—	—	—	—	—	19
Száritott törköly	26	—	—	—	12	—	26

Ezeket a legmagasabb árakat, melyek magukban foglalják a rakodállomáshoz való szállításnak és a berakásnak, cukorszörpnel pedig a hordóba töltésnek költségeit is, csak, illetőleg hordó nélkül, készpénzfizetés mellett történő eladás esetére kell érteni.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árak 1915. évi november hó 20. napján lépnek életbe.

Ettől a naptól kezdve a felsorolt termékeket és hulladékokat a fent megjelölt legmagasabb árnál drágábban árusítani tilos.

Napraforgómag-, tökmag- és lenmagpogácsát a fentebb meghatározottnál, repcepogácsát pedig 35%-nál kisebb nyersprotein- és zsirtartalommal, cukorszörpöt (melászt) a fentebb meghatározottnál kisebb cukortartalommal, száritott tengerimosléket és száritott sörtrökölyt az ugyan- csak fentebb meghatározottnál kisebb nyersprotein- és zsirtartalommal s az ugyanott meghatározottnál nagyobb viztartalommal, száritott répaszeletet és száritott burgonyamosléket a meghatározottnál nagyobb viztartalommal előállítani tilos.

A megnevezett termékeket és hulladékokat előállító gyári vállalatok termékeket és hulladékokat, elvermelés vagy elraktározás útján, vagy bármilyen más módon vissza nem tarthatják, hanem kötelesek a náluk készletben levő, valamint az általuk ezentúl előállítandó napraforgómag-, tökmag- és lenmagpogácsát, cukorszörpöt, száritott répaszeletet, száritott moslék- és törkölyt a Korpaközpont közvetítésével forgalomba hozni.

Nem esik e rendelkezés alá a répatermékek és szeszgyáraknak szállítható cukorszörp és száritott répaszelet, továbbá a felsorolt termékekből és hulladékokból az a mennyiség, amelyre az előállító gyári vállalatnak a saját vállalatában,

vagy azzal kapcsolatos gazdaságában tartott állapotnak takarmányozására szüksége van.

Az 1915. évi cukorrépatermelésre vonatkozó szerződések szerint a cukorgyári vállalat által a termelőnek ingyen, vagy a szerződésben megállapított áron visszaadandó cukorszörpöt és szárított répaszeletet a cukorgyári vállalat a termelőnek a szerződésnek megfelelően ezentul is visszaadni tartozik s az ekként visszaadott cukorszörpre és szárított répaszeletre a jelen rendeletben foglalt ármegállapítás nem vonatkozik.

Szeszgyári vállalatokkal a jelen rendelet életbe lépése előtt kötött szerződések alapján az illető szeszgyárak részére a cukorgyári vállalat a nála készletben levő s az általa ezentul előállítandó cukorszörpből 70%-át tartozik szállítani annak a mennyiségnek, amely az előbbi bekezdés szerint a répatermelőknek visszaadott cukorszörp levonása után fennmaradt s a jelen rendeletben foglalt ármegállapítás e szeszgyárak részére szállított cukorszörpre sem vonatkozik.

A fentebb felsorolt ipari termékek és hulladékok eladására vonatkozó minden más szerződés vagy kötés a jelen rendelet hatályának tartamára erejét veszti.

A Korpaközpont az általa forgalombahozandó ipari termékek és hulladékok után métermázsánként 50 fillér jutalékot számíthat fel, úgy, hogy ezek a cikkek a Korpaközpont közvetítésével az előállító gyárban, vagy a megrendelő kívánsága szerint a gyár rakodóállomására szállítva, métermázsánként a következő áron adhatók el:

Napraforgómagpogácsa	38:50	K.-ért
Tökmagpogácsa	43:50	"
Lenmagpogácsa	38:50	"
Cukorszörp (melás)	18:50	"
Szárított répaszelet	22:50	"
Szeszgyári szárított tengerimoslék	32:50	"
Szeszgyári szárított burgonyamoslék	19:50	"
Keményítőgyári szárított tengerimoslék	32:50	"
Keményítőgyári szárított burgonyamoslék	19:50	"
Szárított sörteköly	26:50	"

A Korpaközpontnak az általa forgalombahozandó ipari termékeket és hulladékokat csak belföldre és csak a m. kir. gazdasági felügyelőségek által kiállított utalványok alapján, vagy a földművelésügyi miniszter utasítása szerint szabad eladnia.

Arról, hogy a Korpaközpont közvetítésével belföldön nem értékesített termékek és hulladékok miként értékesítenek, a földművelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg intézkedik.

A felsorolt abraktakarmányokat előállító minden ipari vállalat köteles napraforgómag-, tökmag- és lenmagpogácsából, cukorszörpből, szárított répaszeletből, szárított moslék- és törkölyfélékből meglévő készletét, valamint az ezentul előállítandó mennyiségeket a Korpaközpont által megállapítandó módokat mellett a Korpaközpontnak bejelenteni. E bejelentés alkalmával köteles egyúttal kimutatni, hogy a bejelentett mennyiségektől mennyit kíván a vállalatában, vagy azzal kapcsolatos gazdaságában tartott állapotának takarmányozására felhasználni, illetőleg a cukorrépatermelőknek és szeszgyáraknak szállítani s így mennyit bocsáthat a Korpaközpont utján forgalomba; köteles továbbá az elad-

ható készletekből a Korpaközpont által kiutalt mennyiségeket a Korpaközpont rendelkezése szerint készpénzfizetés ellenében haladéktalanul szállítani.

A Korpaközpont kívánságára a bejelentő iparvállalat igazolni köteles, hogy az általa visszatartani kívánt termékekre és hulladékokra neki állatállományának ellátása, illetőleg a répatermelőkkel és szeszgyári vállalatokkal szemben fennálló kötelezettségeinek teljesítése végett tényleg szüksége van. Ha a Korpaközpont a visszatartani kívánt mennyiségeket sokaltna, az ipari vállalat által az említett célokra visszatartható mennyiséget a földművelésügyi miniszter állapítja meg.

A Korpaközpontnak métermázsánként járó 50 fillér jutalékot az azt beszedő vállalat, a Korpaközpont által megállapítandó módokat mellett, a Korpaközpontnak beszállítani köteles.

A cukorgyári vállalat a cukorszörpöt a vevő kívánságára a vevő által beküldött hordókban köteles szállítani: ha a vevőnek megfelelő hordója nincs, a vevő kívánságára a hordókat a cukorgyári vállalat adhatja, de azokért 100 kg.-ként minden megkezdett hónapra legfeljebb 50 fillér kölcsöndíjat, vagy ha a hordókat a megrendelő részére szerezte be, csak a tényleges beszerzési költségeket számíthatja fel.

A jelen rendelet szerint a Korpaközpont utján forgalomba hozandó egyéb termékek és hulladékok a vevő kívánsága szerint ömlesztve, vagy az általa beküldött zsákokban szállítandók. Ha az illető termékeket és hulladékokat előállító ipari vállalat a vevő kívánságára a szállításhoz zsákokat, ponyvakat, vagy más fedőanyagokat ad, ezek beszerzési költségei, vagy kölcsöndíjai a vevőt terhelik.

A némely cikkeknek vasuton, hajón, vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványokról 952/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben foglalt rendelkezések a napraforgómag-, tökmag- és lenmagpogácsára, továbbá a cukorszörpre, szárított moslék- és törkölyfélékre is kiterjesztetnek s ennek megfelelően azokat nem postai polgári forgalomban, vasuton, hajón, vagy gépkocsin a város, vagy község területén kívül eső helyre csak szállítási igazolvány mellett szabad szállítani. Az e termékek elszállításához szükséges igazolványt az annak kiállítására hivatott hatóság kizárólag csak a Korpaközpont utalványra, vagy a földművelésügyi miniszter engedélye alapján állíthatja ki.

A Korpaközpontba a jelen rendelettel érintett termékeket és hulladékokat előállító érdekelttség sorából a kereskedelemügyi miniszter 6 rendes és 2 póttagot küld ki.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi vagy kijátssza, megszegésükben vagy kijátsszásokban bármi módon közreműködik, két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ez a rendelet f. hó 20-án lépett életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki.

A főzöliszt határának leszállítása.

A hivatalos lap f. hó 14-iki számában megjelent 4080. M. E. számú kormányrendelet, amely f. hó 15-én lépett érvénybe, a buzából a 2726. M. E. számú kormányrendelet 2. §-a értelmében előállított főzöliszt métermázsánkénti határát

az eddig érvényben volt határárszabással szemben az egyes vármegyékre vonatkozólag 51 K.-ban, illetőleg 51 korona 44 fillérben, 52 koronában, Fiuméra és kerületére nézve pedig 52 korona 52 fillérben állapítja meg. Hogy mely vármegyékben melyik határ lép életbe, az minden egyes törvényhatóság területén megfelelő módon kihirdetett. Az e rendelet életbelépte előtt előállított főzölisztkészletekre nézve a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg indokolt esetekben kivételesen megengedheti egyes törvényhatóságoknak, hogy azokat tovább is a 2727. M. E. számú kormányrendeletben megszabott határáron árusíthassák, visszonteladók azokban régebbi főzölisztkészleteiket csak legkésőbb f. hó 22-ig bezárólag szabad az eddig érvényben volt magasabb árakat felzárkóztatni. A 2727. M. E. számú kormányrendeletnek a főzöliszt előállítására vonatkozó egyéb rendelkezései továbbra is érvényben maradnak.

Új nyerscukorárjegyzés.

A hivatalos lap f. hó 16-iki száma közli a 129.190. számú pénzügyminiszteri rendeletet a cukorrépa szállítása iránt kötött szerződésekben vételárkiszámítási alapul kikötött tőzsdei árjegyzések helyettesítéséről megállapított ár közhirre tétele tárgyában.

E rendelet szerint a m. kir. minisztériumnak a cukorrépa szállítása iránt kötött szerződésekben vételárkiszámítási alapul kikötött tőzsdei árjegyzések helyettesítése tárgyában 1915. évi január hó 26-án 368/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelete értelmében a pénzügyminiszter a kereskedelemügyi és földművelésügyi miniszterekkel — Horvát-Szlavonországra nézve az utóbbi helyett a bálnal — egyetértőleg, felerészben a cukorrépatermelők, felerészben a nyerscukorgyárak érdekeltjei köréből alakított négytagú bizottság meghallgatása után azt az árat, amelyet a vételár kiszámításánál — a felek újabb megállapodásának hiányában — alapul kell venni azoknak a szerződéseknek a teljesítésénél, amelyekben a szállításra lekötött cukorrépa vételára valamely tőzsde nyerscukorárjegyzései havi átlagának alapulvételével van meghatározva, egy métermázsra nyerscukor tekintetében a prágai tőzsden jegyzett aussigi rakodóparti (ab Aussig-Landungsplatz) középár helyett: 1915. évi június, július, augusztus és szeptember hónapjaira 34 koronában, az ugyanott jegyzett prágai (ab Prag) középár helyett pedig: 1915. év június, július, augusztus és szeptember hónapjaira 33:40 K.-ban állapította meg.

A csődönkívüli kényszerjegyzés.

A Budapesti Közlöny f. hó 16-iki számában jelent meg a csődönkívüli kényszerjegyzéségi eljárást szabályozó 4070. M. E. számú kormányrendelet, amely a harmincöt éves csődtörvényünkben a kényszerjegyzésre vonatkozólag megállapított s már nagyrészt elavult rendelkezéseket a jogi és gazdasági körök óhajlásának megfelelő újabb, a fejlődő gazdasági élet gyakorlati követelményeire simuló szabályokkal pótolja. A rendelet leglényegesebb újítása az, hogy a csődönkívüli kiegyezést, ha kell, kényszer útján is lehetővé teszi és pedig még akkor, amikor ez az egyezés az adósnak és hitelező-

DEBRECZENI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR R.-T.

(Gyártelep és iroda: VARGAKERT, Délisor 19.)

Ajánlja régi árakban:

Tolórendszerű „HORTOBÁGYI-DRILL“, kanalas rendszerű „HAZAI-DRILL“ mütrágyaszórával kombinált „NAPOLEON-DRILL“

vetőgépeit, mely sorba vet és sorba trágyáz, továbbá egyetemes acélékéket S V jegyű 2-, 3-, 4-tagu boronákat, tárcsás répvágókat, dobrendszerű szecskavágókat, kukoricaültető- és morzsolókat.

Szíveskedjék árajánlatot kérni.

nek egyaránt érdekében áll s amikor a megingott üzem vagy üzlet még nagyobb károsodás nélkül fenntartható. A csődtörvény szerint ugyanis mindaddig, míg a csőd az adós ellen meg nem nyitott, illetve, míg a felszámolási tárgyalást meg nem tartották, kényszerregegyezségről tárgyalni nem lehetett. Ez mindenesetre 3-4 havi, sőt még hosszabb időt jelentvén a csődnitástól kezdve, a csődbe jutott egyén ezalatt rendszerint tönkrejutott, míg a költséges és nehézkes csődeljárás azután a még meglévő vagyont is rendszerint felemésztette.

A most megjelent és december hó 1-én érvénybelépő új kormányrendelet nemcsak megengedi mindenkinek az egyezségi eljárás kérését, hanem az egyezség megkötését is a legnagyobb mértékben megkönnyíti. A hitelezők követeléseinek összege után számított kétharmad többség a rendelet szerint elegendő az egyezség létrehozásához s a rendelet azt a legkisebb hányadot sem határozza meg, amelyet az adósnak fel kell ajánlania, úgy, hogy az egyezséget mindaddig, míg ezirányban a kormány rendeletileg másként nem intézkedik, bármilyen csekély hányad felajánlásával meg lehet kísérelni. Ez lényeges enyhítés eddigi csődtörvényünkkel szemben, amely a csődbe jutott adós részéről való kényszerregegyezés létrejöttéhez a követelések négyötödét képviselő és a tárgyaláson megjelent hitelezők kétharmadának hozzájárulását követeli meg s legkisebb hányadul 40 százalék felajánlását kívánja.

A rendelet szerint az egyezségi eljárás a törvényszékek hatáskörébe tartozik. A törvényszéknél azonban az eljárás gyorsasága és közvetlensége érdekében nem a tanács, hanem egyes bíró intézi ezeket az ügyeket. Az adós kérelmére a bíró megindítja az eljárást, az adós ellenőrzése és részben a vagyon megfelelő kezelése végett vagyonfelügyelőt rendel, felhívja a hitelezőket, hogy követeléseiket jelentsék be s kitűzi az egyezségi tárgyalás határnapját. A vagyonfelügyelő helyes megválasztása nagyon fontos az egyezségi eljárás céljának elérése végett; ezért a rendelet a vagyonfelügyelőre vonatkozóan részletes rendelkezéseket tartalmaz.

A vagyonfelügyelőnek nem kell ügyvédnek lennie. Az adós egyezségi ajánlatában a hitelezőket egyenlő elbánásban köteles részesíteni, egyiknek sem biztosíthat különkedvezményeket. Kivétel van ez alól a takarékpénztári betevőkre; száz koronán aluli takarékpénztári betéteket ugyanis a takarékpénztár teljes összegében köteles kifizetni akkor is, ha a többi hitelezőnek csak bizonyos hányadot fizet. Ha az egyezségi tárgyaláson a hitelezőnek a követelések összege után számított kétharmad többsége az adós ajánlatát elfogadja, a bíró az egyezséget jóváhagyja. A bíró az egyezség jóváhagyását csak nagyon kivételesen a rendeletben tüzetesen felsorolt esetekben tagadhatja meg, főleg akkor, ha az adós csalárdul járt el stb. A bíró határozata ellen egyfoku felfolyamodás van a királyi ítéletáblához, amely esetleg az érdekeltek meghallgatása után végérvényesen határoz.

Megemlítjük még, hogy egyesületünknek az e tárgyban megtartott szaktanácskozáson egyesületi ügyésznök, *Darányi Gyula dr.* előterjesztett kérelme folytán a csődönkívüli kényszerregegyezés igénybevételének lehetősége az eredeti tervvel szemben a be nem jegyzett kereskedőkre is kiterjesztetett s így az új rendeletben biztosított előnyök például fizetési zavarokba kerülő gazdákra is kiterjednek.

Osztrák enyhítések.

Az osztrák gyáriparosok szövetségének pár napja Bécsben megtartott nagygyűlésének napirendjén a gazdasági kiegyezés és a Németországgal való szorosabb gazdasági kapcsolat kérdése szerepelt. A nagygyűlés e tekintetben Friedmann képviselőnek, a hivatalos előadónak azt a határozati javaslatát tette egyhangulag magáévá, hogy a birodalom másik felét (így!), ami alatt a közjogban szándékos járatlanságot tanúsító osztrák szövetségeseink persze Magyar-

országot akarnak érteni és az „összbirodalomba” bekebelezni, a békés gazdasági megegyezést felette kívánatosnak tartják ugyan, de a jelenlegi időpontot a végleges megállapodásokra nem, csupán az előkészítő tárgyalások megindítására látják alkalmasnak. A Németország-hoz való gazdasági közeledés tárgyában pedig azt az álláspontot foglalták el az osztrák gyáriparosok, hogy a „két császárság” — az egyik persze megint Ausztria és Magyarország volna, amelyek közjogi viszonyának helyes felfogása, ugylátszik, osztrák koponyába sehogyan sem fér bele — szorosabb gazdasági kapcsolatát az osztrák ipar érdekei szempontjából csakis kereskedelmi szerződéses alapon válik megvalósíthatónak, még pedig oly módon, hogy a Németországgal létesítendő megegyezés más államok bevonásával közép-európai gazdasági közösséggé legyen fejleszthető.

E kérdések tárgyalása kapcsán azután a közéleti kérdések is szóba kerültek s az előadó közjogi „tévedéseinek” cifra bokréájába a kifejlődött vita során egyes felszólalók, kivált Mendl Frigyes kereskedelmi tanácsos, kenyérgyári igazgató és az osztrák kukoricaközpont ügyvezetője mohón siettek még néhány Magyarországnak szánt mérget tövist is belekötöni. Az említett Mendl Frigyes nem kevesebbet állított, mint, hogy „Magyarország a gabonaellátás terén kihasználta volna Ausztria szorult helyzetét, visszatartotta gabonakészleteit, hogy a magyar kormány megszegte a gabonaátutalásra vonatkozó megállapodásokat és rákényszerítette az osztrák fogyasztókat a nem embernek való kukoricakenyérre”. A Magyarország ellen irányuló és a magyar gyáriparosok vendégekként meghívott kiküldöttei előtt elhangzott tapintatlan támadásokat még a nagygyűlésen előző *Vetter* kereskedelmi tanácsos is megsokallotta és rendutasította értük a mérgeskedő szónokot, aki azután bocsánatot kért kirohanásáért. Aki azonban a viszonyokat csak némileg is ismeri és tudja többek között, hogy éppen az osztrákok voltak azok, akik a prémiumos árakon egyáltalában vonakodtak átvenni gabonánkat s ezzel az eljárásukkal több millióra rugó kárt okoztak a magyar mezőgazdaságnak: az előtt e támadás rosszízűségét felesleges volna érvelni igazolnunk. Hiszen csak természetes, hogy Magyarország nagyon szívesen adott volna el kétszer, háromszor annyi gabonát Ausztriának, mint amennyit tényleg átutaltatott, mert ez — minden más szemponttól eltekintve — nagy anyagi érdekünk is lett volna. Ha mégsem láthattuk el osztrák szövetségeseinket oly bőségesen, mint azt ők és mi is szeretnénk volna, ebben valóban nem a magyar kormány, vagy a magyar gazda, hanem egyedül a tavalyi példátlanul rossz s az idén is gyenge termés a hibás. Ez pedig amugy is elég kár nekünk, felesleges tehát még a magyarság ellen való igazságtalan uszításra is kihasználni, amit a legerélyesebben visszautasítunk.

Lezárták a harmadik hadikölcsön jegyzését.

F. hó 17-én lezárt harmadik hadikölcsönünk jegyzési határideje s az egész ország feszült érdeklődéssel várja a számszerű eredményre vonatkozó hivatalos adatokat, amelyek hivatalos közzététele azonban csak e hó vége felé valószínű, mert a vidéki és a nagyszámú aprójegyzés összeszámlálása hosszabb időt vesz igénybe. A nagyobb, felmilliót meghaladó jegyzéseknek már ismeretes végösszege 580 millió korona, mindenesetre arra enged következtetni, hogy előző két hadikölcsönünk eredményét Németország és Ausztria példája nyomán mi is tetemesen meghaladtuk. Erre mutat az is, hogy a székesfővárosi nagybankoknál és az ezek érdekközösségébe tartozó vidéki intézeteknél jegyzett összegek hozzávetőleg 1800 millió korona körül mozognak, míg a második hadikölcsön végleges összege ugyanezeknél az intézeteknél 970 millió korona volt. Nem alaptalan tehát az a várakozás, hogy a végleges szám-

adások kétmilliárdos, vagy talán azt még is haladó eredményről fogunk beszámolni, ami nemzetünknek valóban oly fényes pénzügyi erőpróbáját jelenti, amelyre mindenkor éppen olyan büszkék lehetünk, mint vitéz veteránok a harcúterén kivont fényes diadalaira.

Es ami a legfontosabb, ennek az eredménynek a biztosításából valóban kivette részét a nemzet apraja-nagyja, mert hiszen a jegyzések túlnyomó része a kis- és középjegyzésekre esik. Az elért sikerre méltán büszke lehet és jogos önérettel tekinthet tehát gazdatársadalmunk is, amely a beléje helyezett várakozásnak megfelelően, sietett a nemzet nagy ügyét a maga áldozatkészségével is támogatni s amely a magyar föld termésének lelkes felajánlásával olyan hatalmas pénzügyi tartalékokhoz segítette az államot és a hadvezetőséget, aminőkről soha azelőtt álmodni sem mertünk volna. Adná Isten, hogy ez a fényesen megállott erőpróba most már végleges győzelemhez és diadalmas, tartós békéhez segítse hazánkat és nemzetünket!

Gabonakészleteink bejelentése.

A lapunk f. hó 6-iki számában közölt 3925. M. E. számú kormányrendelet értelmében tudvalevőleg minden termelő köteles a f. hó 25-én birtokában levő buza-, rozs-, kétszeres-, árpa-, zab- és 30 kilogrammot meghaladó hüvelyes készletét, ugyiszintén az említett gabonafajtákból előállított lisztkészletét ama község előjárásánál (város polgármesterénél), amelynek területén a készlet van, bejelenteni. A bejelentés irásban, a kiosztandó úriapok kitöltésével vagy előszóval is megtehető az előjárásnál f. hó 28-ig bezárólag. A bejelentésnek tartalmaznia kell a termelőnél lévő egész — gabona, liszt, bab, borsó, lenese — készlet mennyiségét, tehát az esetleg már eladott, de még a termelő birtokában levő készleteket is. Külön kell feltüntetni a bejelentett készletből a termelő által a 2072. M. E. számú kormányrendelet értelmében saját házi és gazdasági szükségletére visszatartható mennyiséget, valamint a bejelentett készletekből már eladott, de még el nem szállított mennyiséget s végül az ezeken felül megmaradó felesleget. Világosan fel kell továbbá tüntetni azt a helyet is, ahol a bejelentett készlet van. A f. hó 25-én éppen szállítás alatt lévő készleteket a címzett köteles nyomban átvételük után bejelenteni. Az összeírással megbízott közigazgatási hatóságoknak jogukban áll a bejelentett adatok helyességét a helyszínen ellenőrizni és e célból a bejelentésre kötelezettek készleteit és raktárait megvizsgálni.

A gabona-, liszt- és hüvelyeskészletek bejelentésére vonatkozó hivatalos felhívást a községi előjáróságok a napokban teszik közzé s mi is sietünk a magunk részéről arra kérni gazdaközönségünket, hogy a bejelentések megtételénél a legnagyobb lelkiismeretességgel és pontossággal járjon el és minden készletét a valószághoz híven jelentse be, mert ez egyfelől hazafias kötelesség, másrészt pedig csak ilyen módon kimélheti meg magát mindenféle utólagos zaklatásoktól, a rekvirálással járó anyagi károsodástól és esetleges büntetésektől, amelyekkel a hatóság a pénzbírságtól kezdve az elzárásig és az eltitkolt készletek elkobzásáig sújthatja azokat, akik hamis adatokat vallanak be, vagy nem adnak híven számot készleteikről. Nézetünk szerint a még el nem vetett, de vetés céljára felretett vetőmagot is be kell pontosan jelenteni, természetesen a saját gazdasági szükségletre visszatartható mennyiség rovata alá sorozva. Az állam semmiesetre sem fogja ugyanis gazdáinktól elvonnai a szükséges vetőmagot, ha az, mint ilyen bejelentett, míg ellenben az eltitkolt készleteket feltétlenül elkobozzák. Akinak pedig bejelentett készletei a saját szükségletét meghaladják, az siessen ezt a fölös mennyiséget december 25-ig felajánlani az előjáróság vagy valamely bizományos útján a H. T.-nek, hogy megkapassa értük a jelenleg érvényben levő teljes határárát.

Az Ampelológiai Intézet jövője.

Bethlen földművelésügyi miniszter a már nálunk is 100 év óta állami életünk derült napjaiban, hosszabb, rövidebb ideig élt, utóbb gazdasági és állatorvosi intézetek, reáliskolák kebelében szerény laboratóriumokban meghuzódó mezőgazdasági kísérletügyet, azzal összefüggő mezőgazdasági termékek ellenőrzését rendezni és szolgálataukban álló intézményeket kezdetleges állapotukból kiemelni kezdi. *Darányi* és annak munkatársai *Tormay, Forster, Kazy, Preisz, Szonjas, Liebermann, Kosutány, Cserháti, Linder, Tangl, Degen, Jablanowski* stb. odaadó fáradozásai azokat gazdasági életünk nélkülözhetetlen szerveivé avatják. Akciójuk maradandó becsü eredményei alapításuk idejében rendelkezésük illően felszerelt növénytermelő, növénykórtani, rovarlani, bakteriológiai, állatlelletani, tej, szesz, bor, kertészeti, pincegazdasági stb. intézmények. Betetőzte a művet a páratlan áldozatkészséggel, kiváló szaktudással megszervezett, több millióba kerülő Ampelológiai Intézet, melynek feladata a szőlőműveléssel összefüggő összes teendők ellátása. Ez az intézet egy főépülethől és négy közel egyenként 20—20 laboratóriumnak, termeknek helyet adó pavillonokból áll. Nem szabad elfelejtenünk azt, hogy még e téren is állami életünk kiegyezésig való pangásának, egyetemünknek, tudományos intézeteink fejlődésének visszacsorításából eredő elmaradottságot, annak összes nehézségeit, egyszerre és egyidőben kellett orvosolni, úgy hogy még e téren is új alapítások készültek, a gazdálkodás minden ágazata rohamos fejlődésével már lépést is alig tarthattak. Okszerű műtrágyázás, takarmányozás, növény- és gyümölcsnemesítés, mezőgazdasági iparok, malom-, sütő-, terményszárító, konzerv-, ecetipar művelése, tápszerek ellenőrzése stb. tanfolyamok szervezése, tízszeres feladatokat rónak a kísérletügyre, melynek anyagi kiadásairól nem úgy, mint Németországban, hol azt részben az érdekkörök áldozatkészsége fedezi, kizárólag az államnak kell gondoskodnia. Mire az Ampelológiai Intézet *Istvánfi* zseniális tervei szerint felépül, annak tervszerű ügyvitel, elegendő személyzettel való ellátása, már csak az összesség rovására lett volna egyszerre életbeléptethető. A változott helyzetek jellemzésére felhozom, hogy az utolsó 15 év alatt csak a berlini mezőgazdasági ipari kísérleti intézetek személyzete megháromszorozódott és az Institut für Gährungsgerberbe személyzete 30-ról 100 főre emelkedett.

Eltökintve több vidéki ujonnan létesült tápszervizsgáló-intézetől a földművelésügyi tárca meglévő intézetei keretében elhelyezett, eddig is a lisztvizsgálat, sütő- és élesztő-iparok fejlesztésében eredményesül működő osztályok feladatait, költségeit a mezőgazdasági ipar (sütő-, malom-, élesztő-, konzerv- stb. iparok) érdekében támogatni kell és ez a magyar állam teherbírásiának megfelelően, csakis a rendelkezésre álló erőik átszervezésével, munkakörükben rokon, műszerekben, könyvtárban, segédeszközökben egymásra utalt osztályok célszerű elhelyezésével érhető el. A magyar vegyészeti kar évek óta óhajtott, hogy az Ampelológiai Intézetben kellelőleg nem használt, de ideálisan felszerelt erjedés-

tani, biológiai, fiziológiai, kémiai, geológiai stb. laboratóriumaihoz, a hajléktalan, kellő tudományos eszközökkel nem rendelkező intézmények, osztályok, helyet kapjanak.

A szakkörökben általános örömet keltett a földművelésügyi minisztérium azon kijelentése, hogy nem az Ampelológiai Intézetet fogja megszüntetni, hanem a benne fekvő tőkét fogja a mezőgazdaság és ipara egyetemes érdekében gyümölcsösíteni. Egy-egy tudományos műszernek értéke csak addig van, míg tökéletesebbet fel nem találunk. Normális fejlesztés mellett, melynél a többi intézmények fenntartásától nem kellett volna megvonni a költségadományokat, 50 év is eltelik, míg az Ampelológiai Intézet helyiségeit, műszereit kihasználhatja, vagyis mi ma éltető, arra holtleltári tárgy lett volna. Jogos kérdés, vajjon a tervezetknél a horaszatt érdekei háttérbe szorulnak-e. Erre határozott nemmel kell felelni. Az átcsoportosítások, melyek részben már megtörténtek, bár az általános érdeket tart szem előtt, az anyaintézetet csak erősíti. Ennek magyarázatul felhozhatom, az Ampelológiai Intézet szőlőbetegségekkel foglalkozó osztálya és már több évtizedes multa visszatekintő, betanult személyzettel bíró növénykórtani állomásnak egymással kapcsolatba való hozása, a növényi betegségek, közte a szőlőbetegségek elleni küzdelemben többet tehet, mintha mind a kettő külön külön személyzeti, felszerelési, ügyviteli nehézségekkel küzdenének. Így van az az erjedéstani osztályával is. A szesz-, sör- és sütőipar, kenyérkelesztés, borerjesztés tudománya teljes egységes fiziológiai, növénybiológiai alapokon nyugszik. Mindezeket összekapcsolja az erjedést teljesítő élesztő és annak tudománya a mikológia. Csekély személyi és ügyviteli kiegészítéssel egy szakosztály láthatja el a közös érdekű munkálatokat. Ideálisabb volna ugyan minden munkakörre egy-egy külön intézetet szervezni, ennek útját azonban pénzügyi nehézségek állják. Egy-egy munkaképes laboratórium, nem is intézet alapítása, száz-öttszáz ezer korona, a bennük fekvő műszerek élettartama 10—25 év. Eredményes működésüket biztosító évi ügyvitel, személyzeti kiadás stb. 30—100 000 korona.

Szomorú hogy államháztartásunk oly ideálisan tökéletes alapot, mint aminőnek az Ampelológiai Intézet tervezetett, fenn nem tarthat. Tervező eszméit, intencióit, úgy az utóbb munkásságuk, mint az intézetnek, melynek minden eszköze ezután is a magyar kísérletügy, természettudomány és e tanügy szolgálataiban fog állani, örökké halásan dicsérni fogja. Mezőgazdasági iparos képzésének ügye haladékat nem szenvedhet. Létünkért folyó harc munkatársaink sorát megritkítja. A hiányok pótlása már feladatokat ró reánk. A harcban némi testi fogyatkozást kapott intelligens kovács, lakatos és értelmiségek, mezőgazdasági iparfelügyelő, munkásvezető teendőkre kitaníthatók lesznek. Az Ampelológiai Intézet legnagyobb tökélyrel felszerelt tantermei, gyakorló-laboratóriumai a mezőgazdasági iparosképzés szolgálatába állíthatók. Így ez intézet hivatva van a háborúkozta anyagi sebek orvoslásában minden irányban közreműködni.

Hérics-Tóth Jenő dr.

A juhtenyésztés jelentősége.

Mezőgazdaságunk termelőképessége és a mezőgazdaság iránt támasztott igények között a háborús állapotból kifolyólag aránytalanság állott be. Míg egyrészt a termelőképesség megesökkent a munkabíró férfiak nagy tömegének bevonulása és az igás állatoknak a hadsereg részéről történt nagymérvű igénybevétele folytán, addig az igények sokszorososan megnövekedtek a hadban álló és termelő munkát nem végző óriási seregek élelmiszerszükséglete következtében. A hadi szolgálatban állók nemcsak nagy tömegükkel fogva fogyasztanak sokat, hanem azért is, mert általában jobb ellátásban részesülnek, mint a polgári munkát végző nép. A hadi ellátás jelenthet nélkülözést a jómóduakra nézve, de kevésbé jelenti azt a szerény igényekhez szokott mezei munkásságra nézve, mely a hadsereg zömét teszi. Kétségtelen tehát, hogy a hadrakelt ország élelmiszerszükséglete sokkal nagyobb, mint a békés országé még akkor is, ha az ellenfél nem folytat ellene kiéheztetésre irányuló hadjáratot, mint azt velünk cselekszik. Ez az oka annak, hogy az élelmiszertermeléstől ma nagyobb teljesítményt kell várunk, mint béke idején.

Nem kevésbé fontos azonban a ruházati anyagoknak, elsősorban a gyapjunak előteremtése sem. E téren is jóval nagyobb fogyasztást kell kielégítenünk, mintha békében élénk. A katonának jobban kell öltözködni, mint a polgári munkásnak és ruhája is gyorsabban használódik el, mint emezé, mert a modern háboruban földön kuszva hóbán, sárban hadakozik a katona. Súlyosbitja a helyzetet az is, hogy a külföldről való gyapjubehozatal útja csaknem teljesen el van zárva. Emiatt a tengerentúli gyapju feldolgozására berendezkedett európai textiliparnak be kell érnie az itthon termelt anyaggal.

Nem csoda tehát, ha mostanában a közfigyelem nagyobb érdeklődéssel fordul az eddigelé hamupipóke szerepében szinylődött juhászat felé. A háború előtt a juhtenyésztés köztudomás szerint állattenyésztésünknek leghanyatlóbb ága volt. Tudjuk, hogy juhállományunk 1869-től 1880-ig, tehát körülbelül 10 év alatt 151 millió darabról 98 millió darabra, tehát mint 5 millió darabbal esőkent és ez a esőkentés azóta is — bár kisebb mértékben — de még folyton tart, úgy hogy az 1911. évi országos állatszámolás a bárányszaporulat leszámításával már csak 66 millió darab juhot tüntet fel, amely számot a metelykór nagyobb elterjedése és juhhusfogyasztás növekvése folytán beállott apadás miatt ma már alig lehet 5 millió darabnál többre felvinnünk.

Nem kedvezőbb az osztrák tartományok juhászati statisztikája sem, hol a juhállomány 1880-tól 1910-ig 38 millió darabról 24 millió darabra esőkent. Még feltűnőbb az apadás Németországban, hol 1883-tól 1907-ig 192 millió-ról 77 millió darabra apadt a juhállomány. Ugy, hogyha Bosznia és Hercegovina 25 millió darabot kitevő juhállományát is figyelembe vesszük, azt kell látnunk, hogy a központi hatalmak területén található juhok száma alig tesz ki 17 millió darabot, ami a legbővebb számítás mellett legfeljebb 34 millió kilogramm mosott gyapjut jelent. Ha most tekintetbe vesz-

Orosz fogoly földművesek

részére

: téli ruhákat :

szállít jó minőségben, olcsó áron

NEUMANN M.

ruhaárúháza, cs. és kir. udvari és kamarai szállító,
Budapest, IV., Múzeum-körut 1. sz.

szük, hogy Ausztria és Magyarország gyapjubehozatali többlete az 1912. évi statisztika szerint 42 millió kilogrammot, Németországhoz pedig 201 millió kilogrammot tett ki, akkor kiviláglik, hogy ezen 243 millió kilogrammot kivéve gyapjubehozatali többletkezést a rendelkezésünkre álló saját termelésű gyapju mennyisége elenyészően csekély. Igaz, hogy ugy Németországnak, mint Ausztria-Magyarországnak gyapjuárakban jelentékeny többlet van, mégis legalább 200 millió kg.-ra lehet becsülni azt az évenkénti gyapjumennyiséget, melyet monarchiáknak és Németországnak a tengerentúlról kell fedeznie.

Szó sem lehet tehát arról, hogy juhállományunkat oly mértékben növeljük, hogy gyapjuszükségletünket saját termelésünk fedezhesse, de a háboru tanulságai mégis arra fognak kényszeríteni, hogy a gyapjutermeletet fokozzuk. Ezt az a körülmény is szükségessé teszi, hogy a tengerentúli termelés nem tud lépést tartani Európa gyapjuszükségletének fokozódásával. A gyapjuszükséglet növekedő irányának megvilágítására legyen elég annyit felemlíteni, hogy közös vámterületünk évi gyapjubehozatalának értéke 1908-tól 1912-ig 28 millió koronával, Németországé pedig közel 100 millió márkával növekedett.

Juhtenyésztésünk hanyatlásának okai éppen ezzel az évről-évre növekedő tengerentúli gyapjubehozattal állanak összefüggésben. A tengerentúli államok tudvalevőleg egyenletes minőségű, olcsó textilanyaggal látják el Európa szövőiparát. Az egyenletes és jó minőségű pedig egyrészt az áru gondos előkészítésén kívül a tengerentúli államok éghajlati viszonyainak köszönhető, melyek hatása alatt a gyapju — legalább némely helyen — sok előnyös tulajdonságot nyert, míg az olcsóságot a hajózási fuvardíjak nagyfokú leszállása idézte elő. A tengerentúli gyapjunak az európai piacokon való megjelenése mindenütt a gyapjuáraknak s ezzel együtt a juhtenyésztésnek hanyatlását vonta maga után.

Van azonban több egyéb ok is, mely a juhállomány apadását siettetette. Ez okok közt nem áll utolsó helyen a föld értékének növekedése, mely a gazdákat a juhászat rovására a több jövedelemmel kecsegtető szarvasmarhatenyésztés nagyobb mérvű kiterjesztésére készítette. A kistestű, lassu fejlődésű nehézsziru gyapjut adó juhajták nem is állhattak a versenyt a szarvasmarhatenyésztéssel. Ahol tehát a viszonyok nem kedveztek az újabb tenyészirányokra való áttérésnek, ott a juhnyájukat lassanként teljesen felszabták.

Juhállományunk további apadásának azonban utját kell állnunk, mert eltekintve attól, hogy a belterjesen üzött juhászat egészen jól megfér a szarvasmarhatenyésztéssel, ma arra vagyunk kényszerülve, hogy földünknek egyetlen talpatalnyi darabját se hagyjuk kihasználatlanul. Már pedig a munkaerő mai hiánya mellett a juhtartás nagyon alkalmasnak kinálkozik magas fekvésű, vagy távoli olyan területek értékesítésére, amelyeket növényzetük silánysága miatt másként hasznosítani nem lehet. A birka hatalmas emésztőrendszere u. i. a legsilányabb növényi táplálékot is kihasználja és rágókészülékének berendezése a legapróbb növényi füvek lelegetésére is képessé teszi. Silányabb táplálék mellett csupán arra kell gondot fordítanunk, hogy elegendő ásványi anyagot kapjon, melyet a csekély táplálékértékű takarmányfélékben nem talál meg kellő mennyiségben.

Sok helyütt a juhászhiány is jelentékeny akadály a juhtenyésztés fejlesztésének, de kedvezmények nyújtásával, pl. a juhászat hasznában való némi részesedés mellett kapóssá lehetne tenni ezt a foglalkozási ágat.

Magukat a gazdákat is lehetne buzgalomra serkenteni, ha a jeles gyapjutermeletk valami olcsó elismerésben részesülnének, mint a kiváló tenyészállatok bemutatói. Aki jól kezel, egyenletes minőségű és juhállományához képest nagytömegű gyapjut tud piacra hozni, az kétségtelesen érdemes az elismerésre. Sőt a földműves

nép juhtenyésztő kedvét is éleszteni lehetne. Akad a hegyvidéken kívül hazánkban sík- és dombos területein is oly vidék, hol a nép szeret birkát tartani. Ezekben a helyeken juhtenyésztő és értékesítő szövetkezetek alakításával lehetne lendületbe hozni a juhtenyésztést. Ily vidékeken az olcsó és megfelelő tenyészállatok nevelésével foglalkozó törzsjuhászatok tehetnének kitűnő szolgálatot az ügynek.

Soha sem volt a juhtenyésztés olyan időszerű kérdés, mint most a háboru ideje óta, mert a hushányon más állattenyésztési ágak gyarapodása is enyhíthet, de a gyapjuszükséglet csak a juhtenyésztés fellendülése kisebbítheti. Gyapjutermeletünk mennyisége, mint az ismertett adatokból láttuk, beke idején sem volt elegendő a szükséglet fedezésére. még kevésbé elegendő most, mikor a második téli háboruban álló óriási hadseregek táviruhaszükségletét kellett kielégítenünk. A hadsereg ruhaszükségletének mindenkoron való biztosítása érdekében kívánatos, hogy legalább annyi gyapjut termeljünk, amennyi a katonai szövetek gyártására háboru esetén is elegendő, most a divatszövetek gyártását csökkenthetjük, vagy végső szükség esetén be is szüntethetjük egy háboru tartamára, de a hadsereg részére szükséges gyapjut a belföldi termelésnek kell tudnia előteremteni.

Ez az állapot valószínűleg be is fog következzni a juhállományak háboru után várható gyarapodása révén, amit annál inkább remélhetünk, mert a juhtenyésztés hanyatlásának kezdő okai csökkenőben vannak. A gyapju ára pl. évről-évre emelkedő irányzatot mutat. A középminőségű hátonmosott fésűgyapju budapesti júliusi ára pl. 1892-től kezdve hatévi időközben métermázsánként a következő emelkedést tünteti fel: 1892-ben 226 K., 1898-ban 250 K., 1904-ben 285 K., 1910-ben 317 K. Ma pedig a határak alapján — bár átmenetileg — de 900—1000 K.-át, sőt némely minőségeket még ennél magasabb árat is szívesen fizetnek érte. Ugyanígy vagyunk a juhúsárrakkal. A budapesti marhavásáron a vágójuhok évi átlagos ára páronként a következőképpen emelkedik: 1898-ban 235 K., 1904-ben 275 K., 1910-ben 365 K. Ma pedig a legutóbbi vásári jelentés szerint 120—200 koronát fizettek értük elősúlyban métermázsánként, ami páronként 100 korona körüli átlagos árnak felel meg.

Bár a gyapjuárak csökkenése indította meg a juhállomány apadását, mégis úgy látjuk, hogy a gyapju és juhúsárrak emelkedése egymagában nem volt elegendő arra, hogy a hanyatlásnak utját állja. Most azonban, hogy ehhez egy új ok a háboruokozta gyapjuhiány és ennek következményei járultak, remélhető, hogy a hanyatlás nemcsak hogy meg fog állni, hanem a juhtenyésztés nagymértékű fellendülésének ad majd helyet és a háboru tanulságai meg fogják erősíteni azt a meggyőződést, hogy hazánk juhállományát a jelenleginek kétszeresére emelhetjük anélkül, hogy ennek akár a sertés-, akár a szarvasmarhatenyésztés kárát vallanánk.

Kereszturi Pál.

Néhány szó az istállótrágya kezeléséhez.

A háboru az élelmickek árának soha nem tapasztalt nagyfokú emelkedését eredményezte, a gazdának pedig azok előállítását tette kötelességévé. Különösen a kenyérnekvaló termények birnak kiváló jelentőséggel s ezek megtermelésére a manapság rendelkezésre álló tényezőknél lehet a latbavetése és tökéletes kihasználása mellett kiváltképpen a *többtermelés kiterjesztésének* szükségessége lép nagy fontossággal előtérbe. A többtermelésnek pedig egyik leglényegesebb eszköze a trágya, még pedig elsősorban a sok és jó istállótrágya, különösen most, amikor a talajművelés terén még a legjobb igyekezet mellett is hibákat vagyunk kénytelenek elkövetni, illetőleg ezeket a munkálatokat csak hiányosan vagyunk képesek végezni s ennek pótlására a

megfelelő jó istállótrágya nagy jelentőséggel nyilvánvaló. De a háboru az istállótrágya nemelő haszon- és igásjóságainak javarésztét is megfosztotta a gazdát, így csak kevés trágya termelésére lehet kilátásunk. Ha ehhez még hozzáveszünk azt, hogy az istállótrágya helyettesítésére vagy pótlására szolgáló kereskedelmi trágyák is éppen a háboru miatt legnagyobb részben nem kaphatók, nagyon kézenfekvő, hogy a többtermelés érdekében legalább azt a kevés istállótrágyát igyekezzünk az elkallódástól megmenteni, amelyet elő tudunk állítani és ennek, a növények táplálékául szolgáló fontos alkotórészeit, különösen a drága nitrogént óvjuk meg az el nem kerülhető veszteségektől, mert az abban előálló veszteség ma kétszeres súlyjal esik a mérlegbe.

Kötelessége ma a gazdának, hogy az istállótrágyát az el nem kerülhető veszteségektől minden áron megmenteni. Egy régi mondás jut az eszembe, amely ekképpen hangzik: „mutasd meg trágyatelepedet, megmondom milyen gazda vagy”. De be kell ismernünk, hogy ezt nemcsak régen elfeledtük, de mi magyar gazdák annak általában fontosságát soha nem is tulajdonítottunk és akik mégis figyelmükre méltatták azt, azok is inkább a külsőre voltak tekintettel és sokszor költséges építkezéseik mellett sem érték el azt a célt, amelyre e mondás vonatkozott és amelyre a trágyatelep szolgált volna, holott az minden nagyobb és költséges befektetés nélkül is jórésben elérhető, csupán egy kis utánjárás és gondosság árán. Mellőzöm ezuttal a külföldi legújabb kutatások idevonatkozó eredményeinek a felsorolását és a különféle trágyakezelési rendszerek és módok ismertetését, nemkülönben ezeknek a megvitátását, sőt még az egyes fogások és eljárások megokolását is, csupán arról az eljárásról fogok röviden néhány szóval megemlékezni, amelyet minden különösebb beruházás és számottevő költség nélkül Csorváson éveken át alkalmaztam s amelynek segítségével az istállótrágya legértékesebb alkotórészeit, ha nem is teljesen, de legnagyobb részben és főleg a legdrágábbban pótolható nitrogéntartalomnak aránylag jelentékeny részét sikerült az elpusztulástól megóvni egészen addig, amíg a trágyának a szántóföldre való kihordása után ott széttergetve nyomban alá is szántattott. Ez az eljárás a következő:

A trágyatelep céljaira szolgáló hely csak olyan kiegyenlítésben részesült, hogy arra idegen helyről víz nem folyhatott, sem a trágya leve onnan el nem futhatott, de az mégis a két hosszoldala felé lejtett. Ezt az egész területet jól lesulykoltuk, lehető tömörtté tettük. A sárga agyagból álló altalaj feletti 60—80 cm. vastag felsőtalajunk humuszos vályog volt, amely öszszelömvé nem könnyen vette magába a vizet (trágyalevet), hanem az esetleg arra jutó lé — a telep hosszában, annak két oldalán huzottbarázdákba, esetleg gyűjtőgödörökbe leszivároghatott. A telep alját vastagon törékkel, vagy szalmaszeccskával hintettük be, illetve a barázdákat és gödöröket efféle anyaggal tömtük tele, éppen a trágyán át és abból kiszivárogható nedvesség felfogása céljából. A kihordott trágyából mindig hagyunk annyit vissza, amennyi az új telep aljának 15—20 cm. vastagon való betérítésére elegendő volt és ezt hintettük a léss trágya alá. Erre jött azután az istállóból naponta, esetleg több ízben is kihordott trágya és egyéb olyan mindentéle hulladék, ami alkalmas volt arra, hogy a trágyának nemcsak tömészet, de értékét is növelni képes, anélkül, hogy annak állományát hátrányosan befolyásolná, illetve a trágya többi — főleg a lom anyagaival egyidejűleg elkorhadni képes. A telepre hordott anyagokat, tehát az istállótrágyát is *oda vitelük után nyomban eltergetjük*, miközben arra is ügyelünk, hogy azok egymással egyenletesen jól össze is kevertessenek.

Lényeges mozzanat továbbá, hogy a trágya közül a levegőt a lehetőségig kiszorítsuk. Ezt aránylag a legkötelesebben és a legelősebben úgy érjük el, ha a telepre heverő szarvasmarhát

hajtunk. Evégből célszerű a telepet egyenesen a kútba (akolba) készíteni, vagy pedig az alkalmas módon körülkeríteni, hogy így a trágyát taposó jószág még felügyeletet se igényeljen. Ha pedig ekképpen eljárni módunkban nem állna, akkor — úgy, mint hajdanában a nyomtatást — lovakkal, ökrökkel, vagy bivalyokkal tipratjuk le a trágyát. Fontos tudnunk még azt is, hogy a szalma — mint olyan — nem szolgálhat a növények táplálékául és azon nyersen, szárazon a talajba kerülve, ott éppen a gazda érdekeivel ellenkező módon működik közre és ahhoz, hogy a kívánatos legmegfelelőbb hatását a talajban kifejthesse, annak bizonyos fokig való elkorhadása szükséges. Ez az állapot akkor következik be, mikor a szalma a trágyában már könnyen szakad, de annak rostjai még felismerhetők, vagyis mikor a trágyát „félígrettnek” mondjuk. De hogy a szalma a telepen fekvő trágyában ennyire elkorhadhasson, ahhoz annak bizonyos fokú nedves állapota szükséges. Az alom az istállóban ezt a nedvességi fokot a híg és a szilárd ürülettől nyeri; miért is csak a kellő mértékben átmedvesedett trágyarészeket vigyük ki a telepre, a száraz részeket ellenben hagyjuk vissza. Ha pedig aránylag tulságos sok az almozni való, akkor inkább külön megmedvesítve vigyük azt a telepre, ahol az istállóból kikerülő trágyával alaposan összekeverve helyezzük el. Azonban a telepen ekként kezelt trágya is a nap és szél behatása alatt és a fejlesztett erjedési hő folytán a szélein és a legfelső rétegében kiszárad és ezáltal levegő is jut abba, a korhadási folyamat nemcsak megakad, de ez a nem kívánt állapot nitrogénvesztést is idéz elő. Ennek elkerülése végett az eddigi általános szokástól eltérően a telepen a trágyát szarvalás nélkül raktuk fel, tehát nem „szarvast” építettünk, hanem annak két oldalát olyan, a rakomány középvonala felé hajló eséssel raktuk fel, hogy azon a porhanyó földréteg megállhasson és arról le ne csuszson.

A két végsőfalnak pedig olyan esést adtunk, hogy azon a trágyát idehordó járóművek (szekerek, mezei vasuti kocsi) könnyen fel- és lejárhassanak. Ezenkívül még a rakomány középső vonala gerincmódra magasabban állott a falaknál. Az ilyen módon épült trágyarakományok minden pontján érvényesülhet a tipró jószágok taposása, az abban levő felesleges nedvesség pedig a falak felé elszivárgott, azokat *állandóan nyirkosan tarthatta*, miáltal a kívánt célt nemcsak megfelelő, de egyben nagyon olcsó módon szolgáltuk, mit még a trágyát a telepre fuvarozó igák is támogattak járás-kelésük közben való tiprásuk által.

Ha mindazonáltal a rakomány legfelső, vagy legkülső rétege mégis kiszáradna, nem marad más hátra, mint annak mérsékelt megmedvesítése. Elegendő alom használata mellett a trágyarakomány alól nem igen fog le kiszárogni s ezt a lehetőségig meg is kell akadályoznunk, mert ekkor ahhoz levegő jut s annak nitrogéntartalma nagy veszteséget szenved. Azonban kiadósabb és tartós esőzésznel mégis előállhat ez az eset, amikor is igyekezzünk a le felfogását szolgáló s a barázdákban és gödrökben elhelyezett felszívó anyagot minél előbb és közvetlenül a taposás előtt a telepre hányni és ott a trágyá-

val jól összekeverve megtipratni, hogy az a levegő hatásának ne lehessen hosszabb ideig kitéve. Ezt a levét használjuk a kiszáradt réteg megmedvesítésére is, vagy ha az erre a célra szükséges nem volna, úgy valami felszívó anyaggal itatjuk azt föl, a most érintett elbánásban részeseitjük. Hogy a barázdákban és gödrökben felhasznált anyagokat pótoljuk, azt talán még említenem is felesleges. *Trágyalé hiányában a telepen elhelyezett trágya kiszáradt rétegeinek megmedvesítésére tiszta vizet alkalmazunk.*

Ennyiből áll az az „ördögös praktika”, amelylyel minden különösebb költség nélkül nemcsak sok, de valóban sokat is érő trágyára tehetünk szert! Node azért még valamit megemlítek.

Általános szokás ugyanis, hogy az istállótrágyát nem akkor hordják ki és szórják a szántóföldön széjjel, amikor azt nyomban alá is szánthatnák. Ezáltal pedig nagy pazarlást követnek el és vétkeznek az illetők elsősorban önmaguk, másodsorban pedig a nemzet ellen, mert az eddig gondosan megőrzött nitrogénnek nem csekély részét tesszük ki az elpárolgás veszélyének akkor, amikor a trágyát az alszántás előtt sokáig hagyják a szántóföldön szétteretve. Ha a kész telepünkről a trágyát nincs hová vinnünk, azt a kihordásig 15—25 cm. vastag földréteggel takarjuk le, vagy ha a körülmények annak a helyszínére való kiszállítását mellett szólnának, akkor fuvarozzuk azt ki, de ott a leirt módon ismét egy, vagy több csomóba rakjuk és a széthordásig földeljük le. A trágya leföldelésére lehetőleg finom morzsalékos föld használendő, az ezen keletkező repedéseket pedig gondosan igazítsuk be és simítsuk el.

A világot sem mondhatom, hogy a trágya értékes anyagainak megmentésére a leirt módon már mindent megtettünk, sőt be kell ismernem, hogy ez az eljárás a tökéletesnek még a megközelítésétől is nagyon messze áll, de annyit állíthatok róla, hogy az, annak az általános közönynek sivar tapasztalatait, amelylyel ezt a kérdést eddig kezeltük, eredményeiben jóval felülmúlja, de amelyet most amenny is a hazai kötelességérzetünk alapján felébredt tevékenységünk van hivatva felváltani. Az eljárásnak egyszerűsége, olcsósága, valamint mindenki által és mindenkor való hozzáférhetősége a mai viszonyok között egyenesen felhívja az érdekeltek figyelmét annak alkalmazására, amikor az igazság hiánya miatt még nem is kevés trágya hosszu ideig fog kihordatlanul maradni.

(Debrecen.)

Váradi Szabó János,
ny. tisztartó.

A csapadékos esztendők és a műtrágyázás.

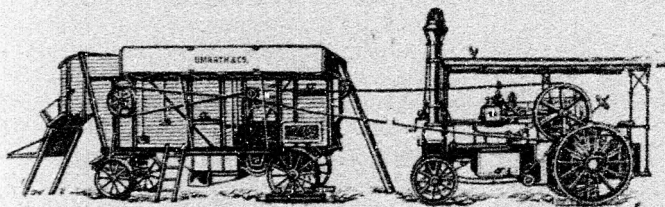
Immár negyedik esztendeje annak, hogy évi csapadékmennyiségünk, de legkevésbé az ősztől tavaszig terjedő időszak csapadéktömege bőségesebb a szokásosnál. Sőt e négy esőben gazdag év sorában is éppen az elmúlt tél és a megelőző ős csapadékvizonyai a legatöbbi évtizedek csapadékos éveit messze túl is szárnyalják rendelkezésük szempontjából. Joggal felvetődik tehát ismételten a kérdés, hogy ez a tulságos csapadék

nem válik-e a műtrágyázás ártalmára; nem-e mossa ki, vagy lugozza ki az elszórt különböző műtrágyaféléket? A kérdés tisztázása ilyen körülmények között annyival is inkább indokolt, mert nem csupán a műtrágyát alkalmazó gazdaközönség egy része fejezte ki aggodalmait ez irányban, hanem gazdasági szakirodalmunkban ismételten akadnak hangok, amelyek a műtrágyának ilyen tulságos időkben való alkalmazását legalább is kétséges eredményűnek vallják.

Vizben való oldhatóságuk szempontjából a kellő mennyiségű csapadékfelék hozzájárulásának kétségtelenül rendkívül jelentős a szerepe a műtrágyafélék érvényesülésénél, akár a nálunk legelterjedtebb foszforsavas trágyáról, a szuperfoszfátról, akár a kálicsokról, vagy pedig a két legnevesebb nitrogéntrágyáról, u. m. a kénsavas ammóniakról és jelenben a műtrágyázás lehetőségén kívül eső chilisátrómról legyen is szó.

A tulságos csapadék a legtöbb gazdában azt az aggodalmat kelti, hogy a talajba hatoló nagyobb víztömegek az elszórt, sőt itt-ott bizonyos mélységig be is munkált műtrágyaféléket oly mélységig viszik be az alsóbb talajrétegekbe, ahol túlmély alámosásuk következtében a táplálkozásra utalt növények gyökérzete a műtrágyák tápsóinak hasznát már nem veheti.

Ilyen esetben tehát hiábavaló volt minden fáradság, munkaerő és készlet, amit a műtrágyázás okozott, mert a már egyszer alámosott savak tápláló ereje a műtrágyázó gazdák növényei számára végleg veszendőbe mentek. Ez csupán föltevés, ami a valóságban nem így van. Ugyanis a vízben s a talaj nedvességében oldódó műtrágyafélék valamennyije, mielőtt a víz azokat feloldotta, a talajban és a talaj különféle összetételeinek alkatrészeivel nyomban az oldódáskor bizonyos vegyületeket és új összeköttetéseket alkot. Az adott műtrágyák mennyiségéhez mérten ezek a trágyaszerek, a legfelső rétegtől kezdve, az esővíz és a hóle oldó erejétől egyenletesen eloszolva egyesülnek elsősorban is a legfelsőbb rétegek talajtömegével; utóbb pedig lassan és fokozatosan az alsóbb rétegekkel és a talajrétegeknek ugyszólván minden atomjával, így tehát idejük sincs, hozzá sem jutnak ahhoz, hogy a talajba kerülő vagy utóbb odajutó növények gyökere azokat ki ne használhassa. Azonfelül valamennyi művelési növényünk gyökérzete bizonyos mélységig amenny is kénytelen az alsóbb rétegekbe hatolni; tehát azokat is igénybe venni. Ez a mélység a kalászosok hajszálgökeirenél néhol a 2 métert, egyes pillangósvirágúak, a répa és burgonya gyökereirenl a 3 métert is eléri. A gyökér tehát, ahol ilyen mélységig terjedő rétegekben alkalmas tápsókat talál, akadálytalanul továbbhalad és táplálkozik aránytalanul mélyre nyúló részekben is. Továbbá a helyes vetésforgó beállításával felváltva olyan növényfeleségek is kerülnek a műtrágyázott talajba, amelyek a viszonylag mélyebb rétegekbe kerülő műtrágyák tápsóit is pompásan tudják felhasználni és javukra értékesíteni. A mélyebb rétegek tápanyagkészletei; az ezek után kutató gyökérzetet, életműködési tevékenységében ugyszólván fokozott munkára serkentik. Ez a munka pedig a talajporhanyításban, a talaj hasznos anyagainak feltárásában,

Gyártunk: lokomobilokat, utimozdonyokat, gőzcséplőgépeket, szalmasajtókat, szalmakazalozókat, járgányokat, cséplő- és tisztítógépeket, takarmánykészítőgépeket, vető- és aratógépeket, horszajtókat, szivattyukat.

Gazdagon illusztrált árjegyzék kívánatra ingyen.

Gőzcséplőkészletek

utólérhetetlenek szerkezet- és kivitelben, teljesítmény-, üzembiztonság- és könnyen kezelhetőségben; 43 éves tapasztalat.

UMRATH és TÁRSA, Budapest, V., Vilmos-császár-ut 60.

nitrogént gyűjtő növényeknél pedig a talaj termőbbé tételének előmozdításában fog hasznos eredményként mindenkor megnyilvánulni. Végül a növények természetakarítása után a talajban, kivált anocak mélyebb rétegeiben visszamaradó gyökerek milliárdjainak korhadási folyamata is olyan újabb tápkészleteket hoz létre a termő rétegekben, amelyek egy-egy utóvetemény táplálkozásánál jutnak hasznos rendelkezésük céljához. Ilyen utakon valóságos táptartalékkészletek halmozódnak fel idővel termőtalajrétegeinkben; ez a tartalékkészlet pedig ugyancsak javára fog szolgálni a jelenben túlbőnek tartott csapadékos időket rendszerint követő szárazabb években. Kalászosainkat termelő vidékeink amugy is inkább szárazságra hajló klímánk alatt fekszenek. Talajrétegeink megőrzött nedvessége tehát csak javukra fog szolgálni. E nedvkészletek ma nem ártnak, sőt hasznosak, idők multán pedig kétszeresen hasznosakká válhatnak; a gazda tehát sohase tekintse kárba vesztettnek a csapadékból években földjeinek adott műtrágyaféléket.

Okszerűen folytatott gazdasági üzemekben, a helyén alkalmazott forgórendszer mellett nem is fogja a növényeket a műtrágyázás bőrányu alkalmazásával egyoldalról sem veszteség érni. Az együttesen és elegendő mennyiségekben, egyidőben vagy legalább is egymáshoz igen közeli időben adott szuperfoszfát-, káli- és nitrogéntrágyák, ahol aránylagosan telítik a talajt mindazon rétegekig, ameddig kulturnövényeink gyökerei előveteményestül és utónövényestül behatolni képesek, az annyiszor hangsúlyozott többszörtermést a rendelkezésre álló tápkészletek felvételével fogják aztán ugy mennyiségben, mint minőségileg a gazdálkodók számára évről-évre kielégítőbben biztosítani.

Az idej sok csapadék éppen a műtrágyázás szempontjaiból mérlegelve korántse aggassa tehát, vagy tegye tétovázóvá a gazdát, annál kevésbé, mert a csapadékok talajbahatolása is bizonyos határokig korlátozott. Így pl. egy-két órán át tartó jókora záporosó termelőtalajainkat legfeljebb 5 centiméter mélységig, egy 24 óráig tartó országos eső 15, egy 48 óráig tartó eső 35 centiméter mélységig nedvesíti át. Szakadatlan esőzések közben eszközölt talajvizsgálatok sem igazolják azt, hogy a nedvesség egy méternél mélyebbre hatolna. Azonkívül az alomló nagyobb víztömegek tetemes része amugy is utamódot talál a megfelelő lefolyásra, ahol erek, patakok, folyók vizét bővitve, a talajnedvesítéshez saját közvetlen partszegélyei leszámításával közvetlenül hozzá sem járul. Állóvizekké dagadó vízáradásos területekről sem szólhatunk itt, mert azok sem állandósulnak, hanem lefolyást keresnek vagy levezetést kapnak. Végül pedig a jelenlegi csapadékos időt is közben megszakítják a szárazabb jellegű, sőt szeles napok, ami a felgyülemelő vizek felszívódását, elpárologását időnként lényegesen előmozdítják.

Kivált a homokos termőtalaj átérésztőképességének megállapítása céljából számtalan kísérletet folytattak e téren hazánkban is, avégből, hogy a műtrágyák oldhatósága mellett azok átbecsátóképessége e téren meghatározható legyen. Bárha e kísérletek során több figyelemre méltó tünet volt észlelhető, a gyakorlati gazdálkodás szempontjából ezeknek csak csekélyebb jelentőséget kell tulajdonítanunk, hiszen a víz is, amit e kísérletek során felhasználtak, nem a természetes hatású rendes esővíz volt s így az általa közvetített fizikai és vegyi elváltozások sem mérhető össze hatásukban a szabad természet ölen végbemenő, csapadékos jelenségek munkálatával és azok hatásával.

Gazdáinknak előreláthatóan arra is kell gondolniok, hogy az alkalmazott műtrágyafélékkel a talajnak nem csupán bizonyos réteget és csakis igen korlátozott időre kell ellátni tápanyagokkal, hanem a termőtalajnak, a termés hozam szempontjából szóbajöhető minden parányi részét olyan erőállapotba kell hozni, hogy ezen erőtartálékkészletek fölött belátható idők hosszú

szórán át rendelkezessen; mondjuk, a mostani hét kövér esős évet követő hasonló tartamu száraz időszakokon át is tartalékeiről legyenek.

Szem előtt kell tartanunk végül a növény és gyökereinek rendelkezését és természeti sajátosságait is. A növénynek ugyanis legfontosabb életszerve a gyökér, amely nélkül életfeltételeit biztosítani képtelen. Életfenntartó törekvésében a növény gyökere csakis ott és oly irányban terjeszkedhetik, ahol tápszerszükségletét fedezheti, tehát oly rétegeket tárhat fel magának, ahol tápanyagot talál. A növény ebbéli törekvésének is megvan persze a maga határa, ez pedig az a terméketlen talajréteg, amelynek mélyéből a gyökér már nem szívhat magába tápanyagokat, utóbbiaknak teljes hiánya miatt. A gyökérrendszer és szervek fejlődésének és gyarapodásának tehát ez a véghatára. Ez a körülmény egyrészt rámutat a különböző műtrágyafélék oldhatóságának mélybe való mosásának határvonalára, de egyben arra az igazságra is, hogy éppen nagyfokú és arányú oldhatóságuknál fogva a műtrágyák külön, egyenként és összesen alkalmazva, a termésközös lehetőségének legfőbb eszközei. A gazdasági vegyi tudomány művelőinek egész sora, élükön Demolon és Groul agrokémikusokkal igyekezett teljes eredményre mindenkor odahatni, hogy a műtrágyák kimosásának és alászívargásának veszedelmét mint alaptalant, sőt tárgyaltant a gazdaközönség előtt kellő világításba helyezze.

Ha ezek után tulesapadékos jelen évszakunkban a gazdaközönség, a háborus állapotokra való nem éppen helytálló ráutalással, még fukarkodik is a műtrágyafélék beszerzése körül, sőt hasznos irányúnak indult temérdek ilyen megrendelését visszavonta, magára vessen, akkor, ha éppen a műtrágyák érvényesülésére oly kedvezően csapadékos idényszakban a termés hozamok a várakozásokat ki nem fogják elégíteni éppen egy olyan világtörténeti jelentőségű esztendőben, amely politikailag és gazdaságilag egyaránt korszakokig kiható nyomokat fog hagyni maga után.

Gyulai Károly.

Előfizetési felhívás.

A „Köztelek” jelen évfolyama vége felé járván, felkérjük t. előfizetőinket, hogy a folyóévi előfizetési díjak hátralekát mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy az év végén felhalmozódó munkák között a lap küldésében fennakadás ne legyen. Az egyesület t. tagjai lapunkat tagsági díjuk fejében minden külön fizetés nélkül kapják és a lappal együtt teljesen díjtalanul kapják meg az Országos Magyar Gazdasági Egyesület évenként megjelenő évkönyvét.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület évi tagdíja 24 korona, boiratási díj 10 korona.

Előfizetési árak:

Egész évre	24 kor.
Fél évre	12 „
Negyed évre	6 „

A tagdíjak az OMGE. pénztárához (Budapest, IX. ker., Köztelek-utca 8. szám), előfizetési pénzek a „Köztelek” kiadóhivatalához (Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25., Köztelek) küldendők.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	Oldal
Az OMGE. közleményei	1665
A földművelésügyi minisztérium államtitkárjainak kiüntetése	1668
Egyről-másról	1674
Az Ampelológiai Intézet jövője	1677
A juhtenyésztés jelentősége	1677
Néhány szó az istállótrágya kezeléséhez	1678
A csapadékos esztendők és a műtrágyázás	1679
Vegyések	1685
A szőlősgazdák nagygyűlése. — Mai számunk melléklete. — Halátozás. — Hadikölcson-jegyzés. — Malomipari kísérleti állomás. — Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület. — Az Országos Erdészeti Egyesület. — Elő-	

adások a háborus gazdálkodásról. — A Zalavármegyei Gazdasági Egyesület. — Tenyészbikaárverés Mezőnyegesen. — Országos állatvásárok	
Kereskedelem, tözsdé	
Szerkesztői üzenetek	

A szőlősgazdák nagygyűlése.

A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének összehívására a szőlősgazdák a régi képviselőházban tartották meg a nagygyűlést, amelyen a rendelkezésre álló rézgalic és szénkéneg elégtelensége következtében szükségessé vált teendőkről tanácskoztak. A gyűlésen az ország minden szőlőtermő vidékéről megjelentek az egyesületi képviselők és a szőlősgazdák. A nagygyűlés általános lelkesedéssel Zselenski Róbert grófot választotta meg elnökül.

A földművelésügyi minisztert Lónyay Ferenc, a pénzügyminisztert Bárdossy Ferenc miniszteri tanácsosok képviselték.

Drucker Jenő dr. előadó vázolta a helyzetet, amely a peronoszpóra elleni védekezésre szükséges szerek hiányából beállt és nagy veszedelemmel fenyegeti a jövő évi szőlőtermést. Ez a baj főleg onnan ered, hogy a rézgalic kivitelét a kellő időben nem tiltották el s a behozatali vámot nem függesztették föl. Eszeteli a rézgalic áremelkedését s az abban kifejtett ártalmas üzérkedéseket. Alapos megokolás kíséretében a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

Mondja ki a nagygyűlés, hogy szőlőművelésünk a rendelkezésre álló rézgalic és szénkéneg elégtelensége, valamint előbbinek nagyfokú drágasága miatt veszedelemben van s azért annak megmentése érdekében a maga kobeleből egy tizenkéttagu bizottságot választ, mely mindaddig permanenciában marad, míg a rézgalic, illetve az azt pótló perocid-kérdés a hazai szőlőbirtokosság érdekeinek megfelelően megoldva nincsen. Ennek a bizottságnak feladata az illetékes miniszteriumokkal, vagy egyéb hatóságokkal való érintkezés mellett egy a hazai rézgalicgyáraknál közbenjárni, mint esetleg odahatni, hogy a szükséges anyagokat külföldről lehessen beszerezni és kellő időben és mennyiségben a termelőkhöz juttatni, sürgős felterjesztést intéz a földművelésügyi miniszterhez egy a rézgalic, mint a szénkéneg mielőbbi és kellő mennyiségben való beszerzése, illetőleg avégett, hogy a miniszter a társadalom köréből erre irányuló törekvését töle telhetőleg támogassa és pártfogolja. Az erre vonatkozó felterjesztést a nagygyűlés tagjai küldöttségileg adják át a miniszternek. Sürgős felterjesztést intéz a honvédelmi miniszterhez, haszon oda, hogy a magyar szőlőket fenyegető végzetes veszedelem elhárítása céljából szükséges rézgalicmennyiség az itthon található, vagy külföldről beszerezhető ócska fémekből, vagy érekből előállítható legyen. Ugyancsak feliratot intéz a pénzügyminiszterhez, hogy kézzintessen a jövő nyárig legalább annyi szénkéneget, amennyi a fillexera-foltok és a fiatal szőlőültetések gyéritéséhez szükséges.

Az előadói előterjesztés után a kérdéshez Koppély Géza, Bakó József, Teleki Andor, Bernáth Béla, Magyar Kázmér, Horvát Mór, Huppal Béla, Róth Pál dr., Dicsenty Dezső és még számosan szóltak hozzá. Pfeiffer Ignác műgytemi tanár bejelentette, hogy a szénkéneghiány enyhítésére a műgyetem kísérleteket vezetett kennek előállítására olyan nyersanyagokból, melyeket eddig nem rekviráltak és amelyeknek a lefoglalása nem is várható. Ilyen anyag a gipsz, a kísérletek annyira haladtak, hogy azonnal átvihetők a gyakorlatba. Felszólaló hangsúlyozza, hogy az eljárást semmi szabadalom nem védi, azt a gazdaközönségnek és a kormányának ajánlja fel. Lónyay Ferenc miniszteri tanácsos megnyugtatta a szőlősgazdákat, hogy a kormány azon igyekszik, hogy mind a két védekező szer a kellő mennyiségben a szőlősgazdák rendelkezésére álljon. A nagygyűlés el-

fogadta a határozati javaslatot és a bizottságba a következőket választotta meg: *Bénaht Béla, Balázsovics Oszkár, Eörsy Ferenc, Forster Elek, Györgyey Ilés, Koppély Géza, Oppenheim Henrik, Paikovits József, Szegedy György, Széchenyi Domokos gróf, Bakó György, Drucker Jenő dr., Hertelendy Ferenc, Bartha Odön, Hammersberg Jenő és Róth Pál dr.*

A nagygyűlésnek határozata folytán a földművelésügyi és a pénzügyi miniszternél nagyobb küldöttség tisztelettel *Zselénski Róbert* gróf vezetésére alatti.

Zselénski Róbert gróf a földművelésügyi miniszter előtt kifejtette beszédében, hogy a gazdaközönség már az idén a rézgálic elégtelensége miatt sokat szenvedett és azért a legnagyobb aggodalommal néz a jövő év elejére, mintán a rézgálicgyárak ezidőszert nem dolgoznak és a külföldi behozatal is meg van nehezítve. Felhívja a miniszter figyelmét arra, hogy egyes kereskedők nálunk rendkívül kihasználják a közönséget, holott Ausztriában sokkal kisebb árakért is megbüntetik őket. Felkéri a minisztert, hasson oda, hogy a rézgálic kérdésénél kielégítőbben oldassék meg.

Ghüllány Imre báró földművelésügyi miniszter utalt a rézgálicbeszerzés nehézségeire. Különben igen örült, hogy a szőlőbirtokosság nem várja ölbetett kézzel a kormányintézkedéseket, hanem maga is egy végrehajtó-bizottságot küldött ki, melynek működését készségesen fogja támogatni és a vele való érintkezést kilitásba helyezi. A miniszter szerint a rézgálickérdést legkönnyebben az átengedhető esetek réztartalmu érekeknek e célra való felhasználása útján lehetne megoldani és kedvező kilitás van arra, hogy ezen az uton jókora mennyiségű rézgálicot lesz lehetséges előállítani. Ez ügyben már huzamosabb idő óta folyt a földművelésügyi miniszter tárgyalást a hadügyi és pénzügyminiszter urakkal s ennek remélhetőleg rövid idő alatt meg is lesz a kedvező eredménye.

Teleszky János dr. pénzügyminiszternél történt tiszteletgészél *Zselénski Róbert* gróf különösen kiemelte beszédében az ércben szegény kőzeteknek nagy jelentőségét és azon óhaját, hogy ezek kilitást, hogy a pénzügyminiszter ezeket rézgálickészítésre át fogja engedni.

Teleszky János dr. pénzügyminiszter biztositotta jöndulatáról a küldöttséget s azzal az ígérattal bucsatotta el a küldöttséget, hogy ő rajta nem fog mulni, hogy a rézgálicgyártás ilyen módon lehetővé tétessék.

Mai számunk melléklete. Lapunkhoz mellekeljük a Györy Lóránt és Mutschenbacher Emil dr. szerkesztésében megjelenő „Nemzetközi Mezőgazdasági Intezet Közleményei” IV. évfolyamának 16. számát, amelynek alább felsorolt változatos tartalmára felhívjuk olvasóink szives figyelmét.

Mellékletünk tartalma: A Közgazdasági Értesítő folyó évi szeptember és október havi, a Mezőgazdasági Értesítő folyó évi október havi fizetéseinek tartalmi ismertetése. — Kolumbia közgazdasági viszonyai (II. Bevezető közlemény). — A szövetségi hitelügy fejlődése Oroszországban. — A növények viszonylagos vízszükséglete. — Kísérletek afrikai kancsukkal. — A Fülöp-szigetek dipterocarpus erdei. — A cédrusfa. — Olaszország szőlőművelése. — A londoni meteorológiai intézet szervezete. — Az egészséges és levelesdrós burgonyagumók oxidáza. — A nitrátok szaporodása a talajban. — Egy tojóverseny eredményei. — Friss fű és szárított szóna tápláléértéke. — Műtrágyagyártás és műtrágyakereskedelem. — Mezőgazdasági gépek forgalma Amerikában. — Októberi terméjelentés. — Az angol gazda és a háboru. — Gabonarekivirítás Franciaországban. — Amerikai könyv az európai agrárszervezetekről. — A yorkshirei sertéskocák vemhességének időtartama.

Halalozások. *Kiss Abél* földbirtokos, *Kiss Károly* szabadtai földbirtokosnak, az OMGE. tagjának édesapja, életének 79-ik évében meghalt Szabadtán. — *Gavallér György* uradalmi intéző, életének 65-k évében meghalt Alsómoesoládon. Nyugodjanak békében!

Hadikölc-önjegyzés. A „*Hangya*” a harmadik hadikölcönszámra már jegyzett 400,000 koronán kívül újabb 100,000 koronát jegyzett. A „*Hangya*”

összes jegyzése a három hadikölcönszámra 2.000,000 korona.

Malomipari kísérleti állomás. Alig néhány hete, hogy híre terjedt az osztrák malomipari kísérleti állomás megalakulásának. Bár fontosnak tartottuk ennek az intézménynek a megalakulását, ezzel a hírről kapcsolatban azonban bizonyos kellemetlen érzés támadt a szakkörökben, hogy a mi sokkal nagyobb és fejlettebb malomiparunk még mindig nélkülözi a kísérleti állomást, pedig a molnárok és a gazdaközönség egyaránt evék óta sürgetik annak megalakulását. Megnyugtatólag hatott ezután az a hír, hogy legutóbb e részben nálunk is végleges megállapodás történt, amennyiben *Rejtő Sándor* műegyetemi tanár elnöke alatt értekezlet volt, amelyen az állomás megalakulását kimondották s egyúttal bizottságot küldtek ki abból a célból, hogy az intézet szervezeteinek és működésének kereteit megállapítsa. Tisztázandó nevezetesen a magánérdekeltség, másrészt pedig az állam szerepe, ugyszintén a vezetés kérdése is. Előreláthatólag az állomás még ez évben megkezdheti működését. Örömmel adunk hírt a malomipari kísérleti állomás létesítéséről, mert régi kívánságunk teljesülését látjuk benne.

Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület f. hó 13-án *Zselénski Róbert* gróf elnök jelenlétében és *Vásárhelyi József* igazgató elnöke alatt tartott igazgatóválasztmányi gyűlésén *Ipolyi-Keller Iván* ügyvezető-titkár és *Kemény Szilárd* titkár mint előadók előterjesztései alapján tudomásul vette a választmány, hogy az egyesület elnöksége már eddig is mindent megtett s ezután is megteszi a szükséges intézkedéseket aziránt, hogy a gazdák tavaszi vetőmag-szükséglete előre biztosíttassék. Az ideit termés rekivirálásával kapcsolatban az egyesület azon kérelemmel fordul a kormányhoz, hogy a rekivirált gabonáért a minisztérium által a határánál 4 koronával alacsonyabb összegben megállapított ár csakis oly gazdákkal szemben alkalmaztassék, akik felesleges készleteikből egyáltalán semmit sem szolgáltatnak be a Haditermés Reszvénytársaságnak önkéntesen. Az őszi szántás és vetés munkálatainak teljesítése érdekében újból felír az egyesület a kormányhoz a gőz- és motorkék kezeléséhez szükséges gépezetek és gépkezelők szabadságidejének meghosszabbítása érdekében. Hajdu vármegye közönsége által hozzájárulás és támogatás végett Arad vármegyéhez is áttett azon javaslatnak a tárgyalását, mely szerint a síkföldi és termővidéki nagy uradalmak állami járadék ellenében való kötelező megváltásának törvényhozási uton való rendezését kívánják, az egyesület nem tartja jelenleg időszerűnek, de nem tartja indokoltnak sem, tehát e kérdés fölött napirendre tér. Az oroszok betörése által feldúlt felvidéki községek lakosainak felszegélyezése érdekében megdult mozgalom támogatására az egyesület a gazdaközönség figyelmét hivatalos közlöny útján hívja fel. A Szabolcsvármegyei Gazdasági Egyesületnek a dohánybeváltási árak emelését célzó feliratát, valamint a Nógrádvármegyei Gazdasági Egyesületnek a cukorrépatermelők érdekeit védő gazdabírószágok szervezésére vonatkozó feliratát az egyesület pártolja és hasonló felirattal támogatja.

Az Országos Erdészeti Egyesület f. év. december hó 12-én, délelőtt 10 órakor Budapesten az egyesület székházában tartja meg ezévi közgyűlését.

Előadások a háborus gazdálkodásról. A *Magyar Gazdaságvétség* a kötelekebe tartozó gazdakörökben, olvasó egyesületekben és szövetkezetekben december 1-től a jövő év májusáig előadásokat rendez a háborus gazdálkodásról és a rendkívüli viszonyokkal kapcsolatos kormányintézkedések, társadalmi feladatok köréből. Előadó küldéséről a Gazdaságvétség gondoskodik, az előadás teljesen díjtalan.

A Zalavármegyei Gazdasági Egyesület folyó hó 10-én tartotta meg *Hertelendy Ferenc* főrendiházi tag elnöke alatt folyó évi rendes őszi közgyűlését. Az egyesület, mint vármegyei köz-

ponti mezőgazdasági bizottság, elfogadta *Sárközy Viktor* előadó által szerkesztett 1916. évre szóló működési tervezetet, melynek főbb pontjai gyanánt megemlíthetjük a tavaszi buza- és heremagvak beszerzésére irányuló mozgalmat, a gazdaságokban szükséges hadifogyók összeírását, melynek kapcsán elhatározta az egyesület, hogy felír a földművelésügyi kormányhoz az e tereen beálló szükséglet fedezéséről való gondoskodás tárgyában. A béke esetleges beálltával a sorkatonaság nagymérvű szabadságolását célzó előterjesztést, a műtrágyák nagyobb mennyiségben való beszerzését s a gazdasági egyesület útján való kiosztását, burgonyavetőgumó beszerzését, a husvágás korlátozására vonatkozó rendelkezések fenntartása tárgyában intézendő felterjesztést, községi apaállatok beszerzésének támogatását, szarvasmarha- és lódijazások tervbevetését, az állatbiztosítás nagymérvű terjesztését, a tejelést ellenőrző egyesületek működésének életre kilitését, a gyümölcsértékesítés szervezését. Az egyesület a jövő évi szükséglet fedezése tárgyában elhatározta, hogy a rézgálicigényeket összeírja s a szőlővédekezési anyagokat ez alapon a jövő évben is beszerzi. Az elmúlt évben 1229 q 39 kg. rézgálicot osztott ki az egyesület 212,617.30 korona értékben. Elhatározta továbbá az egyesület, hogy még ez év folyamán a megyei tájfajta-lőtörzskönyvezést bevezeti. A III-ik hadikölcönszámra az egyesület 10,000 K. névértékű címletet jegyzett, melyhez hozzáadva az eddigi 80,200 K. jegyzést, az egyesületnek összesen a III. hadikölcönszámra 90,200 K. jegyzése van. Az egyesületi közgyűlés a titkár nyugdíjigényének 3000 K.-ról 5000 K.-ra való felemelkedése következtében a nagyobb nyugdíj biztosításához 1435.21 K. összeggel járult hozzá. A Svájból importálandó tenyészállatok szállítási és beszerzési költségeihez az érdekeltek részére 10,000 K. előteget adott, a felvidéki falvak orosz dúlás folytán előállott nyomorának enyhítésére az OMGE. útján 100 K. adományt küldött. Elhatározta az egyesület, hogy a katonai lábbadozó-osztagoknál téli előadásokat és háziipari tanfolyamokat fog rendezni. A Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesületének folyó hó 16-án tartott nagygyűlésére az egyesület képviselőjében *Hertelendy Ferenc* főrendiházi tag, egyesületi elnök kitért fel. Végül elhatározta, hogy a lovak nagy értékére való tekintettel felkéri a honvédelmi kormányt, hogy a katonai célokra igénybeveendő lovakat, ne előre meghatározott árakon, hanem becsárban vegye át.

A gyümölcsfaiskola tulajdonosokhoz és kezelőkhöz igen ügyelemreméltó felhívást intézett *Obermayer Károly* szombathelyi gyümölcstermelő. Igen helyesen arra utal, hogy a megapadt állatállományt nem állíthatjuk olyan gyorsan helyre, mint amilyen sikerek kínálkoznak az emberi táplálkozás pótlására a gyümölcstermelés tereen. A lelkes hangu felhívás érdemes iránt szolgál, mert a háborus időkben a gyümölcs, különösen az emberek tömegét alkotó serdülőkoruaknál szinte nélkülözhetetlen táplálék. A vadonba oltott termőgalyiak pedig termésük által valóban növelhetik a hasznos gyümölcstáplálékoknak a szükséghez mérten emelkedő kilitését. Különösen hangsúlyozzuk *Obermayer Károlynak* azt az eszméjét, hogy az ország faiskolakezelői gondoljanak az ország ellenségedulta községeire és tehetségükhöz képest küldjenek ezeknek gyümölcsfaoltványokat. A gyümölcstermelés felkarolása nagyban hozzájárulhat az illető vidék lakosságának boldogulásához. A földművelésügyi minisztérium kertészeti ügyosztálya, valamint a feldúlt vármegyék gazdasági egyesületei készségesen adnak utbaigazítást, hogy valamely vármegyében minő gyümölcstermelés és fajták termelése sikerül s ilyen oltványokat küldjünk a feldúlt községekbe. Reméljük, hogy e szerény, de nagyjelentőségű felhívás megértő szivekre talál s az ujonnan épülő falvaknak egykor virágzó gyümölcstermelése lesz a gyümölcsfaiskolatulajdonosok és kezelők áldozatkészsége révén.

A M. F. T. R. budapest-wieni áruforgalma. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság közli, hogy a wien-budapesti Dunaszakas közbeeső állomásaival fenntartott áruforgalmat, Pozsony állomás kivételével, november hó 16-ával megszünteti. A jelzett naptól kezdve tehát Budapest fölött csupán Pozsony és Wien állomások maradnak a forgalomnak nyitva.

Tenyészbikaárverés Mezőhegyesen. A mezőhegyesi magyar királyi állami ménestulajdonosi szimmentáli tehenészetéből származó 39 darab egy- és egynevedéves tenyészbika és Svajból importált 27 darab egy- és féléves tenyészbika Mezőhegyesen (Csanád vármegye, vasut-, posta- és táviratállomás) 1915. évi december hó 15-én délelőtti fél 10 órakor kezdődő nyilvános szóbeli árverésen készpénzfizetés mellett eladásra kerül. Az eladó tenyészbikák származását és leírását feltüntető kimutatást a mezőhegyesi m. kir. ménestulajdonosi igazgatósága az érdeklődőknek kívánatra megküldi. Az árverésre érkezőket az árverés napján Mezőhegyes állomásnál uradalmi kocsi várja.

Országos állatvásárok nov. 25-től dec. 1-ig.

Jelmagyarázat: l = lóvásár; m = machavásár; külön vasutállomás = zárójelbe tett helynév.

- 25. Alsónyárasd l. és m. Pozsony m. (Felső-nyárasd). — Bodrogkeresztúr l. és m. Zemplén m. — Csáktornya l. és m. Zala m. — Felsőseged l. és m. Somogy m. (Alsóseged) — Hethárs l. és m. Sáros m. — Nagveszákány m. Vas m. — Peredmér l. és m. Trencsén m. (Nagybicske-Peredmér). — Podolin l. és m. Szepes m. — Szécsény l. és m. Bihar m. — Somolány m. Pozsony m. (Nádas-szomolány). — Torna l. és m. Abaujtorna m. — Vásárosmiske l. és m. Vas m.
- 25-28. Nagyküküllő m. 25-26-án és l. 27-28-án Torontál m.
- 26. Eperjes l. és m. Sáros m.

- 26-28. Szentgyörgyfalva l. és m. Udvarhely m. (Szekely-udvarhely).
- 27. Apátfalva l. és m. Csanád m. — Ürmény l. és m. Nyitra m. (Nyitraivanka). — Világos l. és m. Arad m.
- 27-28. Datta l. és m. Temes m.
- 27-29. Medgyes m. 27-28-án és l. 29-én Nagyküküllő m.
- 28. Abony l. és m. Pest m. — Babócsa l. és m. Somogy m. — Bóly l. és m. Szolnokdoboka m. — Kalocsa l. és m. Pest m. — Karcag l. és m. Jásznagykunszolnok m. — Tiszatárján l. és m. Borsod m. (Mezőcsát).
- 28-29. Jászapati l. és m. Jásznagykunszolnok m. — Szeged l. és m. Csongrád m.
- 29. Dunapentele l. és m. Fejér m. — Feled l. és m. Gémör m. — Halmi l. és m. Ugocsa m. — Hédervár l. és m. Győr m. (Magyarföld). — Komárom l. és m. Komárom m. — Lókca l. és m. Árva m. (Árvaváralja). — Nagykapos l. és m. Ung m. — Nemetszőgyénv. l. és m. Esztergom m. (Kőbükút). — Óura m. Nyitra m. (Vagybely). — Selye l. és m. Baranya m. — Szirák l. és m. Nógrád m. (Áp-Zagyvaszántó). — Tescő l. és m. Maramaros m.
- 29-30. Kibéd l. és m. Marostorda m. (Makfalva). — Siklós l. és m. Baranya m. (Siklós-Vokány).
- 30. Babócsa l. és m. Somogy m. — Belpátfalva l. és m. Borsod m. — Breznóbánya l. és m. Zólyom m. — Kékkő m. Nógrád m. (Balassagyarmat). — Kotor l. és m. Zala m. (Kotor-Alsódombori). — Odombóvár l. és m. Tolna m. — Sók l. és m. Solnokdoboka m. (Marosújvár). — Sombathely l. és m. Vas m. — Vámosderecke l. és m. Sopron m. — Zalaegerszeg l. és m. Zala m.
- 1. Bazin l. Pozsony m. — Csap l. és m. Ung m. — Garamszőlős l. és m. Bars m. (Nagykoszmaly). — Hajdunás l. és m. Hajdu m. — Jéka l. és m. Pozsony m. (Szenc). — Kiszteben l. és m. Sáros m. — Kövágószőlős l. és m. Baranya m. (Pillérd). — Mezőtelegd l. és m. Bihar m. — Rózsahegy l. és m. Liptó m. — Sasvár l. és m. Nyitra m. — Tapolca l. és m. Zala m. — Zilah l. és m. Szilágym.
- 1-2. Héjasfalva l. és m. Nagyküküllő m.

Időjárás.

Budapest, nov. 17.

Az elmúlt hét időjárásának (november 11-17) legkimagaslóbb jelensége a havazás volt, amely november 15-től fogva hazánk számos vidékén alott be és több kevesebb kitartással ma is tart. Nem havazott az egész országban, sem egyforma mennyiséggel nem hullott mindenütt a hó. A hegyes vidékeken természetesen huzamosabbban és erősebben havazott, a bennünket mezőgazdaságilag inkább érdeklő szemtermesztő tájakon azonban csak nagy feltekben áll a hó és összefüggő hótakaróról országos értelemben ma meg nem lehet beszélni. Amennyire az eddig rendelkezéseimre álló vekony adatokból látni lehet, a hó mennyiségileg nyugatról kelet felé növekszik. Dunántul meg csak keves (egy-egy vidéken majdnem csak nyomokban) a hó, a Duna-Tisza között már növekszik a hótakaró vastagsága és egyuttal összefüggőbbé is lesz, még inkább áll ez a hánati tájakra, valamint a Hajdúságra és Nyírségre és az ezekre északra felőli tamaskodó sík részekre. Erdélyből kevesebb hó hue jött, de az adatok eddig még igen hiányosak. A legnagyobb rétegvastagság a síkokon idáig 4-6 centimeter, hegyvidéken természetesen több, de ott is a kiadósabb havazásnak még csak az elején állanak.

Az átlagos hőmérséklet az elmúlt hóban szerfelett enyhe volt. Nappal általában nagy volt az évszakhoz viszonyítva a felmelegedés, éjjel pedig hiányzott a nagyjobbmértvű lehűés, mert fagy csak 15-e tájt kezdett általánosan mutatkozni. Ebből az okból a talaj nincs is jól a hó alá ágyazva, tulsok a nedvesség benne, fagy pedig semmi, hozzá az utolsó két het enyhesege is behuzódott a felső rétegekbe.

A csapadékot anghanem megelégette már minden gazda. Egy palantas a mai táblázatra elárulja, hogy a hónap derakán ime be is telt már az egész havi csapadékmérték, meg pedig olyan gyötörő gyakorisággal jött a sok e-ő, hogy eddig alig volt novemberben egy eső neentes nap.

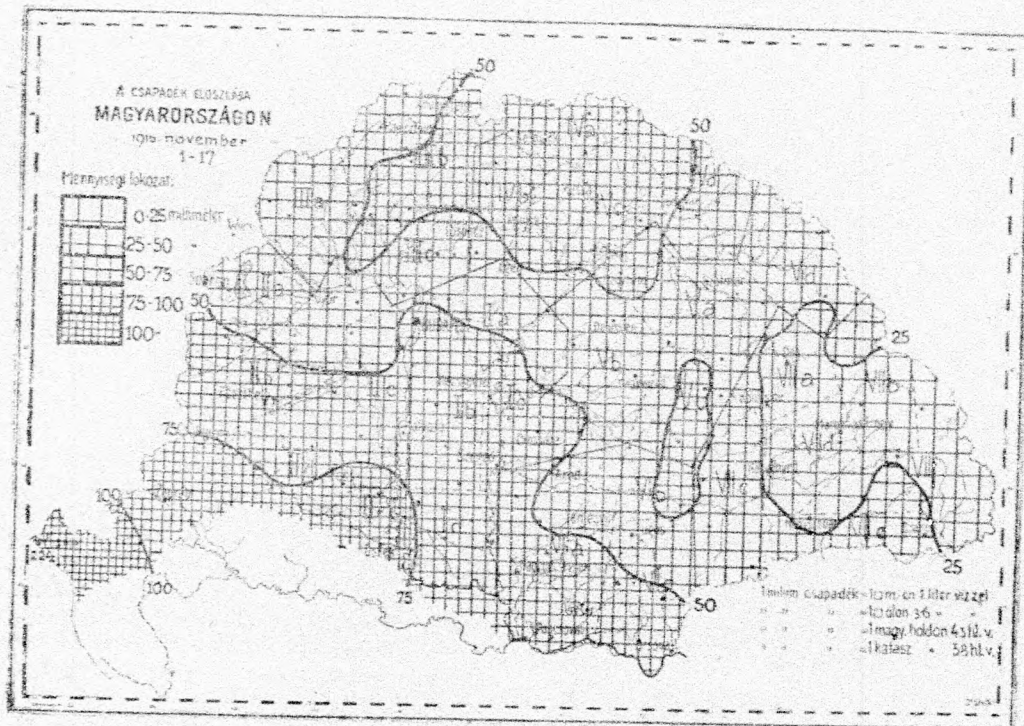
Sároly Ferenc dr.

Csapadékeloszlás és hőmérséklet.

(1915. november hó.)

Vidék	Röviden havi eső		Röviden havi hőmérséklet	Röviden havi hó	Hó és fagy
	XI-30.	XI-17.			
I. a	43	41	10	3.1	6.5
	43	56	10	3.6	6.5
	40	47	11	3.2	7.2
	44	55	10	4.6	7.1
II. a	44	40	6	3.4	5.4
	57	58	7	3.6	5.6
	50	52	10	3.3	6.0
	65	60	10	3.9	6.1
III. a	51	82	10	4.7	7.4
	47	32	7	3.4	4.6
	58	47	8	1.5	3.0
	51	45	9	3.2	6.2
IV. a	38	50	9	0.8	2.3
	51	40	10	0.9	3.7
	47	51	10	2.7	6.3
	60	52	10	1.7	4.3
V. a	55	40	10	3.4	6.4
	42	40	10	3.4	6.5
	57	47	10	3.2	7.0
	70	34	10	1.4	5.0
VI. a	44	47	9	4.8	8.4
	56	54	10	4.3	8.1
	58	47	9	4.4	8.5
	43	20	8	2.7	5.3
VII. a	33	26	7	2.0	3.5
	41	28	7	2.6	5.8
	34	22	6	2.8	6.4
	34	31	6	2.2	6.5
b	31	22	5	1.5	5.0

A hónap közepén az idő kissé megzordult és havazott.

A térkép felosztása vármegyek szerint:

(k. = kelet, ny. = nyugat, d. = dél, é. = észak.)

- I. Duna-Tisza köze: a) Heves, Szolnok (Tisza jobbpartja). — b) Pest. — c) Szolnok (Tisza balpartja), Csongrád. — d) Bács.
- II. Duna jobbpartja: a) Moson, Sopron, Vas k., Győr, Komárom — b) Vas ny., Zala, Veszprém. — c) Fejér, Tolna, Somogy. é. — d) Somogy d., Baranya ny. — e) Baranya k.
- III. Duna balpartja: a) Pozsony é., Nyitra é. — b) Trencsén, Turóc, Árva, Liptó, Zólyom. — c) Pozsony d., Nyitra d., Bars Hont, Nógrád.
- IV. Tisza jobbpartja: a) Szepes, Sáros. — b) Gémör. — c) Borsod, Abauj, Zemplén d., Ung d., Bereg d. — d) Zemplén é., Ung é., Bereg é.
- V. Tisza balpartja: a) Szabolcs, Szatmár. — b) Hajdu, Békés, Bihar k. — c) Bihar ny., Szilágym. — d) Maramaros.
- VI. Tisza-Maros szöge: a) Csanád, Arad ny., Torontál, Temes. — b) Arad k., Krassó é. — c) Krassó d.
- VII. Királyhágón tul: a) Szolnokdoboka, Kolozs k. — b) Besztercenaszód, Marostorda k., Udvarhely é. — c) Kolozs ny., Tordaaranyos ny., Alsófehér ny., Hunyad. — d) Tordaaranyos k., Marostorda ny., Kisküküllő, Alsófehér k. — e) Szeben, Fogaras, Brassó. — f) Nagyküküllő, Háromszék, Udvarhely d., Csik.

Bérlevél

a legújabb cselekvőképes tervvel, az átadandó leltár tárgyban benyomással, darabonként 5 fillérért szerzhető be a "Közlekedés" nyomda részvénytársaságánál. Budapest, IX kerület, Vildt utca 23. szám. (Közlekedés)

Budapesti juhvásár.
(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1915. november 15.

Felhajtatott:

Magyarországból	3680 drb juh	— drb kecske
Szerbiából	— „ juh	— „ kecske
Összesen	3680 drb juh	— drb kecske
Eladatlan maradt	— drb juh	— drb kecske

Á r a k
(kilogrammonként élősúlyban, korona értékben).

	kg.	páronként
Hízott ürü	186—220 fill.	kor.
Feljavított juhok	160—178 „	—
Kiverő juhok (anya)	90—180 „	—
Kisorolt kosok	148—166 „	—
Durvaszörü	142—170 „	—

Irányzat: lanyha volt, az árak 6—8 fillérrel hanyatlottak kilogrammonként.

Budapesti szurómarhavásár.
(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1915. november 16.

Á r a k
(kilogrammonként élősúlyban fillérekben).

	I. oszt.	II. oszt.
Magyarországból élő borjú	94 drb 330—346	300—320
„ rugott „	— „ —	—
„ leszurtt „	— „ —	—
Összesen	94 drb	—

Irányzat: élénk volt, az árak változatlanok.

Soványsertes-árak.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete jelentése.)
1915. november 19.

Sertésveszén átment sertések	60—100	530—530
„ „ „	100—120	530—540
„ „ „	120—160	530—535
„ „ „	160—200	540—550
Sertésveszén át nem ment	60—100	510—520
„ „ „	100—120	520—525
„ „ „	120—160	525—530
„ „ „	160—200	530—540

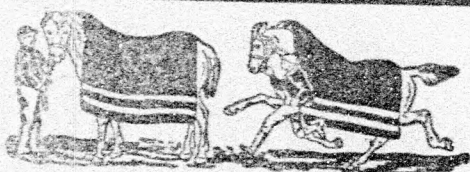
Árak élősúly kilogrammonként 4% engedménnyel.
Irányzat: szilárd.

Soványsertés-árak.

(Eredeti tudósítás Új Rezső sertésbizományostól [VIII. kerület, Népszínház-utca 22.] a „Köztelek” részére.)
1915. november 17.

Sertésveszén átment sertések	60—100	540—540
„ „ „	100—120	540—550
„ „ „	120—160	550—550
„ „ „	160—200	550—560
Sertésveszén át nem ment	60—100	480—500
„ „ „	100—120	500—520
„ „ „	120—160	520—530
„ „ „	160—200	530—540

Árak élősúlyban kilogrammonként 4% engedmény.
Irányzat: lanyha.

Gazdasági téli gyapottakarókat

ugy lovak mint munkások részére
140x190 cm. nagyságban
bérmentve K 12. szállit és
rendeléseket későbbi szállitásra is elfogad:

„SOHR” lópokróc szállitási telepe
Somgyuszil.

Tekintve, hogy csak korlátolt mennyiség áll rendelkezésre, ajánlatos a szükségletet biztosítani.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertéshizlaló telepének jelentése a „Köztelek” részére.

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 40% levonással vevő javára értendő.)

Öreg nehéz páronként	400 kg. felül	— fillérig
Öreg közép	300—400 kg.	—
Fiatal nehéz élősúlyban	320 kg. felüli súly	640—650
Fiatal közép	250—300 kg.	640—650
Fiatal könnyű	250 kg.	—

A hízott sertésüzlet irányzata: szilárd.
Kőbányára egészséges sertések forgalmi korlátozás alatti levő területekről is szabadon szállíthatók. A felkültési szándék a kerületi állatörvossal közlendő, ki mindenkor szolgál a szükséges utbaigazítással.

Jelentés a folyó hó 13-án Bécs-St. Marxon megtartott szabad marha- és vesztegvásárról.

Felhajtatott a szabad marhavásárra:

Allatnem:	ökör	bika	tehén	bivaly	összesen
	310	147	509	—	966 darab

Felhajtatott a vesztegvásárra:

Allatnem:	ökör	bika	tehén	bivaly	összesen
	10	—	—	—	10 darab

Osztályozás.

Szabadvásáron:	Vesztegvásáron:		
Hízómarha	725 drb	Hízómarha	10 drb
Csontosmarha	241 „	Csontosmarha	— „
Összesen	966 drb	összesen	10 drb

Irányzat: a felhajtás 307 darabbal kevesebb volt, mint a múlt szombati vásáron. Az irányzat igen lanyha, mert a mészárosok a konzervgyártásra keveset vásároltak s így a múlt hétfői árak voltak irányadók.

Bécsi sertésvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1915. november 17.

Felhajtás:

Minőség szerint:	drb	Szarmazás szerint:	drb
Hussertés	1777	Magyarországból husos	1273
Zsirsertés	4077	Magyarországból zsirfajta	4077
Összesen	5854	Galicziából	—
		Oszt. tartományokból	504
		Németbirtokalomból	—
Eladatlan maradt	854	Összesen	5854

(Árak kilogrammonként élősúlyban fogyasztási adó nélkül, fillérekben.)

Elsőrendű magyar zsirsertés	555—560 kiv.	—
Középsertés	510—560	—
Öreg sertés	510—550	—
Könnnyű és szedett sertés	390—460	—
Süldő (lengyel, erdélyi)	320—460 kiv.	—

Irányzat: A kínálat ugyanannyi, mint a múlt heti keddi vásáron volt, tekintettel arra, hogy csak hat napi szükségletre a vásár lan-ha. Elsőrendű hízó 5—10 fillérig, középmínőségű hízó 20 fillérig és könnyű hízó 30—40 fillérig olcsóbbult. Hussertés szintén 20—30 fillérig olcsóbbult.

Bécsi juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1915. november 18.

Felhajtás:

Magyarországból	127	Árak:	fillér
Galicziából	—	Angol husos ürük	200—210
Oszt. tartományokból	—	Elsőr. hízott ürü	—
Összesen	127	Középm. híz. ürü	—
		Selejtes juh	—
		Anyah juh	—

Irányzat: a csekély kínálat folytán az árak változatlanok maradtak.

Bécsi szurómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1915. november 18.

Felhajtatott:

Magyarországból élő borjú	— db	Árak	(kg.-ként fillérekben élősúlyban)
Magyarországból leölt	—	I. oszt.	II. oszt.
Ausztriából élő	—	372—390	—
Ausztriából leölt	3557	342—370	300—340
Magyarországból leölt bárány	—	—	K. párja
Ausztriából leölt	69	—	—
Magyarországból „zsirsertés	—	500—600	—
Ausztriából „hussertés	1970	400—500	—
Magyarországból leölt juh	—	—	—
Ausztriából leölt	557	308—400	—
Összesen	6153 db.		

Irányzat: A bejelentett borjú, több mint 1000 darab, a vásárról elkésett a vasúti forgalom késedelmé miatt. Az ára változatlan maradt. Zsirsertés 20—30 fillér, hussertés egész 20 fillérig olcsóbbult.

Bécsi szarvasmarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1915. november 16.

Felhajtás összege:

Hízott s legelőmarhában felhajtás	1920	Hízott marha	—
Csontozni való marhában felhajtás	767	Legelőmarha (Wiedew.)	—
Összesen	2687	Csontozni való	—
Eladatlan maradt	290	Összesen	2687

Szarmazási hely szerint:

Magyarországi	540	Nem szerint:	
Galiciai és bukovinai	—	Ökör	794
Oszt. tartományokból	2147	Bika	541
Boszniai	—	Tehén	1442
Összesen	2687	Bivaly	—
		Összesen	2687

(Árak 100 kilogrammonként élősúlyban, koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

1915. november 16.

	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Tarka hízott ökör	322—358	275—305	240—270
Bikák	—	240—290	—
Hízott tehén	—	230—300	—
Kisgazdák hízó ökre	240—250	—	—
Csontozni való marha	150—210	—	—

Irányzat: A kínálat 450 darabbal kevesebb volt, mint a múlt hétfői felhajtás, miután csak hat napi szükségletre van szükség s így elsőrendű vágóállatoknál a múlt heti árak megtartottak. A konzervgyártásra szükséges ökrök 4—6, jobbminőségű tehének pedig 5—10 K-val drágultak. Bikáknál pedig a múlt heti hétfői árak megtartottak.

Szerkesztői üzenetek.

G. J. Viradles. 1. Leveléből nem állapítható meg, hogy az eladás és a tényleges átvétel között mennyi idő telt el, enélkül pedig kérdésre választ adni nem tudunk. (A levelben az eladás napja gyanánt október 25-ike, az átvétel napja gyanánt pedig október 26-ika van jelezve, e feltüntetés nyílván téves.) 2. Mivel a zsákokat nyilván a vevő hibája folytán kapta elkészve — neki ugyanis nem az állomásra, hanem az eladóhoz közvetlenül kellett volna a zsákokat küldenie, vagy legalább át a zsákok elküldését értesíteni —, az árdifferenciát a revőlól jogosan követelheti.

L. O. Taruckfészék. Az OMGE. még a szeptemberi igazgatóválasztmányi gyűlésének határozatából kifolyólag kérte a gazdasági gépészek katonai szolgálatától való fölmentését, a legutóbbi igazgatóválasztmányi gyűlés határozata alapján pedig újból megszürgöttük ezt a kérdé-
sünket.

Sz. K. Gyulafürőtől. A patak használatjoga feles és a rendbentartás kötelessége mindkét szomszédos birtokost megfelelő arányban terheli. A patak mint nyilvános víz telekkönyvezés tárgyát nem képezi.

K. és T. Szombathely. A tenyészapótlatok tartási költsége az 1914. évi XII. t. c. 10. §-a értelmében az öket igénybevevő anyaatatok tulajdonosainak terhére képezi.

VEDJÜK MEG A MAI ÉRTÉKES ÁLLATÁLLOMÁNYT!

A BORJAK felnevelése legjobban sikerül, ha mindjárt születésük után beoltatjuk azokat **borjutüdőlob és borjuvérhas ellen.**

Mert: ezek a ragálycsirák a legveszedelmesebbek az ujszülöttekre és ezek ellenében módunkban van szerumozással **HATÉKONYAN** védekezni.

A megfelelő szerumok hazánkban **A Jenner-Pasteur Intézetben** VIII., Rókk-Szilárd-u. 39. szám alatt készülnek.

Az Intézet első és eredeti termelési helye hazánkban az összes állatgyógyászati szerumoknak és a készítmények államilag felőlvizsgálatnak.

Hadifoglyoknak télikabátok és öltönyök

Trikó vagy barchend
ing és alsónadrág,
kötött mellény,
takaró, katona-ing,
alsónadrág és kapca
ágynemű, szalmazsák.

Gutmann J. és Tsa

Budapest, VII., Rákóczi-ut 16. sz.
Sürgönycim: Textilgutmann, Budapest.

Kérjen mintázott ajánlatot!

Sertésenyésztők

figyelembe
ajánljuk: A sertés
Magyarországban

Írta: Enoszl DORNER BÉLA.
Ára 7-20 korona.

54 éves tapasza-
lataim a hazai sertés-
enyésztés és hiz-
lalás terén. Írta: Fodor Antal.
Ára 1-60 korona.

A sertéshizlalás.

Írta: Bäcker György.
Ára 2 korona.

A sertés javítása

és hizlalása. Írta: Ruffy Pál.
Ára 2 korona.

Megrendelhető a „PÁTRIA”
r.-t. gazdasági szakkönyv-
kereskedésében BUDAPEST
IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

Önkéntes loárverési hirdetmény.

A fővenyesháti bér-
gazdaság felosztása következté-
ben **önkéntes árverés**
útján eladatik az ottani, ez-
előtt 40 évvel létesített ménes, mely
évente 30-40 drb. elsőreueü 3 éves
remontát adott a kincstárnak.

Eladásra kerül:

- 2 drb angol telivér mén.
- 47 drb különfélekoru hasas és meddő
anyakanca.
- 29 drb hároméves kanca és herélt csikó.
- 20 drb kétéves kanca és herélt csikó.
- 17 drb egyéves kanca és herélt csikó.

Az árverés az összes állatokra
f. évi november 28-án
és szükség szerint a következő napon
Debrecenben a Rákóci-utcában
lesz megtartva.

Az állatok leírását tartalmazó pros-
pektussal készséggel szolgál a
bérgazdaság intézősége,
u. p. Folyás, (Szabolcs megye.)

Eladó juhok és süldők

330 drb ragytestli fésűbirka, nyolcad rambouillet irány, 240
anya és 36 drb szőke, két-
éves Wertheimstein-féle **süldő eladó.**

Herczegh Sándor orszgy. képviselő gazdasága,
Turkeve, posta és vasutállomás Turkeve.

Megjelent az új könyvkatalógus!

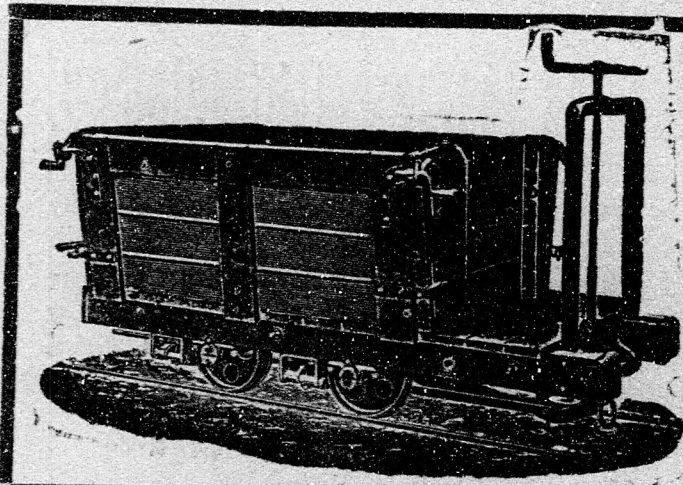
Ingyen küldi a "Patria" r.-t. Könyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

ELFER M. olajgyára, WIEN, I., KRUGERSTRASSE 3.

előnyös árakon azonnal szállit:

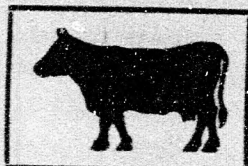
**gépolaajat,
hengerolaajat,
gépzsirt,
benzint,
petroleumot,
nyersolaajat motorhajtásra,
kocsikenőcsöt.**

**Tessék árajánlatot kérni! :: Magyar levelezés!
Raktár az ország számos nagyobb városában.**

Magyar Bank és Kereskedelmi R.-T.
Keszkenyvágyú Vasutosztálya Budapest, V.

Gazdasági vasutak
nyomjelzése, tervezése és építése.
A Győri Vagongyár gyártmányainak eladása.
Költségvetések és mérnöki látogatás ingyen!

PINTO E.

LEER, Ostfriesland,
LEUWARDEN, Holland,

szállít Hollandiából elsőrendű: **vöröstarka** és **feketetarka**

hasas teheneket,

garantálva 4 héten belüli ellés, vagonból mázsálva, napi árért.
Eddig több mint ezer darabot szállított és prima referenciákkal
szolgálhat.

Képvisező: **KOHN JÓZSEF**, BUDAPEST, VII., Rottenbiller-utca 35.
874

guasztaszenttamási gazdaságokban, állomás Kunszentmiklós-Tass,

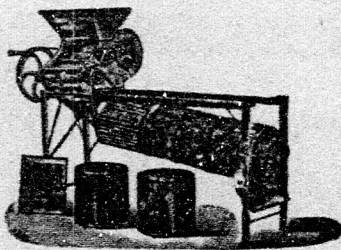
ELADÓ 50 darab elsőrendű fiatal

bonyhád-szimmentáli fajtehen,

melyek 6 és 7 hónap óta hasasok. Vevő felszérése szerint kiválasztva,
métermásánként 3 korona, továbbá egy 2 éves **bonyhád-
szimmentáli** prima hágóbika és két darab importált
2 éves **hollandi hágóbika** is eladók.

Bővebbet a tulajdonosnál:

Kohn József,
Budapest, VII. kerület, Rottenbiller-utca 35. sz.
875

STAHEL ÉS LENNER

TRIÓR-ES LEMEZYUKASZTÓGYÁR
Budapest, VI., Angyalföld, Országbiró-utca 44-46.

A monarchia egyedüli gyára, mely évtizedek óta kizárólag triórok és lyuk. lemezek gyártásával foglalkozik.

Ajánljuk **triórjeinket** marott hengerlemezekkel minden gabona tisztítására.

5 kiló nyerstermény beküldése mellett **kölönleges triórt** készítünk.
Bárhol is szerez be triórt, kérjen kifejezetten STAHEL ÉS LENNER-féle gyártmányt.
Törökrosták és mindenféle gőzcséplőgépsziták, zink-, vas-, vagy acéllemezből. Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Esső és Társai okl. mérnökök

Esső Andor és dr. Pattantyus Géza gépészmérnökök, Marschalkó Béla műépítész
(Telefon: József 28-85.) **műszaki vállalata** (Budapest, VIII., József-tér 14.)

Gazdasági építkezések és berendezések. „HORVATH-ESSŐ” öntatók.

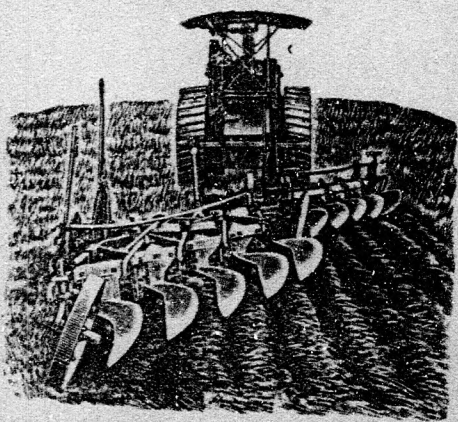
Elektromos erőátviteli és világítási berendezések.

„M. C.” német benzín- motoros eke szitárd, könnyű traktorral.

≡ Svéd nyersolajmotorok. ≡

„Max” dán fejőgépek a legtekélyesebb gépek.

„Baltic” kombinált gőz-turbinás tej-gazdasági berendezés.

A galántai ekeversenyen
is újból beigazolódott, hogy a

MacLAREN tulhevitős **GŐZEKE**

50 és 100 HP nagyságban, a legmodernebb, legszilidabb, legmegbízhatóbb és a leggazdaságosabb szántógép.

Bővebb felvilágosítást egy ozen kettősrendszerű gőzekéről, valamint a Garrett-féle magajáró, mint a legjobb kivitelű valóghírű gőzcséplőkéről, gőztehertautókról, gőzúthengerekről stb. szivesen nyújt a magyarországi vezérképviselő.

FLEISCHL SAMU cég, Budapest, V., Nádor-u. 28.

Eredeti

STOCK MOTOREKE

budapesti raktárunkból

azonnal szállitható!

Az államsegélyt csakis 1915. év
folyamán vásárlók élvezik.

A tél folyamán EKEVEZETŐ-
TANFOLYAM. Saját javító-
műhely. Állandó alkatrész-
raktár.

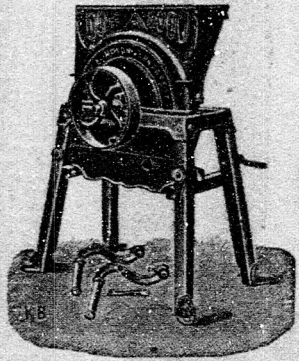
MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

okl. gépészmérnökök mérnöki irodája

Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 45.

Telefon 76-94. - Sürgöncim „Diplings“

Idénygépek: Szecskavágók, répavágók, hengeres és tárcsás darálók, tengerimorzsolók Kézi- és erőhajtásra. olajpogácsatorók, gyökmosógépek, takarmányfülesztők stb.

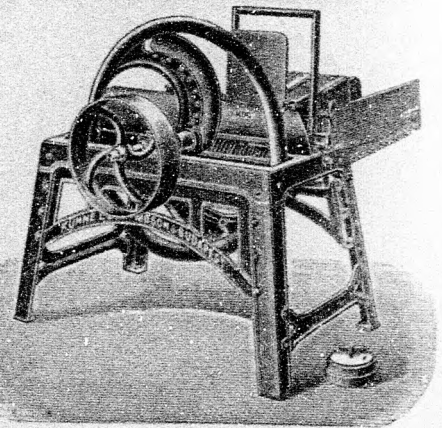

„RÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár r.-t.
MOSON.

Főraktár:

BUDAPEST, VI., Vilmos-császár-ut 59.

Fiókraktárak: **Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.**

Teljes

takarmánykészítő-berendezések.

Makkoltatás.

A zágoni kétágkatonaság 13.000 hold erdőjében rendkívül nagy **bükk-makktermés** van, ami **bérbe-
adatik.** kihasználásra Az érdeklődők forduljanak **S. Biró Géza** birtokossági elnökhöz, **Zágonban.** Vasútállomás Nagyhorosnyó, Háromszék m.

Bakancs

hadifogoly munkásoknak, erős talppal, bőrkéreggel, bőrsarokkal, jutányos áron. Meg nem felelőt megtekintés után bérmentve visszaveszek. **ALTMANN** cipőüzlet, Törökszentmiklós.

Gőzeke-, vagy motoreke- bérszántás.

Az akarattjai gazdaságban, félóránnyira a balatonkenesei állomástól, Veszprém megyében,

600 holdnak azonnali felszántására

ajánlatot kérek.

STERN GÉZA, Pusztakarattyá,
u. p. Balatonfőkajár, Veszprém m.

Keresünk következő árukat:

esert, gubacsot, gyapjút, tűzi fát, faszenet, mézet, lekvárt, almát, borsgonyót, káposztát, minden más élelmiszert waggontételekben, diót, cseszt, ó- és ujborkat, tengeriszárat és levelet, szénát-szalmát, juhokat, sertéseket, hizókat és általában mindenféle gazdasági terméket.
Ajánlatot intézendő: **Mezőgazdasági Forgalmi és Értékesítő Vállalathoz, Budapest, IX., Üllői-ut 55.**

Egy kisebb egy tagban levő

100-150 holdas birtok,

lehetőség szerint egyharmada rét, a többi szántó és erdő, egészséges vidéken, Felvidéken, vagy Dunántul, közvetlen vasútállomás mellett, városhoz, vagy községhez közel, különösen jó kényelmes lakóházzal (kastély) és jókarban levő gazdasági épületekkel

megvételre kerestetik.

Ajánlatokat kér:

Gsanádvár megyei Gazdasági Egyesület titkári hivatala, Makón.

Bérlet megszűnése folytán **eladó mintegy 400 darab husmerinó anyajuh, 24 kos, 150 bárány.**

Kiváló tenyészanyag. **Klár István** gazdasága, **Nyirbogát, Szabolcs m.**

Gőzeke-bérszántás.

CZÁRAN ZOLTÁN csermői, aradmegyei gazdaságában

1500 holdnak azonnali felszántására

ajánlatot kérek.

CSILLAG ZSIGMOND zárgondnok,
EGER, Széchenyi-utca 10. sz.

„ASTRA“ gázeséplőkészlet

Olcsó és megbízható.

Fűtőanyag: faszén.

70%-kal olcsóbb, mint a benzin vagy benzol

és

50%-kal olcsóbb, mint a kőszénüzem.

Kérje árajánlatunkat!

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, Vilmos-császár-ut 32.

Önkéntes árverés bérlet- feloszlás következtében.

A Tiszaörsi bérgazdaság, Tiszaörsön, Hevesm. árverés útján eladja alant felsorolt tisztavérti szimmentáli tehénészetéből tenyészállatát és Sylvio 27 ang. telivér mén után nevelt csikókat f. év december 5-én és 6-án. Állomás Tiszafüred, hová előzetes értesítésre kocsit rendel a gazdaság, árverés kezdete reggel 9 órakor.

Árverési feltételek:

1. Beesáron alul egy állat sem adatik el.
2. Leütés után minden felelőség a vevőt terheli, a gazdaság semmi néven nevezendő szavatosságot nem vállal.
3. A megvett állatok vevő kívánságára, terhére és veszélyére 6 napig gondoztatnak, étellel ellátnak.

Árverésre kerül:

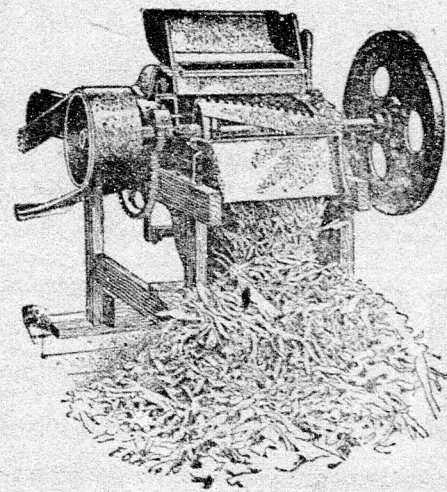
- 32 drb. fiatal, részben gyenge bornyas fejőstehen.
- 22 „ hároméves vemhes üsző.
- 9 „ vegyeskoru tenyészbika.
- 14 „ választott üsző és bikaborju.
- 4 „ 3¹/₂ éves kancacsikó.
- 8 „ 2¹/₂ „ kancacsikó.
- 10 „ 2¹/₂ „ herélt csikó.
- 13 „ 1¹/₂ „ kancacsikó.
- 6 „ 1¹/₂ „ herélt csikó.
- 8 „ választott méncsikó.
- 11 „ választott kancacsikó.

984

A **tengeriszár** kitünő tápdus takarmánnyá válik, melyet az állatok szívesen fogyasztanak és jól értékesítenek, ha azt a valódi

amerikai OHIO tengeriszártépőgéppel (Shredder) felaprózzuk.

Ez minden gazdaságban nagy megtakarítást és jövedelmet eredményez, mert nagyobb állatállomány tartását és annak jobb takarmányozását teszi lehetővé.

Az OHIO Shredderek külön sima élű kések felszerelése által nagy munkaképességű kitünő szecskavágógépekké alakíthatók át.

A hazánkban használatos különböző nagyságu OHIO tengeriszártépőgépek raktáron vannak és mérsékelt árakon kaphatók

PROPPER SAMU

mezőgazdasági gépraktárában,

BUDAPEST, V., Vilmos-császár-ut 52. szám.

MASCHINENFABRIK IMPERIAL, MEISSEN
 (SACHSEN)

MINDENTSZÁRÍTÓ (Allestrocker)

automatikus gépein aratás után azonnal szárítható:

kukorica, mindennemű gabona, magvak, burgonya, répalevél, répaszelet, kukoricacsutka, stb.

Kukoricagóré fölösleges.

Az IMPERIAL-szárítók STABIL és TENGELYEN JÁRÓ rendszerűek.

A tengelyen járó szárítógép

VÁNDORSZÁRÍTÓ-nak

alkalmazható.

Prospektust és árajánlatot díjmentesen küld a magyarországi vezérképviselő:

Dr. KOPPER A. mérnöki iroda,
 Budapest, VII., Dohány-utca 68. sz.

TELEFON: József 30-62.

527

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE

ALAPITTATOTT 1900-BAN.

Igazgatóság: Budapest, IX., Kálvin-tér 10., 2. ajtó székházában.

Biztosításokat elfogad tűz, jég és betöréses lopás ellen, ugyancsak az ember életére a legkülönbözőbb módok szerint, előnyös feltételek mellett.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 14 év alatt a tagok többsége részt vett az üzlet feleslegéből közgyűlési határozat értelmében díjsszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával

Tartalékok

Biztosított tagjainak fernállása óta kifizetett tűzkárokból

Biztosított érték tizen 1914. évben

" jégben 1914. évben

Életbizlet állománya

K 2,550.760.-

" 4,481.015.-

" 15,050.000.-

" 7,072.000.-

" 980,000.000.-

" 63,500.000.-

" 19,013.428.-

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” alapítása és fiókintézménye:

A „GONDVISELÉS”

Országos Központi Segélyező-Társulat, Budapest, IX., Kálvin-tér 10. sz. amely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő támogatást segélybiztosítást nyújt, népbiztosítási osztálya keretében pedig 2000 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat közvetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

Hirdetések felvételnek lapunk kiadóhivatalánál, Budapest, IX., Üllői-út 25.

Tisztelettel felhívjuk a t. Gazdaközönség szíves figyelmét a jelenleg időszerű különféle szegődségi nyomtatványaink és könyveinkre.

Nevezetesen:

Bérlevél (szegődségi levél) a legújabb eseléd törvény kivonatával, az átadandó leltári tárgyak, valamint az összes szükséges dolgok benyomásával, ivenként —'07 K

Bérlőkönyvecske (szegődségi könyvecske) a fenti bérlevél szövegével, kisebb, könnyebben kezelhető alakban, darabja —'13 "

Szegődségi főkönyv 15 eseléd részére, egész kemény kötésbe kötve, címkével 3'30 "
 50 eseléd részére 5'10 "
 100 eseléd részére 8'30 "

Elbocsájtó bizonyítvány, darabonként —'04 "
 A bérlevél magyar-tót szöveggel is kapható, darabja —'08 "

Fenti nyomtatványokat és könyveket, valamint egyéb gazdasági nyomtatványokat is állandóan készletbe tartjuk s megrendelés esetén bármilyen mennyiséggel azonnal szolgálhatunk.

Megrendelések a

“PÁTRIA” irodalmi váll. és nyomdai részv.-társ.
 nyomtatványkezelői osztályához intézendők.
 Budapest, IX., Üllői-út 25. sz. (Köztelek.)

Eladásra kerülnek alberti bérgazdaságban (volt Réthi Béla uré) tenyésztésre alkalmas, eredeti szimmentáll

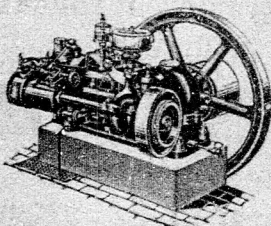
ÜSZŐK

20 darab hasas üsző, 4 éves, 8 darab üsző, 4 éves, 20 darab üsző, 3 éves. Előzetes értesítésre kezes áll rendelkezésre az alberti-irsa állománánál. Részletes felvilágosítással szolgál **Okány Béla** intéző, **Albertyi-Irsa.**

RÉZGÁLIC Raffia

FENYŐ BÉLA műszaki nagykereskedő,
 Budapest, V., Csáky-utca 43. Telefon interurbán: 121-64.

Trauzl és Társa motorgyár, Wien, IV/2., Prinz Eugenstrasse 80.

Szab. DIESEL-rendszerű kismotor

3-16 lóerő nagyságban.

Gazdasági üzemekben egyenesen megfizethetetlen erőforrás, egyszerű, könnyű, kezelés, szavatolt 1/4 kiló nyersolajfogyasztással lóerőóránként.

Prospektussal és ajánlattal készséggel szolgál: **Farkas Béla** okl. gépészmérnök, Budapest, V., Visegrádi-u. 3.

Számos referencia.

159

Régi árak.

Az Istállótrágya kezelése

tökéletesen annak előjövendelmézősége.

írta: **Schrecker János**
 23 ábrával és 7 tárgyatételezett rajzzal.

Ára füzve 5 koronára.
 Megrendelhető a „Patria” gazdasági könyvkereskedésben Budapest, IX., Üllői-út 25. sz.

Ha

**bérbeadó birtoka van
vagy bérletet keres,**

Közölje címét a

Magyar Földbérők Országos Szövetsége

birtokosztályával, mely

díjmentesen nyilvántartja
a bérbeadó birtokok leírását és bérletkeresőket.

Földbérők Lapja

című hivatalos lapjában az összes
bérbeadó birtokok és bérletkeresők
megtalálhatók.

Mutatványszám ingyen. 598

Budapest, VII., Erzsébet-körút 24. sz.

Bámulatosan olcsó kerítések!

Óvakodjunk silány utáztatoktól!

Magyar gyártmány.

Óvakodjunk silány utáztatoktól!

Feltűnhetetlenül legelőszertűbb,
legkönnyebben kezelhető és leg-
olcsóbb kerítésanyag a világhírű

**„Hungária”-
sodronyfonat**

melynek kiválóságát számtalan
elismerőlevél is bizonyítja.

Szabadalmazott gépeken és csak
horganyzott sodronyból készült.

Megtrendelhető az egyedüli készítőnél

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronygyártó, fonat-
és kerítésgyártó Budapest VIII., Üllői-út 48/II. Jutányos pontos és
gyors kiszolgálás!

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kétszer rektifikált, tiszta fehér

BENZOL

per 100 kg. K 80.-

helyi raktáramon utóvétől, 30 napra díjmentesen kölcsönvashordóért 50 K betét előre beküldendő.

Fenyő Béla műszaki nagykereskedő

Budapest, V. ker., Csáky-utca 43. szám.

Sürgőnycím: Fenyő Csáky-utca 43.

Veszünk gyári burgonyát

maximális áron és

cukorrépat

4 koronával 100 kg. 5% levonása mellett a vasuti
állomástól. Szíves ajánlatok kéretnek a

bicscsefalui uradalomhoz, Bicscsefalu, Trencsén m.

Kölest, moharmagot, lóherét

és más magvakat nagyban, ottani
vasúthoz szállítva, megmintázva

legmagasabb árban vásárol!

TAUSZIG A., SZEKSZÁRDON.

Kecskeméti Vasipari Termelő Szövetkezet,
mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.

Gépgyár és Vasöntöde.

•• Gyártmányai: ••

**Szőlősajtók,
Szőlőzuzók,
Répavágók,
Szecskevágók,
Tengerimorzsolók,
Darológépek.**

Árajánlattal készséggel szolgál!

Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelé-
kébe tartozó Ipari és Háziipari Szövetkezetek
Beszerző és Értékesítő Központja,
Budapest, VIII., Baross-utca 15.

588 Szövetkezeti gyártmány! Jó anyag. Gondos megmunkálás. Szolid hisztoigálás.

Eredeti importált
amerikai manillazsineg

kézi kévekötel.
Uj és egyszer használt
zsákok, ponyvák.

**Hazai zsák-
és ponyva-
gyár és kölesöntézet.**

NAGEL ADOLF
BUDAPEST,
Arany-János-utca 10.
Sürgőnycim:
NAGELA BUDAPEST
Vidéki telefon 104—10. és 35—92.

Bakancs és boeskor

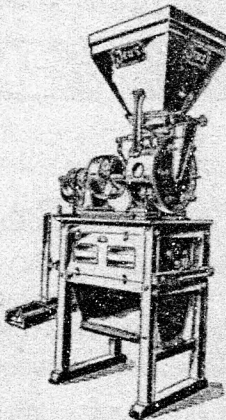
hadifogoly munkásoknak, erős talppal, előnyös áron.
Meg nem felelőt megtekintés után bérmentve
visszaveszek. **Schönfeld, Budapest, VI.,**
Vilmos-császár-ut 43. Telefon 16—34. 7820

Uradalmak, gazdaságok, gazdakörök, szövetségek,
közse- **liszt.** szükségletük előállítására
gek át. ajánljuk legjobban bevált
szabadalmazott

„K“ Modell **„IRUS“-MALMAINKAT**

Malmainkkal liszt minden finomságban
állítható elő. Bárhol felállíthatók és minden elő-
zetes műszaki képzettség nélkül kezelhetők. Bármely
hajtóerőre alkalmazható. — Prospektust kívánatra
készséggel küld: 844

IRUS-MŰVEK MAGY. KÖZP. IRODA.
Budapest, VI., Teréz-körút 30. Telefon: 162-75 szám.

November 1-től üzlethelyiségeink
Csáky-u. 43. alatt vannak.

Ia fekete kocsikenő	pr. 100 kg. K	65—
IIa antracit kocsikenő	" " "	55—
hordóstól együtt mérve.		
Gépkendőolaj eséplőgépekhez	" " "	150—
" nagyobb gépekhez	" " "	160—
Mótorkenőolaj	" " "	170—
Dieselmótorhengerolaj	" " "	250—
Autóolaj	" " "	250—
Gőzhengerolaj	" " "	250—
Gőzekehengerolaj	" " "	260—
minden ingyenhordóban, eredeti Tara levonással.		
Fehér benzol	" " "	80—
fahordó 10 korona, vashordóra betét 50 korona.		

Vaggon- és kazalponyvák legolcsóbb árban.

FENYŐ BÉLA műszaki nagykereskedő. Telefon
BUDAPEST, V., Csáky-u. 43. Interurbán 121—64.

PONYVA- ÉS ZSÁKKÖLCSÖNZO-INTÉZET

ponyva- és zsákkereskedő

PATAK HUGÓ, Budapest, V., Hold-utca 29. szám. Telefon 156—76.
Iroda: V., Alkotmány-u. 19. 715 Fióktelep: Fiume, Baross-kikötő.

Hofherr-Schranz és Clayton-Shuttleworth R.-T.
BUDAPEST, VI., Vilmos-császár-ut 57.

Ajánlja: Egyesített „FFK“ jegyű,
tolókerékrendszerű, páratlansoru és
„PPK“ jegyű, állítható kanalas vető-
tárcsákkal ellátott páros soru

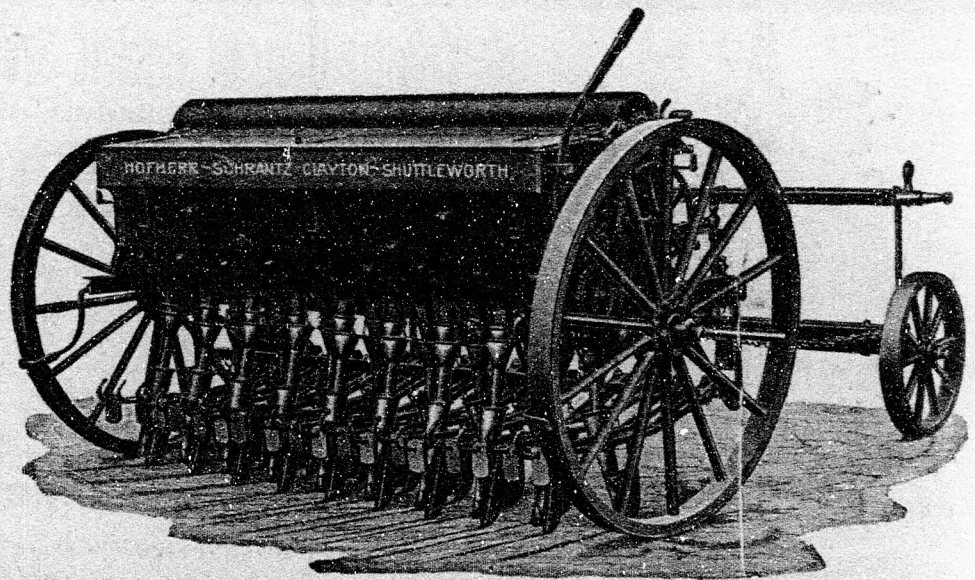
**vetőmag- és műtrágya-
vetőgépeit,**

melyek a vetőmagot és a mű-
trágyát egyidejűleg sorba
vetik.

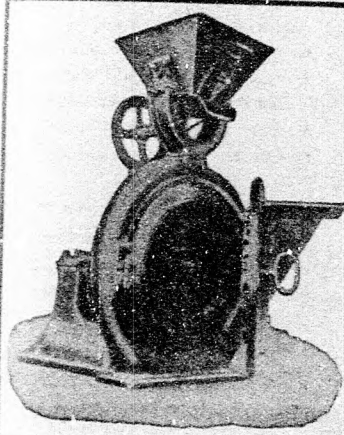
Egyszerű szerkezet. **KÖNNYŰ KEZELÉSI MÓD.** Megbízható vetés.

Ajánlja továbbá „Voss“-féle szabadalmazott trágyaszórógépeit, melyek mindenütt a legjob-
baknak vannak elismervé.

Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Pontos kiszolgálás! Olcsó árak!
GEDULDIGER HUGÓ
 rugyantáblégyőgyár, vésőintéző, bombanyomda és
 pecsétbélégyőgyár.
 Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 17. sz.
 Képes árjegyzék ingyen: 808

A legjobb gazdasági
**DARÁLÓ A
 PERPLEX-
 ŐRLŐGÉP.**

Megőrül minden szemestermény, szalmát, vagy más takarmánypótló anyagot.

MÁRCHEGGI GÉPGYÁR
 ÉS VÁSÁRTÓDE R.-T.
 Vezérképvisező:
 HINSEKAMP LÁSZLÓ
 Budapest, V., Sziget-u. 4.

Intézőnek ajánljuk

qualifikált, kitünő praxissal rendelkező, 29 éves, keresztény egyén. Lehetőleg főúri és keresztény uradalmak szives megkeresését kérem, melyet a kiadóhivatal továbbít. 8395

Uradalmi és magántitkárnak

ajánljuk 29 éves, keresztény okleveles gazda, kitünő praxissal. Elsőrendű mezőgazdasági és kereskedelmi szakérő. Uradalmak és főúri központi irodájának vezetését elvállalja. Megkereséseket a kiadó továbbít. 8396

OLAJIPARTÁRSASÁG
 Budapest, V., Akadémia-utca 6.
 Gyár:
RAKOSPALOTA.

Gyártmányai:
 repceolaj, legfinomabb tábla- és stólaolajok: gép-, motorhajtó- és hengerolajok. Mindenféle autólajok, szíradékok, technikai és merev gépszírok: olajpegésék. 809

**MAGYAR MOSÓGÉPGYÁR-
 MŰVEK RÉSZVÉNY-
 TÁRSASÁG**

Telefonszám: József 6-41. Telefonszám: József 6-41.
BUDAPEST, IX., DANDAR-U. 23.

Berendezünk teljes gőzmosódákat, gőzkonyhákat kórházak, szegényházak, munkástelepek, kaszárnyák, fogházak, hadihajók stb. részére. — Fertőtlenítő készülékek! — Mosódabereendezések kézi- és erőhajtásra, mosó- és tisztítóintézetek, továbbá szállók, intézetek, zárdák, gyógyintézetek, fürdők, magányosok stb. használatára. — Centrifugálgépek mindenemű kézműves és ipari célokra. 863
 „Dandár” mintamosóda a gyártelepen.

Veszünk minden mennyiségben következő árukat:

gyapjút, csert, gubacsot, mézet, káposztát, diót, szénát, szalmát, bort, tűzifát, állatokat és minden néven nevezendő gazdasági terméket.

Mezőgazdasági Forgalmi és Értékesítő Vállalat,
 Budapest, IX., Üllői-ut 55. sz. 815

A Budapesti Állatvásárpénztár Részv. Társaság

foglalkozik: szarvasmarhák, borjúk, juhok, bárányok, kecskék, sertések és húsfélék **bizományi eladásával.**

Eiőleget nyújt hatóságilag megállapított kamatláb mellett Budapest-Ferencváros Budapest Központi Vásárcsarnok.

Telefon a hortóvásártéren: József 19-35.

Nincs többé hushiány!

Sózott **tengerihalat 1K 60 fill.**
 szinhuat kg.-ként

klipphalat 2 korona
 szinhuat kg.-ként

HÁZTARTÁSOK, kórházak, népkonyhák, fogolytáborok, KATONASÁG részére, valamint

heringet, szardiniákat, halkonzerveket

szállít a **Magyar Halkonzervgyár és Halkereskedelmi R.-T. WELLEMINSKY ÉS GOTTLIEB Budapest, VI., Vágány-utca 12.**

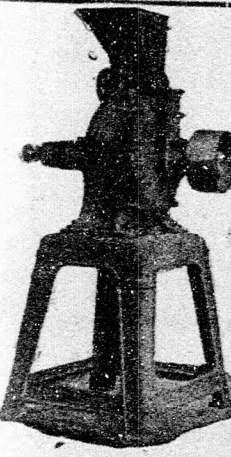
Központi vásárcsarnok Rákóczi-téri „ Batthyány-téri „ Garay-téri halcsarnok Ferdinánd-téri halcsarnok.

Elkészítési módról leírás ingyen!

Hadifoglyok részére

posztókőpeny, melegben béléve, bluzok, nadrágok, sötétszürkek, használtak, jó állapotban, igen olcsón **L. PRESSBURGER & SOHN-nál, WIEN, XX., Treustrasse 52.**

Megjelent az új könyvkatalógus, küldi a „PÁTRIA” r.-t. gazd. szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

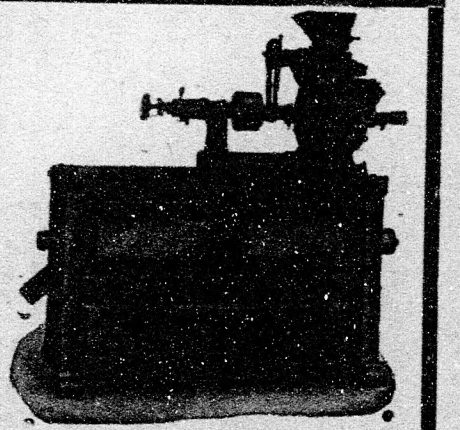

**Lisztőrlő- és daráló-
 malmok álló kövekkel**

Tiszta kenyérlisztet készít! Erő- és kézihajtásra. Mágneskészülékkel a vasrészek felfogására! Egyszerű szerkezet! Szakember nem kell!

Használható minden iparágban, mindenféle anyag megőrlésére.

DÉNES B. betétitársaság
 Budapest, Vilmos-császár-ut 61. K.

TELEFON 12-80
MUNKÁCSY GYULA BUDAPEST
 VI. KIRÁLY-UTCA 102
 A SZAB. BÉRNÁNY KÖMÉNYTÖLDŐK ÉS FALAZÁSÉRTŐK TÖZSÉGVÉN MA MÁR ORSZÁGOS
KÉRJEN ÁRJEGYZÉKÉT.

Gőzeke- és motorekerészletek,

mint acélfogaskerek, fémcsapágyak, bronzetolattyuk, dugattyuk, ekevasak, kormányok, tűszekrények, forrcsővek, I-ső rendű sodronykötelek stb. **minden gyártmányu gőzekéhez készülnek és kaphatók**

SZILÁGYI ÉS DISKANT MOTOR- ÉS GÉPGYÁRÁBAN, MISKOLCON.
Munkafelvételek, költségvetések ingyen.

6000 gazda pontos címe!

Megjelent: Az
Országos Magyar Gazdasági Egyesület
tagjainak névsora

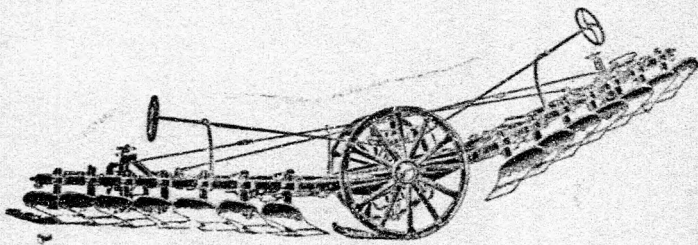
(Az 1915. évi Omge. évkönyv a
tagnévsort nem fogja tartalmazni)

Ára 5 korona

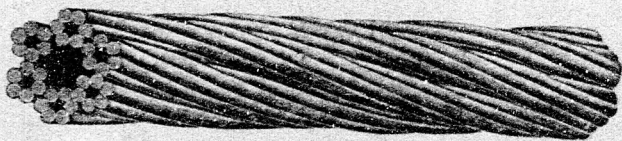
Megrendelhető az összeg és 20 fillér portó előzetes
beküldése mellett a "Pátria" r.-t. gazd. szakkönyv-
kereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

„RESICAI ACÉL“

ekék, boronák, kapák, hengerek és egyéb elsőminőségű talajművelőeszközök.
Gőz- és traktor-ekékhez való ekeszerelvények.

7 vasu antibalance billenőeke.

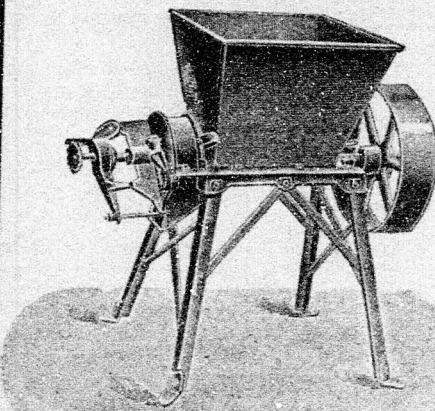

Kladnoi gőzekekötelek.

Részletes ajánlattal szolgál az

**Á. V. T. VÁRBOKSÁNI GAZDASÁGI
GÉPGYÁR VEZÉRKÉPVISELETE**
BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA I. SZÁM.

Amerikai csövestengeridarálónk

a tengerit csövestől
őrli meg. A cső takar-
mányértéke félannyi,
mint az árpadaréé, a
daráló gép tehát rövid
használat alatt meg-
hozza az árát. Lemor-
zolt kukerica, vagy
árpa darálására épügy
alkalmas.

Kérje daráló gép-
árjegyzékünket.

Fehér Miklós Gépgyár R.-T.
Budapest, V., Váci-ut 80. szám.

A requirált vörös-
réz mosóüstök he-
lyett horganyzott
acéllemezből készült

mosóüstöket

azonkívül

főzőüstöket

is szállít és részletes leirással
díjmentesen szolgál az

ALFA-SEPARATOR R.-T.,
Budapest, VI., Lomb-utca II.

A munkáltatási idejére ajánlunk elsőrendű pestvárosi fehér tábla-
és kitűnő vidéki perzselt

munkásszalonnát,
valamint pestvárosi
disznósírt

a legmérsékeltőbb árban. Felhívásra kedvező ajánlatokkal készségesen szolgálunk

WEISZ LIPÓT és TÁRSA

disznósír- és szalonnagykereskedők, Budapest, IX., Hentes-utca 17.
Sürgőny cím: „Weiszefit, Budapest.“ Interurban távbevezető „József“ 14—50. 569

Eladás

Arácsesemete... 5 koroná...

Eladásra kerül 50.000 méter...

Eladó kocsinyben és nagyban...

Eladó 8 darab igazkocsim...

Vetőmag: 200 q prima tavasz...

Mindennemű faszemelték...

Eladók: 41 db vörös-tarka...

A német nyelv magántanús ut...

Német-magyar, Magyar-német...

szállítás a biztos eredményert

Törvényes név és védjegy szabádalom

Holtlőr Oszkár nagybecs...

Motor-benzin

Motor-benzol kétszer mosott, tiszta fehér

Motor-kenőolaj

Motor-hengerolaj

Dieselmotor hengerolaj

Gőzhengerolaj és gépolaj

Nyersolaj Gépszij,

valamint az összes gazdasági...

Kérjük bennünket ajánlat-tételre...

Kellner Alfréd és Társa Budapest, V. ker., Aulich-utca 7. sz.

Telefon: 33-61. Sürgőnycim: Traugolnik Budapest.

Szénát, szalmát, lucernát, lóherét és zabosbúkkönyt veszek és eladok

bármily nagy mennyiségben...

Ajánlatok: Schreier Béla takarmánygyároskodó

Budapest, Népszínház-u. 33. Telefon: József 20-52.

Gyors, pontos, olcsó földmérés

Világhírű szabádalom is államban.

STÁDEL-TORKOS FÖLDMÉRŐ-TALIGA

Stádel gépgyárban, Győrött

RATTO phosphor-pasta patkányok

teljes kipusztításra szavatosság...

DETSINYI FRIGYES Budapest, V., Vilmos-császár-ut 6. sz.

Ziska József utóda Rosztly György utólaggyáros

Iroda és raktárhelyiség: Budapest, VI., Eötvös-utca 47.

Arjegyzék bérmentve. Használt mérlegek...

Patkányok, egerek, meseli egerek, hősögök...

MÉRLEG NÉLKÜLI VULKÁN KOCKAK

REINER GÉZA, BUDAPEST, VI., CSÉNGERY-UTCA 84.

OLAJMŰVEK R.-T. (KOHN ADOLF és TÁRSA) GYŐRSZIGETI OLAJGYÁRA

IRODA: BUDAPEST, V., BATHORY-UTCA 5.

GYÁRTMÁNYAI: Repceolaj égő és kőolaj...

Szilárd Gyula, a csárvári földm.-tak. tanárának

gyakorlati kézikönyvei: Takarmányozás

Mezőgazdaságtan, I. Általános és különleges növénytermelés.

Mezőgazdaságtan, II. Állattenyésztés. Üvelvitel.

Szőlő és pincze, 71. Abrával. K 4.-, kötet K 5.-

Vezérfontal felhívok meső-szához. Fűzve K 2.-

Szőlőmővelés és borgazdaság, 151. Abrával. -- Kötet K 10.-

A pinczegazdaság mellék-hetnek értékesítés. Fűzve K 1.50

Kaphatók a „Patria” részv. társ. könyvkereskedésében Budapest, IX., Köztel. ut 96. sz. (Köztel.)

szállító kannák, szeparátorok, hűtő készülékek, kopulók stb.

Ujdoncág! Most jött meg KENESE FERENC

Bizálalataink obszér takarmányozása és a takarmányadagok kiszámítása

dr. Kollár G. legújabb elméleti alapja szilárd könyveket

Ára fűzve 5 korona, vászonba kötve 6 kor.

Gazdasági építészet

Irta: GROFFITS GÁBOR gazdasági akadémiai tanár.

Háromszáz ábrával. Ára fűzve ... 10 K vászonkötésben 12 K

Vétel Legmagasabb ár mellett kerestetik

Takarmányrépat Vesz 10-15 vagonnal.

Néhány vagon elvételére, szállításra, lehetőleg mintázott

Birtokot keresek Vas, Zal., Sopron és Veszprém megyékben

Szénát, búkkönyt, lóherét, lucernát...

Gőzekét vételre, esetleg bérmentésre keresek

Veszek vadgesztenyét, takarmányrépát

Megvételre keresek használt, de jókarban lévő

Csibekeltetőgép kézzel, jéskarban lévő

Burgonyát, válogatottat és válogatatlant

Schleifer Ignác burgonyazúzógyár és burgonya-nagykereskedése

Három fontos cikk: BENZIN, OLAJ, NYERSOLAJ

motorüzemhez, vizgázgyártáshoz. Direkt behozatal Galiciából!

Klár Andor és Társa R.-T., Debrecen. Telefon: 445.

Veszek szénát és szalmát

minden mennyiségben, szállítom préselve és fuvarmentesen

Böhm Arnold takarmánygyároskodó

Gubacsot vesz 40 árajánlatot

Keresek a Mátra déli részén gyümölcsös kerttel

Bérlet Adható bérlet. Halkeset miatt

Hirdetéseket felvételnek a kiadóban

A juhtenyésztés múlt és jelen

Gyakorlati buzamemesítés

Allattartó gazdak rendeljék meg

Sortósvész gyógyítható

Allást keresők

Kulcsári, gazdal Allást keres... Szülő, pince- és máhészetek...

Nagyobb birtokkal vagy birtok... 18 évi gyakorlattal bíró román...

Házvezetőknök ajánlok... Földmüvesiskolát végzett...

Egy éltosebb urasági kerék... Gazdatisztii állást önjait váll...

Huszonhat éves, hadmentes... Mükertész, mentes, újvi be...

Szakvégzett, klacsaládú... Gőzekegépesz, pekkel sok...

Német gazdasági egyetemen... 25 éves, román vallású, nős...

27 éves, román, kath. vallású... Szakvezető, klacsaládú...

Allatok

Bauer B. Gyula sertésbizonyítványos... Sertés miskarolás...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

Sertés miskarolás a n. ó. gazdalkodásnak tudom...

PAJZS GYULA

ors. törzkönyvezett telivér szimmentáli...

4000-5000 liter évi tejhozamu családköböl...

telivér bikák vannak eladásra felállítva...

A tehénészet törzsének évi átlagos tejhozama...

vásárlásánál közvetlen a tenyésztőtől...

Címem: IROSB HEINRICH MÓR...

CSÁKORTNYA (Muraköz). Törv. bejegyz. cég.

Sürgöncyim: Heinrich Senior, Csáktornya.

interurban-Telefon: 33. szám.

Legelsrendű eredeti bonyhádi...

Flaschner S. Sándor tehénkereskedő.

Törvényszerűleg bejegyzett cég. Levél- és sürgöncyim:

Budapest, VII., Elmér-u. 17. Telefon: József 38-08.

Estállók: Kispeszt, Üllői-út 4. Telefon: Kispeszt 28. (est. 28.)

A „Háztartás” fogyasztási szövetkezet vásárol jól tejlő...

teheneket. Ajánlatok a „HÁZTARTÁS” igazgatóségához...

BUDAPEST, IX., Boráros-tér 6. szám küldendők. ...

KLINGER MOR tenyésztő és használati-kereskedő...

Kispeszt, Lakás és istállók: Kispeszt, Külcsey-u. 5. szám.

Muraközi hidegvérű (nor) Igás tenyészcancák...

vásárlásánál közvetlen a tenyésztőtől, segédkezésemet...

Címem: IROSB HEINRICH MÓR...

Legelsrendű eredeti bonyhádi teheneket, friss borjasokat...

Flaschner S. Sándor tehénkereskedő. Törvényszerűleg bejegyzett cég.

A „Háztartás” fogyasztási szövetkezet vásárol jól tejlő teheneket.

Eladó

40 darab 4 éves, 50 darab 3 éves, 60 darab 1/2 éves...

fehér ökör.

Levélcím: Nagy Dénes faldírtokos, Torda (Torda-Aranyos megye).

Vöröstarka tinó és üsző tejles prima, 1-2, esetleg 3 éves...

Kitűnő friss fejőstehenek előleges jelentés után...

Legelsrendű eredeti bonyhádi teheneket hasasokat, borjasokat...

FUCHS LAJOS tenyésztő és használati-kereskedő...

Eladó nagyszájú dr. Descherolles Krsupser...

Vegyesek

Szema és szalmavetői szövetkezet...

Elvállalok berti legelőre és mirtárdára...

Vadászok ügyelmével vadakat...

Nagyobb gőzmozdonyt Géze és társasága...

Eladó: muharmság, lovacsa, kocsik...

Vaszek: malacokat, stúdiókat, dughagymát...

Vállalom gazdasági és kertészeti...

Elvállalok hoidás berti legelőre...

Eladás 18 évfolyamos, 2014/12 éves...

Fowler-gőzek, 2014/12 éves, 18 évfolyamos...

Vadászfegyver garantált jó lökésszerű...

Cukorrépa takarmányosai célra...

Amerikai 5-vasúti gőzke eladó és megvásárolható.

Szölobirtokosok ügyelmével ajánlom...

Utak feltöltésére, vagy építkezésre...

Himodi búruradalom feltöltésére...

25 éves, román, kath. vallású, nős...

27 éves, román, kath. vallású, jó bizonyítványokkal...

Szakvezető, klacsaládú, hol a tulajdonos helyettesítésére...

BAKANCSOK

munkások részére jutányos ában kaphatók **BASCH** és **THIERFELD** cégnél. **BUDAPEST, VI., Szerecsen-utca 44.**

Megjelent az új könyvkatalógus! Ingyen küldi a "Atria" r.t. Könyv-Kereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

BUDAPEST
Népszínház-u. 22.

TELEFON:
József 22-41.

Sertéstenyésztők és sertéshizlalók!!

Ha jószágukat értékesíteni kívánják forduljanak bizalommal

URL REZSÓ sertéshizományi céghez

Vevők aliandóan eljegyezve!

Gőzeke-bérszántás!

Magyobb területek szántását, mélyrigolozását 1916. év gyümölcsfelmunkálásához a tavaszára és őszére elvállalja:

IZERI IZSAK GYULA

gőzszántási vállalata

BUDAPEST — KELENFÖLD.

Telefon 42-50. Telefon 42-50.

A szántás erejét **FOWLER**-féle géppel látványosítjuk.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Vegyvizsgáló Allomása
Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

Talaj, trágya, abrak, viz, szén, répa, valamint minden egyéb gazdasági és ipari **vegyvizsgálatok.**

■ Szakvélemények mezőgazdasági vegyipari kérdésekben ONGELTÉKnek az állami díjazásba vételéhez 10% engedélyt nyújtunk.

Zsák- és ponyvaköleszés.

zsák, ponyva,
zsinégárunk legmegbízhatóbb szállítója

Schillinger Miksa
Budapest, V., Rudolf-rakpart 7.

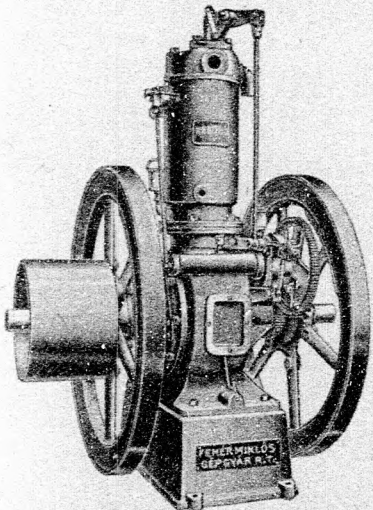
Alapított 1878. 7614 Alapított 1878.

Soha érdekesebb nem volt

takarmányozógépek és szivattyúk hajtására

„REKORD“ motorunkat beszerezni

1-5 1/2 lóerő nagyságban, mint mostan.

A jószág ára annyira felszökött, hogy egy ökör vagy 1 ló árából 4-5 lóerejű motort lehet beszerezni, de a rendes viszonyok visszatérével két-háromannyi jószág sem lesz elegendő, hogy érte ezt a motort megvehessük.

A „REKORD“ motor mellé nem kell béres, mint a járgányba fogott állathoz és csak a kor fogyaszt benzint, amikor dolgozik.

A motor kezelése oly egyszerű, hogy arra bárkit ki tudunk oktatni.

Árainkat a háboru miatt nem emeltük fel. Könnyű részletfizetést is nyújtunk.

A „REKORD“ motorokat részletesen ismertető 12. sz. árjegyzékünket díjmentesen küldjük meg.

Fehér Miklós Gépgyár Részvénytársaság

Budapest, V., Révész-utca 5. szám.

Allást keresők

A mezőgazdaság és állattenyésztés minden ágazatában harminc évi gyakorlati felületen nagy gyakorlati felületen nagy gyakorlati felületen...

Vidékre fizetés nélküli jó elhatárolásért 17 éves, jó írásműveltségű, tisztességes fővárosi családból, falura gazdasági irodába vagy bármely könnyebb munkára ajánkozik. Értesítést kér. Gyakornok Budapest, VIII. Baross-utca 54. dohányüzem. 8282

Gazdatiszt, hadmentes elméletileg képzett, 37 éves, római k. vallású, 20 évi, nagy uradalomban szerzett gyakorlati, kitűnő bizonyítványokkal, intézési állást keres, esetleg próbaidőt is tűlt. Cím: Oswald Mihály, Dejtár, Nógrád megye. 8024

Övadákkal rendelkező intelligens, keréskodó, 37 éves, magyar és német nyelven beszélő, egyéni és közületi gazdasági ügyintéző, a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes...

Páratlanul szorgalmas és kitűnő hírből 59 éves, ev. ref. vallású, nagy gazdasági, kitűnő írásműveltségű és szerény, újírtól, 50 éves, azonnali belépésre is készülő állást keres. Címét megadja a kiadóhivatal. 8132

Azonnali belépésre egy 41 éves, nagy gazdasági gyakorlatban és nagy uradalomban alkalmazva volt, hasonló állást keres, esetleg bevont tisztelet is helyettesítene. Cím a kiadóhivatalban. 8137

Birtokkezelő, végzettségű földművelés, hadmentes, kath. középiskola, kiscsaládu, hazai nyelvismerettel és nagy praxissal, józan és szorgalmas állást keres. Cím: B. J. Somogyhárságy. 8140

Földmivesséskolát és a sárvári gazdasági szakiskolát jeles sikerekkel végzett, 34 éves, ág. evang. vallású, kiscsaládu, teljesen hadmentes egyén, 4 évi, 9000 holdas helyre jött kezelet uradalomban szerzett gyakorlati, főmunkálaton állást váltóztatni óhajtja Szives megkereséseket kér a gazdasági megjelölésével. Cím a kiadóhivatalban. 7785

22 éves gyakorlati tudással rendelkező, 46 éves, gyermektelen gazdasági, állást keres, a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes...

1916 évi belépési koresek nagyobb uradalomba toborozás, gazdasági állást, amiről számos évekről szóló kitűnő szakértői bizonyítványokkal rendelkezem. Cím Lovas István, P. sz. István, u. p. Monde. 8216

Erdésszi vadász, vagy ehhez hasonló állást keres, 46 éves, római k. n. s. család, ép. egészség, hadmentes, vizsgázott erdőőr, az őssze erdőszelvényekben teljes firtással rendelkező, mezőgazdálkodást teljesen érti, mezőgazdálkodást, annak pontos vezetését érti, mikről kitűnő bizonyítványai és ajánlólevelei vannak. Cím: Pál János főváros, Tok, u. p. Zsombék, Pest megye. 8215

Állást keres december 1-re (földmivesséskolát és sárvári tejszervezet szakiskolát végzett, 32 éves, hadmentes, jelenleg is alkalmazásban lévő nagy uradalmi ispán, 9 évi gyakorlati: részben saját kisebb gazdaságokban, részben előző uradalomban mint segéd, illetve ispán szerzett gyakorlati. Mint segéd, ellent, vagy jobb ispán önjuttatás alkalmat. Elvállalja középirtok és nagyobb telephelyeket önálló vezetését is. Szives megkereséseket kér Dunai Antal, Ivánopolje, u. p. Daruvár, Szabolcs. 8214

Gazdatiszt, állást keres, újírtól, 32 éves, hadmentes, izr. vallású, osztrák gazdasági, feltételek megköveteli, ki már nagyobb gazdaságot teljesen egyedül kezelte. Szives megkereséseket kér a gazdasági megjelölésével Groz Ignác, Pap, Szabolcs megye. 8201

Főkereszt, szakképzett, 30 éves, gyermekeketlen, január elsejére nagyobb uradalomban állást keres. Megkereséseket „Nagyobb uradalom” címen a kiadóhivatal továbbítja. 8214

Földmivesséskolát és vándorlást végzett, 30 éves, kiscsaládu egyén, ki nagy uradalomban hosszabb ideig gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes...

20 évi ipari gyakorlattal bíró, 30 éves, ajánlozik gyár, vagy ipartelepre, gazdasági, kiscsaládu, mint könyvelő és pénztárkassza, a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes...

Földmivesséskolát kitűnő sikerekkel, 35 éves, római k. vallású, magyarországi és románul beszélő, a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes...

Földmivesséskolát és a sárvári gazdasági szakiskolát jeles sikerekkel végzett, 34 éves, ág. evang. vallású, kiscsaládu, teljesen hadmentes egyén, 4 évi, 9000 holdas helyre jött kezelet uradalomban szerzett gyakorlati, főmunkálaton állást váltóztatni óhajtja Szives megkereséseket kér a gazdasági megjelölésével. Cím a kiadóhivatalban. 7785

Földmivesséskolát és a sárvári gazdasági szakiskolát jeles sikerekkel végzett, 34 éves, ág. evang. vallású, kiscsaládu, teljesen hadmentes egyén, 4 évi, 9000 holdas helyre jött kezelet uradalomban szerzett gyakorlati, főmunkálaton állást váltóztatni óhajtja Szives megkereséseket kér a gazdasági megjelölésével. Cím a kiadóhivatalban. 7785

Földmivesséskolát és a sárvári gazdasági szakiskolát jeles sikerekkel végzett, 34 éves, ág. evang. vallású, kiscsaládu, teljesen hadmentes egyén, 4 évi, 9000 holdas helyre jött kezelet uradalomban szerzett gyakorlati, főmunkálaton állást váltóztatni óhajtja Szives megkereséseket kér a gazdasági megjelölésével. Cím a kiadóhivatalban. 7785

Ok'leveles, 46 éves, család, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Gépezés, stabil és lokomobil gépek, vizsgázott tanult gépalkotó, január 1-re állást keres gazdaságba. Cím a kiadóhivatalban. 8286

Vincelléri, vagy munkakörökékre, 46 éves, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Házvezetőnői állást keres 24 éves, elméletileg képzett, 37 éves, római k. vallású, nagy uradalomban szerzett gyakorlati, kitűnő bizonyítványokkal, intézési állást keres, esetleg próbaidőt is tűlt. Cím: Oswald Mihály, Dejtár, Nógrád megye. 8024

Egy hadmentes, vizsgázott gépész, ki már hosszabb ideig a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes...

1916. május 1-re állandó állást keres 43 éves, római k. n. s. gyermekeketlen, nagy gazdasági, hadmentes gazdasági, a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes...

Egy 57 éves, egészséges, vizsgázott gépész, a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes, a gazdasági vezetésre képes...

Bognár, 49 éves, hadmentes, uradalomban állást keres január 1-re, jó bizonyítványokkal rendelkező, olyan levelekre válassz, amelyek a gazdasági megjelölésével. Cím: Vince Imre, Eger, u. p. Erdőszent, Székely megye. 8264

Főgépezési állást keres, 40 éves, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

44 éves, teljesen hadmentes, 20 évig egy nagy dunántúli gazdaság volt intézési, az állattenyésztés és halászat terén kitűnő jártassággal rendelkező, gazdasági vagy önálló jobb ispán állást óhajt elvállalni január 1-re, esetleg az állást azonnali is elfoglalhatja. Cím: G. A. Budapest, V. Veszprém-utca 111. I. em. 22. 8263

Okl. izr. 40 éves rendeltetésű, közöltet ki nagy praxissal és intenzív átfutási és dunántúli bérigazgatóságban szerzett, óhajtat gazdasági állást azonnali elfoglalásra. Kitűnő referenciákkal szolgálhat. Cím a kiadóhivatalban. 8296

Gazdatiszt, nőtan, izr. 43 éves, szorgalmas, intelligens, jó modorú, ki kezelti bizonyítványokkal rendelkező, 18 éves egy 5000 holdas gazdaságban mint főgazdát munkált, március 1-re állást óhajtja váltóztatni, fix vagy peremtelével összekevert fizetésű, esetleg társulva 20-30000 koronával vagy bontással. Szives megkereséseket a kiadóhivatal továbbítja. 8297

GŐZMIVELÉS. Eredeti Fowler-féle gőzekével nagyobb tartózkodású szántású egy mélyrigózási szőlőtelepítésekhez elvállal. WOLFF ERNŐ SZANTÁRTÁS VÁLLALKOZÓ BUDAPEST-KELENFÖLD.

25 évi gazdasági gépész gyakorlati, teljesen hadmentes, jó erőben lévő gépalkotó és vasszerelő, 18 éves, kiscsaládu, keres jobb gazdasági gépész állást január 1-re, lehetőség város közelében, hogy gyermekeit iskoláztatása módjában álljon. Az állást azonnali is elfoglalhatja. Cím a kiadóhivatalban. 8290

Gazdatiszt állást keresek azonnali vagy utóbb, hadmentes, 44 éves, nagy gazdasági, földmivesséskolát végzettem, gyakorlati tevékenységem van, igényem közepes. Cím a kiadóhivatalban. 8298

Hadmentes gépész, 30 éves, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Gazdatiszt állást keresek azonnali vagy utóbb, hadmentes, 44 éves, nagy gazdasági, földmivesséskolát végzettem, gyakorlati tevékenységem van, igényem közepes. Cím a kiadóhivatalban. 8298

Intézési állást keres azonnali vagy január 1-től 35 éves, római k. n. s. kiscsaládu, k. n. s. oklevél, két éve önálló gazdasági, előírtnál referenciákkal. Elvállalja intenzív gazdasági tevékenységet. Megkereséseket „Önálló 7” jellegű alatt a kiadóhivatal továbbítja. 8303

Szőlőkezelői állást keres, 30 éves, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Botosispani állást keres 50 éves, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Gépezőkövacs, 31 éves, hadmentes, pályázni nagyobb uradalomba, ki a lovassághoz és az összes gazdasági gépek képzésére, csatlógepre, valamint dinamó és motor kezelésében járatos. Plagányi Lajos gépész, Kőtelek, Nagybürgömajor, Jász-Nagykun-Szolnok m. 8305

Házvezetőnők a mindent megtehető, 32 éves, intelligens, nagy gazdasági, földmivesséskolát végzettem, gyakorlati tevékenységem van, igényem közepes. Cím a kiadóhivatalban. 8298

Intelligens határozott, ki a magyar, német nyelvet bírja, alkalmazhat keres uradalomba vagy gazdaságba mint tisztviselő. Ajánlatok „Jóvá” jellegű a kiadóhivatalba kerülnek. 8306

Gazdatiszt állást keres, 30 éves, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Lehetőleg folyó esetleg víz birtok kezelésére ajánlok több éves kitűnő gyakorlati, hadmentes, ok'leveles gazdasági, munkavégzésre, erélyes, vasszerelő, józan élete a teljes megbízhatóságot kiváló bizonyítványai tanúsítják. Jelenleg 1500 k. holdas birtok intézési. Magyarul, németül beszél. Fizetési igény közepes. Állást azonnali is elfoglalhatja. Virág Gyula, Főváros-Kecsege, Tolna m. 8037

Egy 35 évi gyakorlati bírót a gazdasági minden ágában járatos 53 éves, nagy gazdasági, több kitűntéssel, 1915. évi január elsejére állást keres. Cím: Kautó Ferenc, Csaka, Torontál megye. 8300

Főgépezési állást keres, 30 éves, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Szakavaiott, 54 éves, 30 évi gyakorlati, nagy gazdasági, földmivesséskolát végzettem, gyakorlati tevékenységem van, igényem közepes. Cím a kiadóhivatalban. 8298

Földmivesséskolát végzett, 30 éves, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Uradalmi műkereszt, 28 éves, római k. n. s. kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Ispán, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Vincelléri, ok'leveles, 10 évi gyakorlati, nagy gazdasági, földmivesséskolát végzettem, gyakorlati tevékenységem van, igényem közepes. Cím a kiadóhivatalban. 8298

Gépezőkövacs állást keres 30 éves, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Azonnalra nagy gazdasági, földmivesséskolát végzettem, gyakorlati tevékenységem van, igényem közepes. Cím a kiadóhivatalban. 8298

Majorgazdai állást keres, 30 éves, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Gépezés állást keres nagyobb gazdaságba, hadmentes, 44 éves, nagy gazdasági, földmivesséskolát végzettem, gyakorlati tevékenységem van, igényem közepes. Cím a kiadóhivatalban. 8298

Magyaros 27 éves, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Szakavaiott, 54 éves, 30 évi gyakorlati, nagy gazdasági, földmivesséskolát végzettem, gyakorlati tevékenységem van, igényem közepes. Cím a kiadóhivatalban. 8298

Földmivesséskolát végzett, 30 éves, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Uradalmi műkereszt, 28 éves, római k. n. s. kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Ispán, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Vincelléri, ok'leveles, 10 évi gyakorlati, nagy gazdasági, földmivesséskolát végzettem, gyakorlati tevékenységem van, igényem közepes. Cím a kiadóhivatalban. 8298

Gépezőkövacs állást keres 30 éves, kiscsaládu, kinek 24 éves praxisa van, a gazdasági minden ágához, a kitűnő és belső kezeléshöz ért, keres önálló állást. Érdeklődők forduljanak a hirdetés számára hivatalozva a kiadóhivatalhoz. 8243

Azonnalra nagy gazdasági, földmivesséskolát végzettem, gyakorlati tevékenységem van, igényem közepes. Cím a kiadóhivatalban. 8298

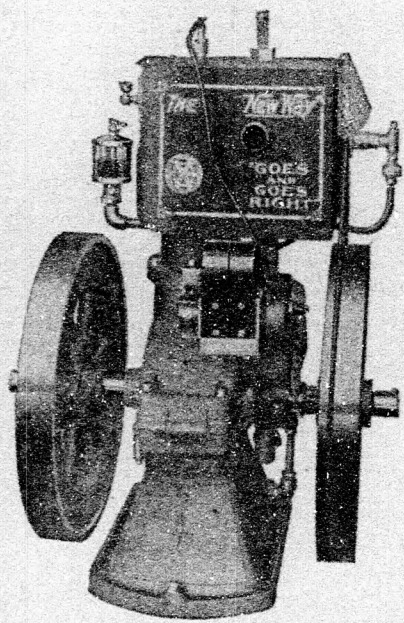
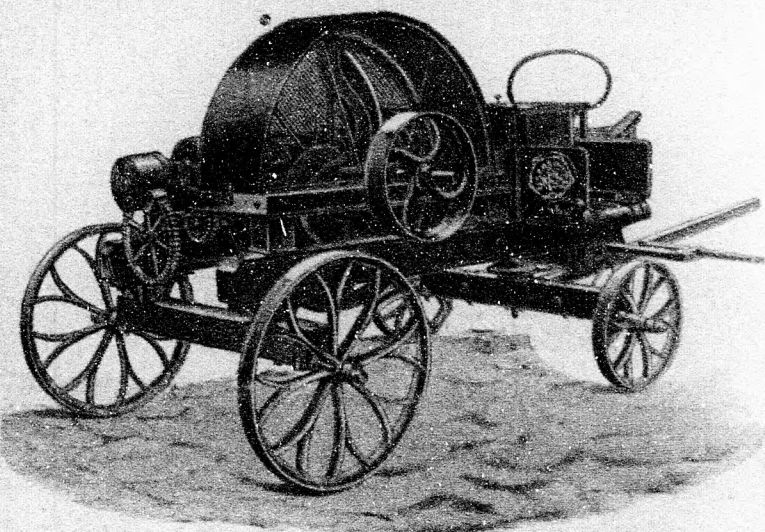
A 34 év óta fennálló Fischer J. ZSÁK ÉS PONYVA GYÁRA BUDAPEST, NADOR-U.31/33. Lópokrócs SZŐLŐKÖTŐZŐ-FORALAK jobb előzetes mint a raffia. Egyezér használt ponyvák, termény- és lisztkezelés is állandóan jutányosan kaphatók.

Takarmánykikészítő gépeink:

répavágók, szecskavágók,

darálók és füllesztők stb.

a legcélszerűbb kivitelben és legjobb anyagból készülnek s országszerte elismertek.

„NEW-WAY” léghütéses és

„AVANCE” nyersolaj-

motorjaink

kivitel és munkateljesítmény tekintetében minden más gyártmányt messze felülmúlnak.

Egyszerű szerkezetük, üzembiztosságuk és csekély tüzelőanyagfogyasztásuk

oly előnyöket biztosítanak, hogy alkalmazásuk gazdaságosságáról a jelen körülmények között, amidőn a benzin és olaj beszerzése immár nehézségekbe nem ütközik, a számító gazda is meggyőződik.

Felvilágosítással és leírással szolgál:

Bächer Rudolf-Melichar Ferenc

Magyarországi vezérképviselő: **SZUCS ZSIGMOND,**

Budapest, VI., Teréz-körút 26. szám.